

P 200-289

RYTU SAVANORIS

Lietuvos išlaisvintojas
Adolf Hitler

~~R384-211~~

Lietuvos TSR
VALSTYBINĖ
BIBLIOTEKA

Prabėgu
metams, per
menei mūsų
širdį nušvie
lėlis — lietu
vas. Kad tr
patvirtinti,
ir savo ger
mums laisv

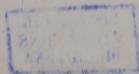
Maža to
je, nepadėje
grįžo prie
tęsti ligi g
ko sunaikin
vokiečių k

Mūsų l
iš Tėvynės
šinti kruv
rorizuotus
lius, su l
leisti brat
artimuosi
nā ar my
nė, kada
vietos nel
Tėvynės

Mūsų
siąja vok
Vokietijo
nius.

Tai ne
bataljon
pamiršę
vinomis
bataljon
tirti, aš
ir kitų l
kaktuvių
matyti t
tas, kuri
nėra ma

Redagavo ir iliustravo — **Ltn. J. Juodis**. Leidėjas —
L. S. D. 12. F. Batalionas. Tiražas — **5.000**. Išspaus-
dinta — „**Zaibo**“ spaustuvėje, Duonelalčio g. 24 Nr.

I SKAITYTOJUS

Prabėgus siaubu kruviniesiems bolševikų metams, peržengus D. Reicho narsiajai kariuomenei mūsų Tėvynės sieną, kiekvieno lietuviuo širdį nušvietė skaidrus laisvės saulutės spindulėlis — lietuviuo svajonė išsipildė, jis tapo laisvas. Kad tai atrodytų ne sapnas, kad tą viską patvirtinti, mūsų tautos sūnūs griebėsi ginklo ir savo geriausių sūnų kraujo auka atnešė mums laisvės pašvaistę.

Maža to, šauniausi Tautos sūnūs, daugumojė, nepadėjo atgal į rūsius ir palėpes ginklo, negrįžo prie arko ir knygos, bet pasiryžo kovą tęsti ligi galo, ligi kruvinujo bolševizmo visiškoo sunaikinimo ir išžygiavo gartu su narsiają vokiečių kariuomene tolyn į Rytus.

Mūsų batalijonas vienas iš pirmųjų išvyko iš Tėvynės su džiaugsmu širdyje, kad gali kersinti kruvinajam bolševikų slobinui už nuterizuotus ir nukankintus, tai ištremtus brolius, su liūdesio ašara akyse, kad reikia apleistu brangiąją Tėvynę — mielą šalelę: savo artimuosius, — tėvą, motiną, brolių, seselę, žmoną ar mylimą mergelę. Bet kada šaukia Tėvynė, kada šaukia keršto balsas, sentimentalios vietos nebėra. Savo „aš“ užmiršamas. Tikras Tėvynės sūnus, pirmoji eilė, klauso Jos balso.

Mūsų batalijonas petis į petį kovoja su narsiają vokiečių kariuomene ir vykdo visus Didž. Vokietijos Tautos Führerio pavestus uždavinius.

Tai ne viena diena — 17 mėnesių, kaip mūsų batalijono vyrai „pamiršę“ savo artimuosius, pamiršę save, toli nuo Tėvynės kaunas su kruvinomis bolševikų gaujų bandomis. Kiek mūsų batalijono vyrams teko pergyventi ir kas patirti, aš paragintas, remiamas batalijono Vado ir kitų karių, noriu visą tai savo metinių suktuvių leidinėlyje pavaizduoti, kad galėtumatyti tai, kiekvieno mūsų brolio, sesuo, ar kitas, kuris iš artimųjų, kurių mūsų ne vienas dar nėra matęs, kaip išvyko iš Lietuvos...

Šis leidinėlis tai nėra koks nors meno kūrinys, bet „kasdieninė mūsų duona“, kuria mes maistinomės ištisus 17 mėnesių.

Nes ką gi galima duoti kitam, kada pats nieko nesigavęs? Kaip galima formuluoti ir sąmoningai reikšti dailiąja forma mintis, kada pats dažnai vaikštai lyg apšvaigęs, pasigėręs kruvinais ir žiauriais vaizdais — paliktas kruvinujo bolševizmo, kada esi mėtomas iš vietos į vietą, kada neturi poilsio valandėlės, kada proutavo galvą švilpia kulipkų ir granatų skeveldros, kada tave tyko už kampo kiekvienas banditas iš Stalino gaujos, kaip koks plėšrusis vanagas, kad tik pačiupti į savo nagus?..

Ir štai, tokiose sąlygose, kada žmogus esi supamas tamsybių skraistės ir iš vidaus neramus, tenka ryžtis — imtis į rankas ne sautuva, bet plunksną, pirmąkart gyvenime ir pasinerti į „Mūsų pasaulį“, kada tos „Mūzos“ visos taip toli granatų ir bombų nuvytos... Juo labiau, kad iš savo bendro ginklo draugų, išskiriant vieną, kitą, be moralės paramos — nieko negalima buvo gauti ir leidinėliui medžiagą teko imti ne tokią, kokia būtų tinkama, bet tokią, kokia buvo gaunama, nes jos jau perdaug maža buvo gauta.

Todėl aš įspėju gerbiamuosius skaitytojus, kad šį leidinėlių „Rytų savanoris“ leidžiu į savo brangios Tėvynės padanges ne tam, kad jis būtų žiūrimas iš meniškos ar kritiškos pusės (tą galėtų atlikti tik literatai), bet tam, kad galėtų mūsų batalijono karižai savo mintimis, savo pergyvenimais: džiaugsmais ir vargais pasidalinti ir net susijungti su savo, brangioje tėviškėje, paliktais broliais ir seserimis ir kad kartu liktų mums — batalijono kariams, mūsų išgyvenimų Rytuose prisiminimas.

Daug prisidėjusiems prie šio laikraščio realizavimo: Batalijono vadui Gen. Štab. Majorui Impulevičiui, mano padėjėjui, san. pusk. Laurinaičiui ir kitiems kariams bei mums užjaučiantiems civiliams, tariau Rytų krašto savanorio — lietuvišką a č i ū. *Redaktorius*

P. S. D. Ryšio karininkas
Gen. št. pulk. ltn.
Antanas SPOKEVICIUS

BRANGŪS 12 BATALIJONO KARIAI

12 batalijonui leidžiant šį pirmąjį didesnį leidinį „Rytų Savanorį“, apimantį mūsų karių gyvenimą Rytuose, aš turiu malonią progą sveikinti 12 batalijoną, kaip iniciatorių šio gražaus sumanymo ir kartu tarti keletą žodžių batalijono kariams. Jau antri metai, kai lietuvis, palikęs savo mielą tėviškę ir artimuosius, grumiasi su senu lietuvių priešu bolševizmu.

Kova už būvį, už laisvę, už mielą Tėviškę lydėjo lietuvių anais senais laikais, nepriklausomybės kovų metu, lydi jį ir šiandien.

Kiekvienam geram lietuviui šios kovos reikšmė mūsų visų ateičiai yra gerai suprantama. Savoime aišku, kad kaip ir kiekviena kova, taip ypač ir ši, reikalauja iš mūsų didelio pasišven-timo, daug aukų, kaip fronte, taip ir Tėvynėje.

Šiuo metu reikia atsisakyti ir nuo būtiniausių dalykų, kad tuo būdu būtų pasiektas pirmasis bolševizmo sunaikinimo tikslas.

Kreipdamasis į 12 batalijono karius, esančius Rytuose, aš ir visi kiti čia pasilikusieji pilnai suprantame ir pergyvename tą didelį Jūsų darbą, kuris jums tenka ant savo pečių pakelti.

Mūsų mintys su jumis, mūsų viltys Jumyse. Gal būt jūs jaučiate nedateklų ir vienumą, per mažą savo Tėvynės Jumis rūpinimąsi, tačiau labai dažnai tai yra ne dėl mūsų kaltės. Nereikia užmiršti ir mūsų sunkios padėties, karo meto nedateklų, kurie neleidžia sudaryti su jumis tampsresnių ryšių.

Lietuvio būdas stiprus, jo kantrybė yra didelė, o tikėjimas pergale jo niekuomet neapleidžia. Kietas likimas ne kartą yra palietęs mus savo grubia ranka, tačiau mes ištvėrėme ir tikime ištvėrti ir toliau.

Drausmingas, sąžiningai einęs savo pareigas lietuvis karys yra ir bus mūsų pasididžiavimas, didžiausia viltis mūsų ateičiai.

Tėvynė tikisi, kad jūs visose sąlygose ir visokiame aplinkybėse išlaikysite visas gerasias lietuvių kario savybes.

Tikėjimas pergale, savo ateitimi ir Visagaliu, didelis vieningumas, padės nugalėti visus sunkumus bei nedateklus ir susilaukti gražaus rytojaus.

pulk. ltn. SPOKEVICIUS

TAUTOS HIMNAS

Lietuva, tėvyne mūsų,
Tu didvyrių žeme!
Iš praeities tavo sūnūs
te stiprybę semia!
Tegul tavo vaikiai eina
vien takais dorybės,
Tegul dirba Tavo naudai
ir žmoniu gėrybei!
Tegul saulė Lietuvos
tamsumus prašalina,
ir šviesa ir tiesa
mūs žingsnius telydi!
Tegul meilė Lietuvos
dega mūsų širdyse,
vardan tos Lietuvos
vienybė težydi!

L. S. D. 12 bn. Karo Uėliava

SVEIKINIMAS

Nuoširdžiai sveikinu mūsų batalijono laikraštėlių „Rytų Savanorių“ ir linkiu, kad šis mūsų laikraštis būtų mūsų batalijono gyvenimo veidrodis, kuriame galėtume matyti visus mūsų džiaugsmus, rūpesčius bei pergyventus žiemos vargus ir vasaros kaitras.

Mūsų laikraštelyje turi atsispindėti mūsų karių lietuviškoji dvasia ir nuotaikos, kuriomis gyvename. Be to, mūsų laikraštis nuolat turi būti mūsų dvasiniu palydovu, visur mus lydėti ir kelti nuotaiką, lietuvišką dvasią ir pasiryžimą kovoti su bolševizmu tol, kol jis bus nušluotas nuo žemės paviršiaus ir nebegrės mums

ir visos Europos kultūrai. Kovos dar nebaigtos, tad mes turime budėti ir nepaleisti ginklo iš savo rankų, o turime dirbti ir kovoti bendrai eidami petys į petį su Didžiosios Vokietijos kariu. Darbas sunkus, tad iš mūs dar daug parikalau pasiryžimo, patvarumo ir kietos valios, kol baigsis šis, iš bolševizmo išsivadavimo karas.

Tai tokie turėtų būti mūsų laikraščio siekimai. Ir aš neabejoju, kad mūsų laikraštėlis mus neapvils, o bus visur mūsų mielas draugas ir bičiulis ir visur mūsų žygiuose mus lydės ir gaitins.

Gen. Štab. Majoras Impulevičius

Taika ir vienybė mi
Tegul klesti laivė
Lai bus laivas kel
Kur laisvę mylėti
Tegul nesilaisto mi
Tegul mums nušvi
Palaimink, Aukščia
Sugrąžink ištremtu

Mes išėjome į
brangios. Išėjome
į nežinių šalį, iš ku
grįžti. Mes išėjo
mis savo brangių
barstyta iki tolimu
mūsų tautiečių sei
komos ir užkaltuo
mos bei iš pasaly
kreiptais veidais n
būtų kankinami. K
kankinio mirtimi.
tos keliais, nors m
tas aukomis, nors
sulaukus savo myl
sulinkus po kryžia
vienas žilagalvis
vienturio užvadė
kinta ta baisioji p
do smėlia, tas n
kas — Stalinas.

Nors teks dar
žiais nusmaigyti
riai, tautai gėdo
užtenka. Pasiry
vose išugdysim
Mirsim, bet nev

Gal, kai kas,
jom? Mes esam
tautenai, Gedim
todėl mūsų par
rašytas per vis

Taika ir vienybė mūs šali telydi

Taika ir vienybė mūs šalį telydi,
Tegul klesti laisvė ir tautos vienybė,
Lai bus laisvas kelias pilin Gedimino,
Kur laisvę mylėti mus bočiai mokino.

Tegul nesilaisto mūsų tautos kraujas,
Tegul mums nušvinta laisvės kelias naujas,
Palaimink, Aukščiausias, mūs šalį gimtinę,
Sugražink ištrentus į savo gimtinę.

Taika ir vienybė mūs šalį lai lydi,
Lai dega širdyse lietuvių vienybė,
Lai būna per amžius palaimintas kraštas,
Lai gyvuoja kalba ir gyvuoja raštas.

Mūs žemė derlinga, čia miškai, čia gojai,
Žemėlė purena čia tauta artojų,
Mūsų pakelėles kryžiais nusmaigyto,
Tad laimink, Aukščiausias, mūsų laisvės rytą.

Lai neverks seselės savo broliužėlio,
Lai nudžiūsta akys karčių ašarėlių,
Lai žydi, lai plesti mūs šalis laisva,
Lai būna laiminga visad Lietuva!

MES IŠĖJOME Į RYTUS

Mes išėjome į Rytus, toli nuo savo tėviškės brangios. Išėjome palikdami savo artimuosius į nežinių šalį, iš kurios jau daugeliui neteks sugrįžti. Mes išėjome ne veltui. Išėjome pėdomis savo brangių tautiečių, kurių lavonais nubarstyta iki tolimųjų Sibiro taigų, kad daugiau mūsų tautiečių šeimos nebūtų budeliškai draskomos ir užkaluose vagonuose badu marinamos bei iš pasalų žudomos, kad skausmo iškreiptais veidais moterys ir vyrai daugiau nebūtų kankinami Rusijos sadistų ir marinami kankinio mirtimi. Mes išėjome kruvinais tautos keliais, nors mūsų kelias irgi bus nubarstytas aukomis, nors ne viena moteris gedės nesulaukus savo mylimo vyro, ne viena bejėgiškai sulinkus po kryžiaus verks kritusio sūnaus, ne vienas žilagalvis senelis veltui lauks grįžtant vienturčio užvadėlio, tačiau amžiams bus išnaukinta ta baisioji žmonijos gėda, vergijos ir bado šmėkla, tas nekaltųjų žmonių kraujo gėrikas — Stalinas.

Nors teks dar ne vieną supilti kapą ir kryžiais nusmaigyti žemę, bet mes, Lietuvos kariai, tautai gėdos nepadarysime. Mums ryžto užtenka. Pasiryžom ir padarysim. Mes kovose išugdysim tautos stiprybę ir ryžtingumą. Mirsim, bet nevergausim!

Gal, kai kas, mums prikaišios, kam mes išėjom? Mes esame tautos kumštis, esame Vytautėnai, Gediminėnai ir Lietuvos bočių vaikai, todėl mūsų pareiga ir tautos įsakymas sieloje rašytas per visas lietuvių kartas ir istorijos

lapus: „Lietuvi, brangink savo žemę ir laisvę“. Tik bailys pavojų gali bijoti ir atsižadėti savo tėvynės ir laisvės, o mes reprezentuodami savo istoriją to padaryti nedrįsime ir tokius pasmerksime tautos gėdai. Mes Lietuvos vardą ir garbę išnešiosime Rytuose ir užsigrūdinę kovose jį parnešime trispalvių vėliavų miške į Gedimino pilį, kad ten galėtume jį visad saugoti ir tautos sargyboje vėl budėti. Niekam nėra taip brangi tėvynė kaip mums, tiems, kurie atiduodame už ją savo gyvybes ir esame nuo tėvynės taip toli. Gal kas išdrįs pasakyti, kad mes ne už tėvynę mirštame. Ne... Tai toksai bus mūsų senų valdovų likutis, kurie mūsų tautą jau kelis kartus buvo pastatę ant likimo kortos ir pavojų mus paliko likimui. Ne, mes jauniausiai neįsime daugiau savo tautai ir tėvynei antrąkart atsidurti pavojun, ir todėl dabas mes patys ne už garbę ar auksą paduodame savo jaunystę, dar pradžioje gyvenimo kelio, gyvybę.

Lai gyvuoja Lietuva. Mes jaunystę ir jėgas su ginklu sujungę šaukiami ir nenusivils tos moterys išleidusios savo vyrus, tėvai vaikus, nes mes einame tiesiu keliu, kuris tautą turi nuvesti į linksmą, laisvą gyvenimą ir šviesų rytojų.

Mes kovojame už Lietuvą su šūkiu: „Lai gyvuoja Lietuva“. Per kruvinas kovas — į laisvą tėvynę.

San. pusk. V. Laurinaitis

Už Naują Europą

METIN

Išaušo gražus saulės
tas. Rytas, kuriame su
tai, kai mūsų b-nas, vi
brangią tėviškėlę ir iš
mūsų Tautos ir visos
vizmą.

Prisimenu tą vakar
paviciaus skrobtais ap
tum nelauktai atslinkę
bė besileidžiančios sav
duliais mūsų b-no sa
iš mylimos tėvynės.

Kariai važiuo su
karšta tėvynės melė
Kiekvien
didelę skriaudą pad
krūvinieji bolševikai
to, keršto už nuteri
rumu nužudytus ir
važiuo kartu su s
kariais ir suskambė
j kova". Ilgai dar s
perėjo į niūniavimo
nakties skraistė, pr
tum kokio pajaco, n
savo melsvomis va
papuošdamas mūsų
jant jo rubežių...

Dar kažkur su
šuo... sugiržėjo
visa nutilo, buvo t
monotoniškas ūžin

Stai ir garsio
tisi plotai dirvon
plyšusiais stogai
apaugusios, kolo
mažyčius langeli
vini Stalino jaun
tam pasirodo la
pasislėpti.

Visur vargas
tai geriausiai by
ninkų giliai jdu

METINIŲ SUKAKTUVIŲ ŽYGIS

Išaušo gražus saulėtas spalio mėn. 6 d. rytas. Rytas, kuriame sukanka lygiai vieneri metai, kai mūsų b-nas, vienas iš pirmųjų, apleidė brangią tėviškėlę ir išvyko kovai į Rytus prieš mūsų Tautos ir visos Europos siaubą — bolševizmą.

Prisimenu tą vakarą, kaip senu kar. Juozapavičiaus skrobtais apaugusiu prospektu, tartum nelauktai atslinkęs senelis, vakaras apgaubė besiledžiančios saulės savo auksiniais spinduliais mūsų b-no savanorius, išvažiuojančius iš mylimos tėvynės. . .

Kariai važiuo su ūpu, su užsidegimu, su karšta tėvynės meile ir neapykanta bei kerštu priešams. Kiekvienas jų gerai žinojo, kokią didelę skriaudą padarė mūsų brangiai tėvynei kruvinieji bolševikai. Jie savaime troško keršto, keršto už nuteriotą tėvynę, negirdėtu žiaurumu nužudytus ir išvežtus brolius. . . Jie išvažiuo kartu su savo išlaisvintojais vokiečių kariais ir suskambėjo bendra daina — „Pirmyn į kovą“. Ilgai dar skambėjo dainos žodžiai, kol perėjo į niūniavimo akordus, kol visa apgaubė nakties kraistė, pro kurios kraštą išlindo, tartum kokio pajaco, mėnulio veidas ir visa nudažė savo melsvomis varšomis, lyg paskutinį kartą papuošdamas mūsų mylimą kraštą, pervažiujant jo rubežiu. . .

Dar kažkur sulėjo, lyg kažką atsiminęs, šuo. . . sugirzdėjo palinkusi šulinio svirtis, ir visa nutilo, buvo tik girdėti autobuso motoro monotoniškas ūžimas.

Štai ir garsioji bolševikų „rojaus“ šalis. Ištisi plotai dirvuojoja, kur-ne-kur išmėtytos nuplyšusiais stogais, apgriuvusios ir samanomis apaugusios, kolchozninkų bakūžės, pro kurių mažyčius langelius bailiai kaišioja galvas purvini Stalino jaunūnolių veidai, kurie, atrodo, tik tam pasirodo langelyje, kad vėl galėtų greitai pasislėpti.

Visur vargas, skurdas ir priespauda. Apie tai geriausiai byloja ne tik išbadėjusių kolchozninkų giliai įdubusios akys, nuplyšę drabužiai,

bet net ir jų priešvaniniai darbo irankiai: sulysusios karvytės, vos bepaciną arkliai, puslaukinės ilgasmukės kiaulės. Net medžiai, kuriems, atrodo gamta nepavydi nei saulės, nei vandens, nei oro ir tai kažkaip apsekre, apdžiūvę, aplaulytom šakom ir visa išvažaida rodo savo nenorą bujoti, rodos, laukia, kad juos kas nors nukirstų. . .

Žodžiu, bolševikų „rojų“ patenkinta auga ir bujoja tik socialiai prisigerusi rusų liaudies kraujo žydų ir enkavedistų gauja, kuri savo žydiškais purviniais batais tiek sutrypė ir pavergė per 24 metus rusų vargo žmogų, kad jam negreit bus lemta atgauti laisvo žmogaus stovį, negreit jis pradės jaustis laisvu, savim pasitikinčiu ir kuriančiu vėkary kultūros žmogui.

Jau metai laiko, kai mūsų b-nas aukščiaiu paminėtame sovietų „rojuje“ gyvena ir kartu su garbingu ir narsiu vokiečių kariu pety į petį kovoja su Stalino pakalikų gaujom ir plėšikų bandom, terorizuojančiom ir plėšiančiom savo tikrus brolius rusus, atimančiom jų paskutinį duonos kąsnį ir gaisrais nušviečiančiom savo tėvų ir brolių bakūžes ir lūšnas. Maža to, tos gaujos ir trukdo susisiekti kelius, užplūdinėja paskiras mašinas ir žiauriausiu būdu žudo lietuvių ir vok. karius.

Vieną tokių virš 500 žmonių bandą, įsitvirtinusių Rytuose, N. rajone, miškuotoje ir pelkėtoje vietoje, vadovaujamą kažkokio driskiaus dėdės Koles, ir buvo mūsų b-nui duotas uždavinys sunaikinti.

1942. X. 6 d. Jau trečia diena, kai mūsų b-nas žygyje. Bet nei vieno kario veide nematyti nuovargio, priešingai, iš akių spindi drąsa, pasiryžimas ir valia. Ypač šią dieną kažkaip saulėtai nuskaidrinti savanorių veidai, nors ap link trata kulkosvaidžiai, lekia kaukdamos milnių skeveldros, negailestingai tykoja mirtis. . .

Lietuvio savanoris tas nebūgina. Jau šimta kartų jia, kovodamas Rytose, drąsiai išrejo mirčiai ir akis ir nešaugindas. Pagaliau niekas apie tai ir negalvojo. Šiandien iš visų krūtims trykta džiaugsmas, nes šiandien šventiname metines sukaktuves Rytose.

Koks gali būti didesnis savanoriui — kariai laimės džiaugsmas — taip švęsti sukakties šventę žygyje? Tai yra lyg apraivikavimas visų mūsų žygių.

Banditų gaujos atidengia smarkią ugnį ir paleidžia keletą minų. Jau Jagdkomanda ir pirmieji daliniai kaunasi su priešu.

Šiam žygiui vadovavęs lt. K. šiandien viena kuopa, vadovaujama j. lt. S., ugnies sustiprinimui. Vos tik kuopa įžengia į kolchozą V., iš kiekvieno namo lango ir kampo pasipila šautuvų ir pistoletų ugnis. Mūsų vyrai greit rankinėmis granatomis nutildo ugnies šaltinius ir išveržia į kolchozą, kur drąsiai puolimu kartu su vok. kariais nukloja bolševikų — banditų laivais laukus, ir visa... nutyla.

Prisidėjo bolševikų banditų belaisvių ir grobio varams ir stovyklą. Tarp sugautųjų belaisvių buvo keletas ir maskviečių, matyt, dešantininku, kurių vienas, kaip vėliau paaiškėjo, buvo ir Lietuvoje „vandrovojęs“. Na, žinoma, šis ir buvo atinkamai pagerbtas: vietoj suaudyti — pakartas.

Antras egzempliorius irgi gana įdomus, tai „gailestinga seselė“, kuri net ir sanitarinio paketo nesusėpė numesti.

Civiliai gyventojai, kurie niekuo nesiskyrė nuo banditų gaujų ir stengėsi šioms visokiems būdais pagelbėti, susilaukė tokio pat likimo, kaip ir partizanai banditai.

Ši diena, palyginus su mūsų nežymiais nuostoliais, kurių net neverta minėti, ypač buvo mums laiminga gal dėlto, kad šventėme savo metines ir atnešėm priešams žymių nuostolių: vien tik užmuštais 150, 16 belaisviais ir didelį kiekį grobio, sprogstamos medžiagos, vežimų ir kt.

Didelę drąsą ir pasiaukojimą parodė ir vokiečių, ir mūsų sanitarinis personalas, kuris savo nuoširdžiu pasiaukojimu ir rūpinimusi sužeistaisiais tikrai nusipelnė pagarbos.

Pagaliva visa nurimo, lietuvių ir vok. kariai užėmė paskirtas vok. mjr. B. patalpas, ir tik dabar mūsų vyrai atsiminė, kad jie visą dieną nieko nevalgė, nes nebuvo laiko. Na, ir prasi-

ėjo čigonai būdu vakarienės ruošimas: aplink visą kolchozą sužibo ugnelės ir pradėjo dirškinti kas kaulius kulių, kas avelės šlami, kas anties pagurklį — tai vis grobis iš parazanų... Ir jei prie to dar pridėsim daugybės vietų kolchose degančius nuo kovos peštus namus, tai turėsime puikų reginį, kurio, gal būt, net pats Neronas pavydėtų.

Tuoju pasigirdo armonikos garsai ir lietuvių ka pergales daina:

„Ei drąsiai, kariai, j žygi.
Ginklus j rankas, draugai.
Lietuvos šalis prašydus
Su banguojančiais rugiais“.

Besirengiant eiti poilsio (daug kas po žygiu jau miegojo), pasigirdo lėktuvo ūžimas. Iš mums gerai pažįstamo „pripimo“ tuoj visi supratome, kad bolševikų, ir nei negalvodami slėptis, tuoj išbėgom į lauką pasiūrėti. Tuo tarpu pasigirdo keletas sprogimų. Išlėkė iš lėktuvo 5 bombos ir visos sukrito į degantį namą. Mums nei baimės, nei jokio nuostolio nepadarė, o tik sukėlė skanaus juoko iš „bajavo samalio“ pasirodymo. Po to visi skaniai ir saldžiai ramiausiai sumigom, nes gerai žinojom, kad mūsų patruliuojantieji vyrai ir sargybos saugo mums saugiau, negu bolševikų nepaimamos tvirtovės.

Anksti rytą gavom naują įsakymą žygiui, galutiniam priešui sunaikinimui. Mūsų pirmieji žvalgai įsibrovė į pačią partizanų banditų stovyklą, kur visai smulkiai išžvalgė ir pranešė. Bn. v. lt. K. nusprendė pulti dviem kryptimis, apsupant priešą iš dešinės pusės nuo ežero P. Sprendimas, kaip vėliau paaiškėjo, buvo geras, ir priešą staiga ir netikėtai užpuolė, visiškai sunaikinom.

Kautynėse ypač pasižymėjo 1. kp. v. lt. M., kuris tuo momentu, kada jo du būriai buvo prieš kulkosvaidžių ir minosvaidžių ugnies priplakti prie žemės taip, kad negalėjo nei galvos pakelti, pats šoko į priekį ir tuo savo drąsniu pavyzdžiu prisidėjo prie galutinio priešui sunaikinimo. Daug prisidėjo prie laimėjimo ir 2. kp. v. lt. R., kuris savo lietuvišku minosvaidžių nutildė visus banditų minosvaidžius.

Visi laimėsi grįžtamą stovėjimo vietą. Mes didžiausias sunkumus patyrė postovj mūsų banditais, ne tik socialistai ir išmetėm vieną kitą kito go davinio. Palsėje už

„Kur bėga
Kur Nemū

Visi linksmai grįžtam atgal į savo nuolatinę stovėjimo vietą. Pakeliui į namus pasitiko mus didžiausias sunkvežimis su Ferpflegungu. Mes, padarę postovį miestelyje N., po kovos su banditais, ne tik sočiai skaniai pavalgėm, bet ir išmetėm vieną kitą klebonišką iš Ferpflegungo davinio. Pailsėję užtraukėm:

„Kur bėga Šešupė,
Kur Nemunas teka,

Ten mūsų tėvynė
Graži Lietuva...“

Paskui ramiausiai paržygiavom namo. Tuo ir baigėsi mūsų metinių sukaktuvių Rytuose žygis, kurio aš, žinoma, būčiau ir nesiėmęs aprašinėti, nes tokių žygių mes šimtais turėjom, bet kadangi jis įvyko mūsų metinių sukaktuvių Rytuose proga, tai nieko nepadarysi.

Ltn. Juodis

Skiriu Rytuose kovojančiam savo
vyru V. Laurinaičiui.

Tylųjį birželio rytą

Tylųjį birželio rytą
Tu su ginklu išėjai,
Džiaugsmo ašara man krūto, —
Partizanas tu buvai...

Dengė audros mūsų žemę...
Išėjai tu su ugnim,
Tėviškėlė savo mielą
Dengti savo krūtine.

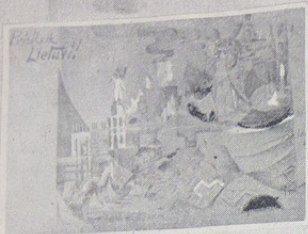
Daug jūs krūto... Nepabūgai...
Nes užsimiršai save.
Žengi drąsus, pasiryžęs,
Kario plienine valia.

Aš žinau, kad slėgė skausmas,
Kai mums tu palikai,
Giminėlė taip mylėjęs,
Ar matysi?... Nežinau...

Išėjai užmiršęs viską,
Ryžto kupina valia.
Kai sugrįši — apkabinsiu,
Taip išsilgusi tavo.

M. Laurinaitienė

Vaizdai iš 12 br. kareivinių
papuošim
N. mieste Rytuose

Dekor. L. Munchis

LIET

Kiekvieną vakarą, vieskeliu, tartum nela vasaras apgaubia savo mylimą šalį, tuomet iš veržiasi karšti tėvynės va brangi, mano tėvynė ir mažo vaiko, ir kup jaunuolio, ir žavios gel

Besileidžianti saulė binais apibarsto ramūs sos banguojančios šalies lieja vilnim, kaip liet marmuro baltumo pečių sių šulinių, tartum m tų, pakyla iš samanų kamuliai ir, be kita, paskęsta visose pilkają skraistę, kur mena karčią ir trošk

Kažkur toli sulo drumscia šventąją vada kieme svirtis, sutonkasės ranka pastūbėra jau auksinių taip neseniai, tartum ni kartą, bučiavo pilėnė vienišo pakely bėlės nuliūdo, panar auksines galvutes, sa... Dabar tik iš miško, kaip koks šis savo melsvomis va veido.

- Ko liūdi, m
- Argi nedžiū berneliai, kurie, pasipuošę ragotinė kalavijais, verčia nas, gąsdina gudų savo žirgelius Ju
- Ar nerami
- kės... šventųjų g

Vaizdai iš 12 br. kareivinių
papuošimo
N. mieste Rytuose.

Dekor. Lt. Juncis

LIET

Kiekvieną vakarą
vieškeliu, tartum nelaukiant
vasaras apgaubia savo a
mylimą šalį, tuomet iš k
veržiasi karšti tėvynės
va brangi, mano tėvynė
ir mažo vaiko, ir kupa
jaunuolio, ir žavios gelt

Besleidžianti saulė
binais apibarsto ramu
sos bangujančios šalis
lieja vilnim, kaip lietu
marmuro baltumo peči
sių šulinių, tartum nu
tys, pakyla iš saman
mų kamuoliai ir, bes
kitą, paskęsta visoje s
pilkąją kraistę, kurio
mena karčią ir troškin

Kažkur toli suloję
drumsčia šventąją val
da kieme svirtis, sus
tonkasės ranka pastat
bėra jau auksinių sa
taip neseniai, tartum
nį kartą, bučiavo piev
tė vieniso pakely ber
lės nuliūdo, panarin
auksines galvutes, k
sa... Dabar tik išlin
miško, kaip koks šird
savo melsvomis var
veido.

— Ko liūdi, mer
— Argi nedžiug
berneliai, kurie, pab
pasipuošę ragotinėm
kalavijais, verčia dro
nas, gąsdina gudus,
savo žirgelius Juodo

— Ar neramina
kės... šventųjų goj

LIETUVAITĖS MALDA

Skiriu žuvusiems Rytų fronte kariams - savanoriams paminėti.

Autorius

Kiekvieną vakarą, kai tik senu užžėlusiu vieškeliu, tartum nelaukta, atslinkęs senelis vasaras apgaubia savo auksiniais sparnais mūsų mylimą šalį, tuomet iš kiekvieno lietuvio širdies veržiasi karšti tėvynės meilės žodžiai: „Lietuva brangi, mano tėvynė...“ Jūs šnabžda lūpos ir mažo vaiko, ir kuproto senelio, ir stipraus jaunuolio, ir žvijos geltonkasės mergelės...

Besileidžianti saulė už pirmojo kalnelio rubiniais apibarsto ramaus vėjelio liūliuojamą visos banguojančios šalies žemės paviršių ir išsilieja vilnim, kaip lietuviškos gelsvos kasos ant marmuro baltumo pečių. Sudejuoja apkerpėjusių šulinių, tartum nuo senumo, sulinkę svirtys, pakyla iš samanotų bakūžėlių kaminų dūmų kamuoliai ir, besiverždami vienas paskui kitą, paskęsta visoje savo didybėje, sudarydami pilkąją skraistę, kurios nusidriekę šešėliai primenta karčią ir troškinančią lietuvio dalį...

Kažkur toli suloja gailestingai šunes, sudrumscia šventąją vakaro rimitį, ir vėl sugirgžda kieme svirtis, suskamba kibiras, kurį geltonkasės ranka pastato ant rentinio krašto. Nebėra jau auksinių saulės spindulių, kurie dar taip neseniai, tartum atsisveikindami paskutinį kartą, bučiavo pievas, laukus ir gėles ir glostė vienišo pakely berželio šakas... Visos gėlės nuliūdo, panarino žiedelius, palenkė savo auksines galvutes, kurias papuošė sidabro rasa... Dabar tik išlindęs paslaptinai iš tolimo miško, kaip koks širdžių plėšikas, mėnulius žaidė savo melsvomis varšomis ant liūdo lietuvaitės veido.

— Ko liūdi, mergele geltonkase?

— Argi nedžiugina tavęs narsūs Lietuvos bernėliai, kurie, pabalnoję eikiliuosius žirgelius, pasipuošę ragotinėmis, meškų kailiais, aštriais kalavijais, verčia drebėti tvirtąsias Maskvos sienas, gąsdina gudus, lenkus ir totorius... girdo savo žirgelius Juodosė maršė?..

— Ar neramina tavęs gūdūs miškai ir pelkės... šventųjų gojų ažuolai? Ar neteikia šir-

džiai džiaugsmo vaidilučių kurstoma, Krivių prižiūrima, Šventoji ugnis, kuri visiems lietuviams neša laimę ir darnų sugyvenimą?..

Mergaitės lūpos pasipuošia švelnia, kaip vakaro vėjelis, šypsena; jos širdį apima dieviška šiluma ir nurieda per skaisčiųjų veidelį, kaip perlas, — džiaugsmo asara... Ir jos lūpos šnabžda džiaugsmo ir pasididžiavimo žodžius:

„Išdidžiai išskėlė galvas, bujoja gojuose Šventieji ažuolai, kurie tartum byloja lietuvių narsumą ir graso drasuoliui, keldami pragarišką baimę išdrįsusiame teršti Šventąją jų buveinę“.

... Sukyla negausinga, bet milžiniškos dvasios tauta... Sukyla ne plėšikavimo, bet religinių motyvų veiklama, pradeda karo žygius ir greit užvaldo plačiausius žemės plotus ir... surkia galingiausiai to meto valstybę.

Rimgaudas teturi vos 200.000 žmonių, o jis... ir Vytenis, vėliau Gediminas, Algirdas, Kęstutis ir Vytautas Didysis tampa galingiausiais valdovais. Valdo ištisus plotus, deda savo antspaудus tokių kraštų, kaip Lenkija, Naugardas, Pskovas, Maskva ir k.

... Sužaibuoja. Trenkia perkūnas... Griūva šventi ažuolai, meta prakeikimo žodį senas vaidila Krivių Krivaitis ir... lietuvių tautą apima naujoji religija, o su ja kartu įsikverbia ir svetimųjų tautų kultūra. Ištautėja nedori tautos sūnūs, iššįada lietuviu vardo ir kalbos, pavergia savo žemesnius brolius ir... uždeda svetimųjų pačnčius visai tautai. Ir pasmerkia tautą žūti.

Deja, prabyla iš kapų senelių dvasia, vėl suskamba seno vaidilos kanklės, sklinda garsai po visą pavergtą šalį ir... pažadina, pakelia iš sunkaus letargo miego nelaimingą mūsų tautą. Apima pavergtųjų širdis nepaprastas tėvynės meilės jausmas, ir vėl negausi vos 2,5 milijonų tauta stoja į kovą su milžinu, savo pavergėju, 100.000.000 priešū. Kovoja... Kovoja ne vieną dieną — ištisus keturiasdešimtis metų ir sutremia įsakymų žudančius lietuviybę, vergiančius

dais dirbo tautai, argi jų nuveiktieji darbai toki jau buvo menki? Taip. Bet paklausiu: „Ar daug tose organizacijose buvo minimas lietuviškos dvasios reikalas“, kai tuo tarpu, kiek yra kasoj pinigų buvo pranešama su didžiausiu „patosu“. Ir jei kartais kuris lietuviškesnės dvasios bei taurumo lietuvis drįsdavo pakalbėti apie tėvynės meilę, patriotizmą, tai abejingai tik paplodavo ir išeidavo, kaip iš erdvių salių, taip iš paprastų seklyčių ir... užplūdavo kita-
taučių įmonės ir nunešdavo kasų pinigus į tas rankas, kurios į lietuviško patriotizmo bei tėvynės meilės pūdydą ir smugdymą, bei terorizavimą žiūrėjo, kaip į savo egzistencijos būtinumą. O mes, kariai, ar nebuvom tam per daug indiferentiški ir tuo pačiu ar neprisiđejom prie to judošiško tautai darbo?.. Tai palieku spręsti kiekvieno sąžinei.

Buvo pamoka, skaudi pamoka, kuri tik dėl mūsų kaltės ir stokos Tėvynės meilės ir patriotizmo atėmė mums tūkstančius geriausių Lietuvos sūnų, kurie ir šiandien keikia savo karčią dalį išmėtyti po Rusijos tyrus bei Sibiro tundras.

— Kary, jei tu esi vertas to garbingo mūdiečio, kurį nešoji, tau neturi būti dar „kažko“ be tėvynės meilės. Mesk kaukę, būk ne tuo, kuo esi, bet kuo privalai būti. Būk lietuvis, karys.

Kiekvienas lietuvis: karys, kunigas, menininkas, artistas, daktaras, advokatas, valdininkas ar darbininkas, turtoolis ar vargdienis turi nuo šiandien likti patriotas, jei nori laisvas gyventi.

Gražūs pavyzdžiai mums Vokietijos ir Suo-

mijos patriotizmai, kurie daro šias dvi tautas dinamiškomis ir nenugalimomis.

Kad galėtume ir mes eiti jų pavyzdžiu, turime, pirmoj eilėj iš aktyvinimo pozicijų mesti lauk indiferentus, kurie tautai neša daugiau žalos, negu atviri priešai, nes jiems tėvynės meilė ir patriotizmas tiek aktualus, kiek jis šildo kailį.

Vytauto Didžiojo, Kudirkos, Maironio, Basanavičiaus dvasia lai sušildo mūsų pradėdancias atšalti tėvynės meilės širdis. Lai lemiamos ir ginkluotosios 1919—1920 metų kovos lieka mums brangių dokumentu ir džiaugsmu kartų kartoms, kad tose kovose, kurias dar papildė 1941 metų su raudonuoju teroru kovos, — pralietas kraujas neliktų mums ir mūsų ainiams prakeikimu...

Ir vėl lietuviškas akys nukrypsta ten toli, toli į rytų šalelę, kur jos mylimi broleliai ir šaunus bernėlis kovoja su viso pasaulio priešu, raudonuoju slibinu — bolševizmu... Suspaudžia, kaip replėmis, mergelės jauną širdelę, žiedais išlapoja jos skaištus veidelis ir paslaptingi žiburėliai įsižiebia jos akyse. Pajunta savyje Birutės švelnumą ir meilę, pajunta Gražinos drąsą ir narsumą ir sudėjusi maldai švelnias, baltas rankas pakelia savo ašarotą veidelį ir siunčia į dangų Aukščiausiam maldos žodžius:

„Neapleisk, Aukščiausias,
Tą mylimą šalį.
Juk Dieviška Tavo
Malonė daug gali“...

Ltn. Juodis

Sulinks prie kelio smilgos

Pravirks rasa rugienos,
Sulinks prie kelio smilgos,
Ir naktys mėnesienos,
Pavirs jos tokios ilgos...

Tyliam svajonių sapne,
Tavim aš pasiguosiu,
Kad ir mano nedalia,
— Aš neverksiu — nedejuosiu.

Gal išdygs pamiškėj kryžius,
Ir medžiai lapus nubarstys.
Tėvynę ginti pasiryzės,
Ir kas tą ryžtą sulaukys?

Pravirks rasa rugienos,
Sulinks prie kelio smilgos,
Zvangės rankoje pienas —
Jau baigias kelias ilgas.

San. pusk. V. Laurinaitis

kaip areštuotiems rūkyti draudžiama... Paėmęs iš manęs tabaką, atspilęs laikraščio ir pradėjo sukti „bankrutę“. Kitas, pastebėjęs mano rūkomąjį popierį, paėmė jį, bet nemokėjo kaip išsiimti lapelį popierio, todėl ilgai nelaukęs praplėšė galą pokelio ir išlupo visus ten buvusius lapelius... Aš vos nepradėjau juoktis iš tokio jų elgesio, nes nežinojau, kad jie pirmą kartą mato taip sutvarkytą popierį. Kaip vėliau sužinojau, tai jų „rojų“ tokio popierio ir nebūta. Mėgiamiausias jų popieris — „gazeta“ ir „kuritelna bumaga“.

Buvo atvestas vertėjas, kurį buvo galima vadinti vertėju pilna to žodžio prasme, nes ir jo kailis buvo išverstas iš lietuviško į rusišką — bolševikišką. Pradėjo mus klausinėti, kaip vėliau patyrėme, savotišku išdirbtu šablonu. Pirmiausia: „Vardas — pavardė, tėvo vardas, kada gimęs, kur gimęs, kodėl gimęs; kur dirbęs, ką dirbęs, kodėl dirbęs; iš kur atėjęs, kur ėjęs, dėlko ėjęs?“ Vėliau atsirado dar vienas rusas, gerai mokąs lietuviškai, kuris taip pat buvo vertėjas savo nuosavo kailio. Tarpusavy jie kalbėjosi rusiškai, ir aš jų kalbos nesupratau. Dažnai girdėjau sakant: „Diržis, diržis“, — todėl maniau, kad diržų įkrės ir paleis, dėl ko iškart buvau nusiminęs, bet vėliau pagalvoju — su diržų visvien neužmuš. Tegul ir diržų įkričia kad tik paleistų į laisvę.

Po to šablono surašymo prasidėjo tolimesnis tardymas. Pirmiausiai perspėjo, kad sakyčiau teisybę, „nes gausi mušti“, — paskiau pradėjo klausinėti, ko ėjome į Lietuvą, kokius uždavinius turėjome ir t.t.

Kuomet aš nustebeęs paklausiau, kas tai bus tie uždaviniai, tada rusas, kuris mane tardė, liepė išvesti. Po manęs priėjo eilė mano draugui Stasiui, kurį taip pat apklausinojo tuo pačiu šablonu ir nieko nesužinoję, kas jiems buvo reikalinga, greitai grąžino.

Baigus tą šablonišką tardymą, mus nuvedė į dvokiantį ir šaltą kambarį, kur virdavo žurnims ėsti. Toje virtuvėj nei žmoniškų durų nei langų nebuvo. O šaltis nepaprastas. Pro duris, langus, net pro sienas, lyg išalkęs vilkas, staugdamas veržėsi vėjas, nemaloniai kutendamas mūsų kūną, nes kelyje buvome sušilę, ir dabar drėgnus mūsų rūbus beveik sukaustė į ledą. Prie to dar prisidėjo nuovargis ir alkis, nes visą dieną buvome nevalgę. Pradėjome kiek įmanydami judėti ir vaikščioti po savo kambarį, jei taip galima pavadinti tą dvokiančią landynę, kol galutinai nusikamavę susėdome ant šlapių, apledėjusių cementinių grindų. Sta-

sio kišenėj atsirado sūrio gabalėlis, kurį jam motina buvo įdėjusi. Pasidalinom po kąsnelį ir kaip didžiausią skanėstą suvalgėme. Greitai mes nugalėjo miegas, bet neilgam, nes sėdėti ant šlapių cementinių grindų, atsirėmus į apšarmojuosią sieną, tai jau buvo perdaug. Atsikėlėm ir pradėjom vėl vaikščioti, kad kaip nors sušiltume, nes dantimis taip kalėm, kad, rodos, dantys išbūrės.

Jau temo, o mes, neskaitant poros kąsnių sūrio, nieko dar nebuvome valgę, todėl nutarėm stovėjusį prie mūsų sargybinių paprašyti valgyti. Visa bėda, nei vienas nemokam rusiškai... Bet šiaip taip susikalbėjom, rodydami pirštų į burną, sakydami „kušait niks“. Pasikeitus sargybiniams, atnešė užvalgyti... Kukli buvo vakariėnė: bliūdelis kopūstų ir gabalėlis duonos. Mes pagalvojom, kad savo šunis jie geriau šeria. Bet ką darysi? Badas viską pagamina gana skaniai. Pavalgę arba, geriau pasakius, „perkandę“, susitraukėm į kampan ir susispaudėm prie vienas kito užmigom.

Nakties metu mus pažadino ir nuvedė į skalbyklą. Atsikėlė vos galėjome paėiti, nes šaltis ir nuovargis visai sukaustė sąnarius. Skalbykloj jautėmės kaip rojų, nes čia nors ir drėgna, bet nebekaukė vėjas ir nebuvo šalta. Nors ir šlapi buvo suolai, bet jau ne ant pliko ir šalto cemento...

Jau buvom pramigę, nors laiko tikrai nežinojau, kai stovėjęs prie mūsų sargybinis pasiūlė užrūkyti. Jis truputį mokėjo vokiškai ir teiravosi, kur gyvenome, ką dirbom ir koks gyvenimas Vokietijoje. Žodį vokiškai, žodį lenkiškai, bet šiaip taip susikalbėjom kaip žąsinas su avižomis.

Išaušus rytui, į skalbyklą atėjo dirbti viena moteris. Ji buvo pažįstama ir labai stebėjosi, kaip mes čia pakliuovom? Mums bekalbant, atėjo ir jos vyras, kuris taip pat buvo pažįstamas. Aš paprašiau užrūkyti ir jis, atsiklausęs sargybinio ir gavęs sutikimą, susukęs padavė mums po „bankrutę“, už ką mes nuoširdžiai padėkojom, nes tokioj padėtyje rūkymas yra geriausias draugas.

Kad mes perdaug neišsikalbėtume, mus iš ten išvedė ir tą pačią dieną prieš pietus pėsčius išvarė į K. miestą, kuris buvo už dvylikos kilometrų. Vėl tęsėsi mūsų sunki ir varginga kelionė. Iš visų pusių mus apstojo sargybiniai su užtaisytais šautuvais ir uždėtais durtuvais, kuriuos nešėsi rankose, ar tai mūsų bijodami, ar savimi nepasitikėdami. (?) Alkani ir visai išvargę, brisdami per pusnis, pagaliau pasiekėm

K. miestą. Čia išvaikščiojom visą miestą, kol suradome N.K.V.D. namus. Čia gavau įsitikinti „puikia“ bolševikų karių orientacija.

Vėl prasidėjo tas pats šabloniškas apklausi-nėjimas ir surašymas. Po to dar kartą iškrė-tė, atimdami net diržus, petnešas ir visą sura-šė, kas buvo rasta. Neužmiršo smulkiak apžiū-rėti ir pinigines, ir kuomet, kišdamas į pinigī-nę ranką, persiplovė pirštus į buvusį skustuvo peiliuką, tai mano adresu suaukė visas „ma-tiūsikas“, kurias buvo išmokęs iš savo protė-vių. Kuomet iš piršto gausiai bėgo kraujas, pasidarė atsargesisis ir, teškęs į kamą peiliu-ką, daugiau nebedrįso kaitioti kur nereikia sa-vo nesvarių nagų. Mudu neiškentę pradėjom juoktis iš tokio kvailio jo elgesio. Bet kai su-riko tas rusas ne savu balsu, tai mūsų visi juokai išdulkėjo. Baigus visas kratas ir sura-šymo apeigas — maniau, kad nuves į kamerą ir gausim užvalgyti, bet teko nusivilti, nes ma-ne navedė tiesiog tardymui. Čia dar kartą pa-kartojo tą jau įprastą šablonišką apklausinėjimą ir po to liepė sakyti teisybę, nes, girdi, jems yra žinoma, kad atvykome į Lietuvą šnipinėji-mo tikalu, ir betikslia įgyminasis tik apsunkin-sias darbą ir mūsų būklę. Aš į tai nieko ne-turėjau atsakyti, todėl tik pasakiau: „Jei jūs viską žinot, tai kam dar klausiat?“ Tada en-kavedistas pagrasino man naganu, pakišdamas panosėn, girdi, už tokį jo įžeidimą galis nušauti vietoj. Bet aš nenusigandau ir pasakiau jam, kad, „jei aš būčiau toks, kaip jūs mane piešiate, tai tikriausiai taip, arba dar geriau pasielgtumėt“. Supykęs enkavedistas stūmė mane iš savo kambario ir įsakė sargybiniams nuvesti į kamerą. Išvedus į koridorių, sargybinis man kažką surėdė, bet aš nesupratau. Tada pri-puolęs taip pasuko mano rankas į užpakalį, kad net visus sąnarius nudiegė. Supratau, kad tai buvo komanda rankas laikyti už nugaros. Ir dabar kartais, išgirdus komandą, rankos au-tomatikiškai atsideria už nugaros.

Taip sutvarkytą nuvarė į rūšį, kur buvo įrengta kamera. Koridorius pamačiau savo draugą Stasį, bet nuo to laiko mano laikinai iš-skyrė. Klaidikai suskambėjo raktai, sucepė ra-kinama spyra ir šūriapai girgžtėdamos lyg ka-pų požemio atsidarė durys. Ir ką aš ten pa-mačiau? Šiurpas mane nukratė, kad net at-bulas atšokau atgal. Prieš mane stovėjo dau-giau į šmėklas panašių šėvelių būrelis. Tai bu-vo žmonės, apžėlę barzdomis ir plaukais. Jų veidus ir rankas dengė storas purvo sluoksnis. Drabužiai buvo taip pat nesvarūs ir nudriakę.

Ir tamsioje kameroje jie buvo panašūs į šmėk-las, atsiklusias iš kapų.

Nuramino jie mane, sakydami: „Nebijok-mes esame taip pat žmonės, pagyvenai ir suau-lyginai su mumis“. Jie apstojo mane ir pradė-jo klausinėti: iš kur aš atvykęs, kas girdėti laisvėje, už ką pakliuvau, ar turiu užrūkyti? ir pan.

Man tie klausimai nerūpėjo, tik galvoju, kur gauti nors kąsnelį duonos, nes jau visą dieną buvau nieko nevalgęs. Kai kameroje dalijo valgi, man neteko nei paraganti, nes tuo pačiu momentu išvedė vėl tardymui. Vėl tas pats enkavedistas klausinėjo mane. Šalia jo sėdėjo vertėjas. Šį kartą tardytojas pra-džioje pasirodė labai mandagus. Man įėjus į kio kambarį, padavė ranką, paprašė sėstis ir pa-siūlė papirosą. Man užsirukius, tųs savo kvai-lą vaidinimą toliau... „Pagalvok, sako, ir pa-pasakok visą teisybę“. Aš paklausiau, kokios teisybės nori iš manęs. Į tai man atsakė: „Su-kokiu uždaviniu judu atėjote iš Vokietijos?“ Aš atsakiau, kad tik grįžau į savo namus, tai ir visas mano uždavinys. Paskiau klausia ma-ne: „Ar nori valgyti?“ Aš atsakiau, kad no-riu. „Pasakyk teisybę, tai gausi valgyti ir ger-ti, ko tik norėsi, ir galėsi laisvai eiti į namus“. Aš jam atsakiau, kad jau viską pasakiau ir daugiau nieko neturiu pasakyti.

Nesuradęs išeities, pradėjo klausinėti apie šeimą, apie namus ir pasisakė, kad draugaujas su mano sesute, todėl „pasakyk teisybę, ir ga-lėsim eiti į namus išsigerti, pavalgyti ir būsi visai laisvas.“

Aš perpykęs pasakiau, kad mano sesutė nė-ra ištvirkėlė, kad su tokiu durniom draugantų.

Tada jis pasiuto, išsitraukė naganą ir atsta-tęs į mane liepė eiti iki durų ir nusisukti į sieną, o jis pradėjo skaičiuoti...

Bet man baimė jau buvo išgaravus, ir kuomet mane vėl pašaukė prie stalo, nustebo ma-tydamas visai ramų mano veidą. Tada jis iš-traukė iš kišenės sauja suglamžytų rublių sa-kydamas: „Nueik į Vokietiją ir, atlikęs mano duotą uždavinį, sugrįžk atgal. Tada būsi lais-vas ir turtingas“.

Aš jam atsakiau, kad nesu Judošius, kad parsiduočiau už keletą šimtų rublių, o už jo kai-lij neduočiau nė penkių kapekų.

Tada jis visai pasiuto. Soko ant manes, ir sargybinis vėl grąžino mane į kamerą.

Buvau visai išvargęs, kai grįžau į kamera. Jau vėlus vakaras, o aš dar nieko nevalgė-

Kritau ant plikų nary-
kau, nes draugai klausinė-
kau, nes jie jau vis
Stasio toj kameroj
kameroje ir apie jo li-
sai vėlai gavome val-
kavos ir gabalėlių duon-
ni buvo vakariėnė, r-
nebuva valgęs. Bev-
jau susipažinti su tais
radau iš ankešiau. Pa-
di, už ką ir kiek man
mą, žinoma, jei neišg-

Jie atsakė, kad di-
žiūrėsiu per kiaurą ge-
teks, nes bolševikų k-
nors ir daug nubaud-

Aš nežinojau, ką
mi, tai man paaiškin-
mes, tris mėnesius ir
nesikirpus, kai išaug-
tų tūkstančių parazit-
terminu — kiaura ge-
ros langų.“

Pavalgęs vakariėnės
greitai užmigau. Puik-
iškęsto šaltis ir va-
tiesti, nors ir ant pl-
šalta ir šlapia. Bet
go, nes pajutau pas-
lėmis gnaibant. Visą
parazitai susirinko, k-
kameros pasveikinti
Užmigti jau nebetek-
lyg būtų karštu va-
vojau: tur būt, ir ju-
enkavedistams kanki-

Dar buvo anks-
pradėjau vaikščioti
gai sakė, kad su pa-
sugventi, tik reikia
tarpe.

Sulaukėm pusrū-
pavalgyti, vėl išvedė
vakaro. Šį kartą
vakare vos grįžau į
nei valgis, nors vis
Vakariėni išgėriau
giau gabalėlių duon-
„saldžiū“ kutenant
miems draugams
silnko penkios dien-
pačias apeigas.

Kritau ant plikų narų nors kiek pailsėti. Mano draugai klausinėjo, kur aš taip ilgai užtrūkau, nes jie jau nesitikėjo manęs sugrįžtant. Stasio toj kameroj nebuvo, jį uždarė kitoje kameroje ir apie jo likimą žinių neturėjau. Visai vėlai gavome vakarienę: puoduką juodos kavos ir gabalėlį duonos. Nors kukli, bet skani buvo vakarienė, nes jau visą parą nieko nebuva valges. Bevalgant vakarienę pradėjau susipažinti su tais gyventojais, kuriuos čia radau iš anksčiau. Paklausaui, kaip senai sėdi, už ką ir kiek man gresia už sienos perėjimą, žinoma, jei neišgalvos dar ko nors?..

Jie atsakė, kad daug už tai negausiu, pažiūrėsiu per kiaurą geležį keletą mėnesių ir užteks, nes bolševikų kalėjimuose ilgai nesėdi, nors ir daug nubaudžia.

Aš nežinojau, ką jie vadina kiaura geležimi, tai man paaiškino: „kada įbūsi taip kaip mes, tris mėnesius nesiprausęs, nesiskutęs ir nesikirpęs, kai išauginai ant savo kailio keletą tūkstančių parazitų, tada sužinosi. Kalinių terminu — kiaura geležis tai grotai ant kameros langų.“

Pavalgęs vakarienę, kritau ant plikų narų ir greitai užmigau. Puiki buvo naktvyne, nes po tiek iškęsto šalčio ir vargo gavau patogiai išsiesti, nors ir ant plikų lentų, bet čia nebuvo šalta ir šlapia. Bet naktį teko pašokti iš miego, nes pajutau visą kūną lyg karštomis replėmis gnaibant. Pasirodo, kad įvairių rūšių parazitai susirinko, kaip aš galvoju, iš visos kameros pasveikinti naujai atvykusį svečią. Užmigtį jau nebeteško, nes visą kūną peršėjo, lyg būtų karštu vandeniu nuplikyta. Pagalvoju: tur būt, ir jie gauna algą, kad padėtų enkavedistams kankinti nekaltus žmones.

Dar buvo ankstus rytas, kai atsikėliau ir pradėjau vaikščioti po kamara. Mano draugai sakė, kad su parazitais galima ir geroju gyventi, tik reikia ilgesnį laiką pabūti jų tarpe.

Sulaukėm pusryčių, bet dar nespėjus gerai pavalgyti, vėl išvedė tardymui, kur išbuvau iki vakaro. Šį kartą taip „švariai“ tardė, kad vakare vos grįžau į savo kamara. Nerūpėjo nei valgis, nors visą dieną išbuvau nevalges. Vakarienei išgėriau puoduką kavos ir suvalgiau gabalėlį duonos. Ir vėl ramus poilsis, „saldžiai“ kutenant šonus mūsų neperskiriame draugams — parazitams. Taip pralinko penkis dienas, kasdien kartojant tas pačias apeigas.

Negalėdami nieko daugiau mums prie bylos prikabinti, kad apkaltintų kaip šnipus, vieną dieną vertėjas paskaitė rezoliuciją, kad už nelegalų sienos perėjimą esi kaltinamas ir būsi baudžiamas 84 straipsniu. Tą patį vakarą iššaukė pavardėmis ir suriškė koridorių. Atėjo gydytojas, apžiūrėjo ir paklausė daryta vokiečių kalba: „Ar mokate vokiškai?“ Aš maniau, kad vėl išvėž į Vokietiją.

Buvo jau vėlus vakaras, kai susodino į mašiną ir išvežė į stotį. Kur važiuosim, mums dar nebuvo aišku... Čia vėl sutikau savo draugą Stasį, kuris atliko tas pačias apeigas, ir todėl abu vienodai atrodėm.

Mums buvo paskirtas atskiras vagonas, į kurį pašalinių žmonių neleidė. Iš visų buvom šešiolika žmonių, todėl vagonė nebuvo ankšta. Visą bėda, kad negalėjom jaustis laisvai, nes ir į langą pažvelgti buvo uždrausta, net kalbėtis tarp savęs neleidė. Bevažiuojant iš mūsų palydovų kalbos sužinojome, kad veža į Kauną. Vaziavom ištisą naktį ir tik rytą, jau išaušus, pasiekėm Kauno stotį.

Išlipome iš vagono. Mus išvargusius ir beveik nemiegojusius, paėmė į savo ledinį glėbį stiprokas šaltis. Išsirikiavom po du ir iškilmingoj eisenoj, vėjuj griežiant maršą, nuvydavom per miestą į S.D.K. „rūmus“. Mes galėjom jaustis visai saugiai, nes iš visų pusių buvom apsupti sargybinių su šautuvais ir uždėtai durtuvais. Būdamas tokioje apsaugoje, galėjai drąsiai susitikti net patį įkyriausią kreditorių, kurio anksčiau bijodavai susitikti.

Mus lydėjo praeiviai, kurie iš tolo su dideliu dėmesiu žiūrėjo į mus. Juos stebino mūsų neskusti ir neprausiti veidai, nekirpti plaukai ir suplyšę rūbai. Kiti kalbėjo: „Tur būt, iš Rusijos tie žmonės atvežti, nes Lietuvoj tokių nėra“. Taip lydimi ginkluotų kreivakojų padarų ir minios nustebusių žmonių, pasukome į Micekvičiaus gatvę į sustojom prie S.D.K. vartų. Vienam iš mūsų palydovų pasikeitus keletu žodžių pro mažą vartų langelį su kažkuo nematomu, kurio buvo matyti tik viena akis, vartai baisiausiai girgždami atsidarė. Man tada pasirodė, kad įžengiami į kapų požemį, iš kur niekas nebeįgrįžta į pasaulį. Lyg geležiniai slibino nasrai prarijo mums jam duodamą auką, kad už kiek laiko išspiautų tik mūsų kaulus, kurių nejstengs suvirškinti jo akmeniniai viduriai.

Tie baisūs vartai atsidaro tik į vidų, nes pro tuos vartus daug įeina, bet grįžta atgal visai mažai.

skurdžiame gyvenime daiktus. Be to, dar nuvedė į pirtį, ir kuomet grįžome į kamara, net laisvės kvapas buvo išgaravęs.

Grįžę į kamara pradėjom susipažinti su savo to paties likimo draugais. Į tą pačią kamara atvedė ir mano draugą Stasį. Tą dieną mūsų pasikalbėjimo tema buvo laisvė, nes buvo tokių, kurie sėdėjo jau beveik pusę metų, ką liudijo jų išgesusios akys ir sulyse veidai. Jiems žodis laisvė buvo šventas, nes, kalbant apie laisvę, ne vienam įsmigdavo akys į dėžėmis uždangstytus langus, kur matėsi mažas kvadratinis erdvės ir padangėje laisvai plaukianti debesėliai. Jie užsisvajodavo, ir ne kartą teko pastebėti jų išgesusiose akyse ašarą. Jų mintys skrido į gimtąjį sodžį, į namus, kur liko jų mylimi ir artimi žmonės.

Jei anksčiau dar svajoju apie laisvę, nes savo sąžinė neturėju nė mažiausio prasižengimo, už kurį tektų atsisėsti į kalėjimą, tai šiandien mano vaizduotėj laisvė liko tik graži iliuzija.

Mūsų kameroj buvom dvidešimt aštuoni žmonės, todėl oras buvo nepakenčiamai tvankus. Prie to dar prisidėjo blogas maistas, nes pusryčiams gaudavom arbatos, dešimtį gramų cukraus ir gabalėlį duonos, pietums — pusiau supusių runkelių sriubą, kurios neestų geriau šeriams gyvulys, vakarienei — vadinamą žirnių sriubą, bet tik taip vadinamą dėl to, kad retkarčiais rasdavom keletą žirnių lukštų. Todėl nenuostabu, kad rytą, atsikėlus iš guolio, tekdavo pastovėti įsikibus į sieną, nes svaigldavo galva ir akyse būdavo tamsu. Tik valandėlę pailsėjęs, galėjom pažengti keletą žingsnių, nes buvo taip ankšta, kad negalėjom nė kiek pasivaikščioti. Mes buvom ne kaliniai, o kankiniai. Negaudavom pasivokaityti nei knygy, nei laikraščių, negalėjom rašyti laišky, nes negalima buvo laikyti nei mažiausio gabalėlio popierio, nei pieštuko. Viskas, ką mes galėjom sužinoti, tai kas yra kaimyninėse kameroose, signalizuojuant per sieną Morzės ženklais. Su apatine kamara susisiekdavom siūlu parašydami ant nuorūkos popierio keletą žodžių ir nuleisdami žemyn, nors toks paštas buvo labai rizikingas. Ne vieną kartą teko susipažinti su karceriu, kur išlaikydavo po keletą parų tamsiame, šaltame ir šlapiame betoniniame urve, be čiuzinio, be antklodės, kenčiant šaltį ir nuovargį, nes maistą taip pat sumažindavo.

Nežinau, ar galėtų būti žiauresnis romanuose aprašytas „Sing Sing“ kalėjimas už bol-

ševikų kalėjimus. Cia jau buvo virš to, ką žmogus gali pergyventi. Aš jaučiau, kad mano jaunos jėgos kasdien gesta, nors ir buvau su likimu aspiratas.

Dažnai gaudavom žinių iš kitų kamery — apie kažkur išvedamus iš kamery žmones, kurie daugiau nebesugrįždavo. Į jų vietą atvartydavo naujas tokio pat likimo aukas. Nors prižiūrėtojų nemaža buvo ir lietuvių, bet tokių, kurie turėtų žmogaus širdį, visai mažai pasitaikydavo. Daugumas jų net kalbėti lietuviškai užmiršo ir, nemokėdami rusiškai, kalbėdavo keistu ir juokingu žargonu.

Visą laiką koridoriuose būdavo po vieną sargybinį, bet artinantis gegužės pirmajai, sargybos visur buvo sustiprintos. Tur būt, naujantė ką nors negero.

Gegužės pirmąjį sulaukė ypatingos priežiūros. Nors mieste ruporai rėkė pilna gerkle apie esamą ir būsiančią laisvę, apie žmonių būvio pagerinimą ir kitas tuščias propagandines kalbas, pajavirindami spiegiančiomis „katiušomis“ ir „tankistais“, bet mums, kurie troškome laisvės, net į laisvai padangėje plaukiantį debesėlį per langą nebuvo galima pažvelgti.

Tik ten, anapus Nemuno, žaliuose šlaituose, aš girdėjau ankstų rytą pilką lakštutę giedant laisvės himną. Nors per užkaltą langą mačiau tik mažą kvadratėlį žydo dangaus, bet savo vaizduotėj aš mačiau žaliai pasipuošusius senelio Nemuno krantus, kuriuose laisvai alsavo švelnus pavasario vėjelis, skleisdamas aplinkui malonų sprogstančių pumpurų kvapą ir žavingus lakštutės giesmės akordus.

O, kaip norėjau pagriebęs ruporą, tėksti į sieną, kuris, klausydamas kažkokio žydo, rėkė savo tuščią, jau seniai atgyventą, istoriją.

Po gegužės pirmajai kalėjime padėtis liko nepaprasta. Sargybos visur buvo sustiprintos. Kasdien, bet daugiausia naktimis, girdėjom išvedamus iš kamery žmones, kurie buvo skubiai kažkur išvežami ir atgal nebesugrįždavo. Kasdien iš įvairių kamery gaudavom žinių apie išvežamus žmones. Tos scenos kartojosi kasdien ir kaskart vis dažniau, todėl mes pradėjom gyventi tik šia diena, nes nežinojom, kuriam bus eilė.

Iš naujai atvykstančių sužinojom, kad padėtis yra įtempta ir laukiama karo. Ši žinia mums laikinai pradžiugino, bet abejojom, ar su lauksim, nes buvo prasidėjęs masinis išvežimas.

Birželio 22 dienos rytą, vos pradėjus švisti,

Be Töbynés

Tremtinio skundas

Tyliai leidžias paraudusi saulė
Už aukštųjų Altajaus kalnų,
Ar sugrįšiu aš vėl į pasaulį,
Į tėvynę prie brolių savų?

Aš trokštu dar kartą aplankyti
Savo protėvių brangius kapus,
Tuos darželius, laukus pamatyti
Ir gimtus tėviškėlės namus.

Paskutinės man jėgos išseko,
Lyg šešėlis klaidioj dykumoje,
Aš klaidžioju be kelių ir be tako
Sunaikintoj šalyj svetimoj.

Paskutinįjį sudiev, tau, saulute,
Jau šiandieną gal aš pasakau,
Tu pasveikinki mano motutę,
Gal negrįši pas mane jau daugiau?

Aš šaukiu jus, ateikite, broliai,
Iš laisvųjų tėvynės laukų!
Nors, deja, gal nespėsit, nes toli —
Išvaduoti gal bus per vėlu.

O kaip liūdna pasaulį palikti,
Nes visai aš dar jaunas esu.
Šaltą kapą taip toli sutikti
Už aukštųjų Altajaus kalnų.

Likimas mane jau paliko,
Mintyse vaidenas mirtis,
Valandėlę gyvent jau beliko,
Lėtai plaka krūtinėj širdis.

Nusileido paraudusi saulė
Už aukštųjų Altajaus kalnų,
Nebgrąžins manęs nieks į pasaulį,
Neatras niekas mano kapo.

Puskarininkis P. GENYS.

Ei, šalin iš kelio

Ei, šalin iš kelio, mes dabar žygiuojam,
Mes į kovą traukiam, mes plienu žaibuojam.
Kas išdrįstų šalį mūsų vėl terioti,
Todėl mes vieningai ciname kovoti.

Mes siųsti tėvynės ir duotas mūs žodis,
O tėvynės meilė mums kelių parodys.
Mūs kelias ne malda, — įsakymas vienas,
Mes su priešu kalbam, kalbam žodžiais plieno.

Mūs gyslose teka vytautėnų kraujas,
Mūs žygis į rytus — šūkis laisvės naujas.
Derybų nežinom, nuolaidų neturim,
Po plienų ir ginklais esam susibūrę.

Mūs gretos ugdytos pilyj Gedimino,
Kad esam lietuviai — tegul visi žino.
Ei, šalin iš kelio, mes dabar žygiuojam,
Mes kariai rytuose Europą vaduojam.

Sauk. p.:sk. V. Laurinaitis

KAS MU

Prieš pradėdamas kalbėti negaliu pamiršti jo tėvų tautos Didžiojo tėvai: D. K. K. Birute buvo grynų k. visų lietuvių mylimi, ka si patriotai, savo krašto

Jau 1345 m., pačiu momentu, kada valstybė mas, tai mažiausia susk grėsė — dėl silpnavali to meto, valdovo D. L. Kęstutis, drauge su b paėmė į savo rankas vis K. Kęstutis ir Algirda biau si ir energingiausi nūs ir Lietuvos valdova istorijoje reta, juodu sug valdė kraštą plačiai pra į rytus, tiek į pietus.

D. L. K. Kęstutis, lėtini s, buvo visos tau dėl jo nepaprasto karž bei švelnaus ir atviro kiekvieną kartą praneš jį žygi. Ir ne vieną ka sulaužęs. Todėl jį ne ti šai gerbdavo ir mylėd Lietuvos kunigaikščių. čiuose ir kronikose ne čytose.

Jis neieškojo sau ž mojų kunigaikštijoje a pavaldinio — bajoro o. Ir jei šiandien kas mu tuviška, tai D. L. Kun rutės pavyzdžiai, kurie jo ir nieko iš jo nereik lietuviškos ir karžygiš Vytautas Didysis.

Vytautas Didysis k žygiškumo ir teisingu numo ir lietuviškumo švelnaus ir moteriško kai nestebėtina, kad viškos - patriotiškos tūtis ir Birutė, išaugo

Todēl mes vieningai einame kovoti.

*Mes siūsti tēvynēs ir duotas mūs žodis,
O tēvynēs meilē mums keliā parodys.
Mūs kelias ne malda, — īsakymas vienas,
Mes su priēšu kalbam, kalbam žodžiais plieno.*

*Mū
Ka
Ei,
Me

Kad esam lietuviai — tegul visi žino.
Ei, šalin iš kelio, mes dabar žygiuojam,
Mes kariai rytuose Europą vaduojam.

San. pusk. V. Laurinaitis

KAS MUMS VYTAUTAS DIDYSIS

Prieš pradėdant kalbėti apie Vytautą Didįjį, negaliu pamiršti jo tėvų, juo labiau, kad Vytauto Didžiojo tėvai: D. L. K. Kęstutis ir D. L. K. Birutė buvo gryno kraujo lietuviai ir labai visų lietuvių mylimi, kaip geriausi ir didžiausi patriotai, savo krašto mylėtojai.

Jau 1345 m., pačiu kringingiausiu Lietuvai momentu, kada valstybei, jei ne visiškai suirimas, tai mažiausia suskilimas į sudėtinės dalis grėisė — dėl silpnalvio ir maža tesugebančio to meto, valdovo D. L. K. Jaunucio, — D. L. K. Kęstutis, drauge su broliu D. L. K. Algirdu, paėmė į savo rankas viso krašto valdžią. D. L. K. Kęstutis ir Algirdas, tarp kitko, buvo gambiausi ir energingiausi D. L. K. Gedimino sūnūs ir Lietuvos valdovai. Be galo gražiai, kas istorijoj reta, juodu sugyveno ir labai sumaniai valdė kraštą plačiai praplėsdami jos sienas tiek į rytus, tiek į pietus.

D. L. K. Kęstutis, tas lietuvių tautos numyltinis, buvo visos tautos, tiesiog, dievinamas dėl jo nepaprasto karžygiškumo ir teisingumo bei švelnaus ir aviro būdo. Jis net priešui kiekvieną kartą pranešdavo, kai rengdavo prieš jį žygi. Ir ne vieną kartą nebuvo savo žodžio sulaužęs. Todėl jį ne tik visa tauta, bet ir priešai gerbdavo ir mylėdavo labiausiai iš visų Lietuvos kunigaikščių, ką galima rasti metraščiuose ir kronikose ne mūsų, bet priešų parašytose.

Jis neieškojo sau žmonos nei kraičio svetimoj kunigaikštijoj ar valstybėj, bet vedė savo pavaldinio — bajoro dukterį D. L. K. Birutę. Ir jei šiandien kas mums tikrai sektina ir lietuviška, tai D. L. K. Kunigaikščių Kęstučio ir Birutės pavyzdžiai, kurie savo kraštui visa aukoję ir nieko iš jo nereikalavo. Ir, štai, iš tokios lietuviškos ir karžygiškos šeimos gimė D. L. K. Vytautas Didysis.

Vytautas Didysis kiek paveldėjo iš tėvo karžygiškumo ir teisingumo, tiek iš motinos švelnumo ir lietuviškumo, kas atsispindėjo net jo švelnaus ir moteriško veido bruožuose. Visiškai nestebėtina, kad iš tokios ideališkai lietuviškos - patriotiškos poros, kaip D. L. K. Kęstutis ir Birutė, išaugo anis, ne tik lietuvių tau-

tos bet ir pasaulio masto didvyris, politikas ir karžygis.

Kalbant apie Vytautą Didįjį, tenka kalbėti, kaip apie XIV ir XV a. a. D. L. Kunigaikštį — didžiausią rytų Europos plotų valdovą. Tais laikais, Vytautas Didysis buvo vienas iš didžiausių karo vadų ir karžygių, tokių, kaip anksčiau pasižymėjęs Aleksandras Didysis — garsus senovės Makedonijos valdovas, kaip Cezaris — galingasis Romos imperatorius, arba, kaip vėliau gyvenęs Napoleonas — Didysis prancūzų imperatorius, dar 1812 m. žygiavęs per Lietuvą, arba, kaip dabar gyvenęs ir valdąs Didžiąją Vokietiją — Didysis jos Vadas Fiureris — Hitleris.

Istorija rodo, kad toki vadai gimsta labai retai, bet už tai turi nepaprastai didelės reikšmės ne tik savo gimtajai tautai, bet ir ištiesoms tautoms. Toki vadai sugeba viso pasaulio dėmesį atkreipti į savo asmenį, pasuka gyvenimą visai kitom kryptim ir parodo tiek dabarėiai, tiek ateičiai dar neišbandytus, neištirtus ir nežinomus ginklus bei kovos būdus, jau nekalbant apie tai, kad turi daug įtakos, tiesiog, pakreipti istorijos įvykius.

Kokios gi įtakos turėjo Vytautas Didysis to meto tautoms — istorijai? Pirmiausia jis ne tik sudaužė besiveržiančias į to meto Europą didžiules totorių minias, nustūmdamas jas tūkstančius kilometrų atgal į rytus net iki Volgos krantų, bet ir garsiam Žalgirio mūšyje pakreipė slavų tautų istoriją visiškai kita linkme.

Ir jei, šiandien, anot, Gen. št. Div. generolo Zaskievičiaus, tie patys lenkai ir rusai „pamiršta“ Vytauto ne tik Lietuvai, bet ir jiems patarnavimus tai tik todėl, kad gal „unaras“ neleidžia. „Kaip girdi, šiandien, mažytė Lietuva galėjo pasauliui duoti tokį didelį žmogų, kaip Vytautas Didysis?“ Ir vis dėlto, neatsižvelgiant į lenkų ar rusų, didžiausią nenorą, — davė mažytė Lietuva pasaulinio masto genijų Vytauto asmenyje, — tai negincijamas faktas, kurio nei jų rašytojų kronikos, nei melagingos istorijos neuzslėpė. Pagaliau to meto Lietuva buvo nepalyginamai didesnė, negu ta pati Lenkija.

nėmis, kurias niekšas Jogaila siunčia iš Krokuvos į Lietuvos piliis: Vilnių, Krėvę, Ašmeną ir kit.

Šiose nuolatinėse kovose mes matome Vytautą ne tik kaip puikų karžygi, bet ir vadą bei politiką, sugebantį patraukti savo pusėn lietuvių kovotojų meilę ir atsidavimą. Ir taip piliis po piliis be kovos pasiduoda Vytautui. Jogaila matydamas, kad be jo malonės Vytautas pats įsigys ginklu tą kas iš jo smurtu buvo pagrobta, pats 1392 m. Ostrovo miestelyje pripažįsta Vytautą D. L. Kunigaikščiu. Kas rodo, kad Vytautas buvo ne eilinis karys ir ne paprastas vadas, jei sugebėjo per 10 metų, labai dažnai net be pertraukos, su daug gausingesniu priešu kovoti ir Algirdo — Kęstučio galios pasiekti.

Nuo 1392 m. prasideda nauja, Vytauto Didžiojo sumanumu ir dėka, gadynė Lietuvoje. Nuo šio laiko ligi pat savo mirties 1432 m. Vytautas susidaro galingą vardą ne tik Lietuvoje, tolimoje rytų Europoje, bet jį mini visas XVI a. pradžios pasaulis: su jo žodžiu skaitosi Romos imperatorius, Konstantinopolio imperijos valdovas, Papa, stačiatikių patriarchas ir net karingi romanai ir anglosaksai, jau nekaltinant apie tai, kad jo globos ir užtarymo prašė aukso ordos chanai, Maskvos kunigaikščiai ir kit.

Tuoj pat Vytautas atsikariauna visas žemes tolimuose rytuose ir vakaruose, savo žygius apvainikuoja nemirtingu juo Žalgirio mūšiu (1410) ir Lietuvos ribas praplečia nuo Baltųjų marių ligi Juodųjų, ligi Volgos krantų. Lietuvos garsas ir vardas skamba visame pasaulyje ir 1429 m. Lucke Zigmantas jį pripažįsta milžiniškų Lietuvos plotų karalium. Bėlieka tik uždėti ant galvos žadėtas vainikas. Deja — Visagalis Likimas lėmė kitaip.

Senelis Vytautas paskyręs Vilniuje vainikavimo iškilmes, nebegali jau vainiko sulaukti — lenkų ponai jį užgrobia. To Vytautas negalėjo pernešti ir... 1430 m. spalio mėn. 27 d... miršta.

Su Vytauto Didžiojo mirtimi, pradėjo pa-

lengva merdėti ir Lietuvos garbė, sutērta lenkpalaiškių kraujo įtaka.

Nėra senovės lietuvių galybės, negirdėt jų trimitų paslaptingų garsų... Tik kažkur toli toli, nuo tų vietų rauda varginga, senagalvė močiutė, savojo sūnelio laukdama grįžtant iš karo...

Vytauto Didžiojo sukurta didžiulė Lietuvos valstybė, Jogailos ir didžponių dėka su lenkų „karūna“ prieky, po Liublino unijos pradėjo trupėti ir nieks nebegalėjo jos atremontuoti.

Mūsų bajorija, nususios lenkų šlektos privilegijomis ir tuščiais blizgučiais — herbais viliojama, užmiršo savąją kalbą, papročius, tautos reikalus ir atsidūrė lenkpalaiškių šlektų rankose, pilna to žodžio prasme.

Ką gi šiandien Vytautas Didysis atsikėles pamatyti? Neberastų savo Didžiosios Lietuvos, jos garsiųjų didžponių, bajorų, kunigų... visi jie jau seniai savo krašto išsižadėjo. Bet jis rastų jam ir tėvynėi ištikimus kaimo žaliūkus, kurie ištikimai jam kadaise tarnavo ir save aukodami, jį iš Jogailos spastų vadavo... vėliau totorių letis, rusų kardus ir lenkų vilčiųias trupino ir skaldė... ir šiandien tas pats kaimas, to lietuviško kaimo žaliūkas, meta savo priešams pirštinę, prabildamas Kudirkos žodžiais:

... Žagrę, noragą tas tik teima,
Kas numylėjo žemę tą juoda...
... Sitų sermėgių mūsų žmonelių...
... Tam tiktai tinka dalgis iš plieno,
Kas ateityje tikis kirtimo...
Kas jau ne kerdo — norago šauk,
Jūs gi, atšalėliai, eikite lauk...“

Baigdamas pasakysiu: Vytautas buvo geležinės drausmės vyras ir šių drausmė, kaip pagrindą, jis įvedė kariuomenės eilėse. Mes jo būsim daugiausia verti, labiausia jį pagerbsime, jei patys būdami kariais, būsim drausmingi.

Kas geležinės drausmės nenori suprasti kariuomenėje, tas užsideda vergo pančius.

Ltn. Juodis

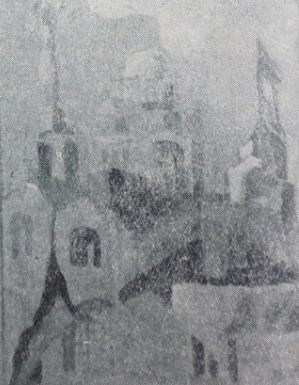
Seniau.

Cozima

Šiandien

Niekas mūsų
skriaudus padarė.

Jų įtakos skaudžiai
sidėjo beveik nu
nieksas Jogaila
mylėtinį karžy
L. K. Birutę, at
Vytauto Didžiojo
kus, atiduoda k
tautą Didįjį vo
bia D. L. Kunig

Prieš pradėję
apie tokius, ten
faktų. Lenkai
valstybinį gyve
rinėmis ano m
tačiau spartaus
buvo daug už
vos globoje vi
Lietuvos valdo
čiavimų, o ne
priimti krikščio
pavaldinius, sil
mas, už karalia
suteikimą užra
galkštį savo

Taip nuo 1
aktu D. L. kun
lių — Škirgai
Lingvenio iš
Vengrijos pon
vos Kunigaitės
kijos. Jogail
jos karaliu.
Lenkijos pro
nių buvo pa
rasta Nikoloj
tų Lenkijoje
va, dėka išga
vydėtiną bū
Lietuva amž
kijos valstyb

Vytautas
surošė lietu
jų įgulas Lie
rankiškumą
nėta Krėvos

MŪSŲ PIETŲ KAIMYNAS

Niekas mūsų brangiajai tėvynei nėra tiek skriaudęs padaręs, kaip lenkai.

Jų įtakos skverbimasis į mūsų kraštą prasidėjo beveik nuo 1382 m., t. y. nuo tada, kada niekšas Jogaila pasmaugia lietuvių tautos numylėtinį karžygį D. L. K. Kęstutį, nužudo D. L. K. Birutę, atima iš savo pusbrolio D. L. K. Vytauto Didžiojo Aukštaitiją ir jo gimtinę Trakus, atiduoda kryževiams Žemaitiją; patį Vytautą Didįjį vos nenugalbija ir pats pasiskelbia D. L. Kunigaikščiu.

Prieš pradėdant kalbėti apie lenkus, kaip apie tokius, tenka prisiminti keletas istorijos faktų. Lenkai, nors ir seniau už mus pradėjo valstybinį gyvenimą, anksčiau persiėmė kultūrinėmis ano meto Vakarų Europos įtakomis, tačiau spartaus aiščių Lietuvos kilimo metu jie buvo daug už mus silpnesni ir stiprioje Lietuvos globoje visomet ieškojo užuovėjos. Kai Lietuvos valdovai, greičiau dėl politinių išskaičiavimų, o ne iš įsitikinimo, pagaliau ryžosi priimti krikščionių tikėjimą ir aprikūtyti savo pavaldinius, silpnabūdis Jogaila, lenkų prašomas, už karalaitės ranką ir krikšto sakramentų suteikimą užrašė visą didžiąją Lietuvos kunigaikštiją savo užkūrinės pasogos sąskaiton.

Taip nuo 1385 m., kada Krėvoje sudarytu aktu D. L. kunigaikščio ir brolių arba pusbrolių — Skirgailos, Kaributo ir net Vytauto ir Lingvenio iš vienos pusės ir Lenkijos bei Vengrijos ponų — iš antros, — visa D. Lietuvos Kunigaikštija buvo prijungiamama prie Lenkijos. Jogailai apsikrikūtyti ir tapus Lenkijos karalium, Lietuva turėjo tapti paprasta Lenkijos provincija. Lietuvos sostinė Vilnių buvo pasodintas paprastas Lenkijos stonaras Nikolaus Moskorzevskis. Tokių storastų Lenkijoj buvo pilni patvoriai. Taip Lietuva, dėka išgamos Jogailos, atsidūrė labai nepavydėtinoj būklėj ir jei ne Vytautas Didysis, Lietuva amžiams būtų likusi kampininkė, Lenkijos valstybės provincija.

Vytautas Didysis, tas Lietuvos Prometėjas, suruošė lietuvių sukilimą prieš lenkus, išžudė jų igulas Lietuvoje ir gražino Lietuvai savarankiškumą ir jos sostinę Vilnių. Tačiau, minėta Krėvos sutartis pasiliko, nelyginant bibli-

jos Adomo nusikaltimas, kuris ir ligi šiai dienai slepia ir slopina mūsų tautos dvasią.

Vytauto Didžiojo laikų Lietuva buvo per daug galinga ir-perdaug turėjo didelį norą būti nepriklausoma suverenumu, kad vien unijos popieriaus būtų paversta paprasta lenkų provincija. Vytautas Didysis tapęs Lietuvos Valdovu per 38 savo viešpatavimo metus buvo įtempęs visas savo genialinio — diplomatinio proto jėgas tai pirmykščiai nuodėmei nusikratyti. Deja — likimas kitaip panorėjo, čia ir visa mūsų tautos nelaimė.

Vytauto Didžiojo energingas ir gabus įpėdinis Švitrigaila bandė 1431—1432 m. kardu nukirsti šį prakeiktą mazgą, bet buvo klastingų lenkų šlektų staiga užkluptas ir nuverstas nuo sosto, neišpildęs savo užsibrėžtojo, taip Lietuvai naudingo ir būtino, uždavinio.

Pagaliau 1440 m. Lietuva nutraukė ryšius su Lenkija, deja — neilgam. Savo valia, geriau saujeleis išsigimėlių bajorų dėka, ji juos už kelių metų atnaujino, leidama savo Didžiajam kunigaikščiui priimti Lenkijos karūną. Po to Lietuva, turėdama ir savo atskirus valdovus ir bendrus su Lenkija, jau nebeįstengia nuo šio ryšio atsipalaiduoti. Kodėl?

Pirmausia, kada išmirė Kęstučio ainiai ir paliko vien jogailaičiai, kurie jokiū būdu nenorėjo, kaip ir jų prosenelis Jogaila, atsisakyt Lenkijos karūnos, o kadangi Lenkijoj karaliai būdavo renkami, tai jogailaičiai iš anksto pasirūpindavo sau atsparą ir Lietuvoje. Iš antros pusės, lenkai, nenorėdami atsidėti gardaus karnio — Lietuvos, turėjo juos rinkti sau karaliais. Taip ši prakeikta jogailaičių giminė ir išlaikė ryšį tarp Lietuvos ir Lenkijos. Kad šis ryšis būtų malonus ir asmeniškai naudingas, jogailaičiai iš savo pusės nepasiūkydėdavo išsigimusiems Lietuvos ponams ir bajorams įvairiausių lengvatų ir asmeniškų patogumų, kuriuos turėdavo lenkų šlektos. Šios iš Lenkijos atneštos laisvės ir įvairios lengvatos ir pavergė mūsų išsigimusių bajoriją, kuri, kad jų dar daugiau gautų, ėmė rīstis šeimyniškais ryšiais su lenkų ponais. Iš čia ir atsirado „interesus bendrumas“ ir „nenutraukiamas ryšys“. Bet visa nelaimė, kad su šiom laisvėm kartu

pradėjo skverbtis ir lenkų kalba į Lietuvos ponų šeimynas. Ko lenkai negalėjo padaryti jėga ar savo „kultūros“ imponiškumu, padarė žaviai klastingu įvairių Jadvygų veideliu. Visos šios Jadvygos nuo amžių žinomos savo rafinuotu žavingumu, kurios jį taip puikiai moka paaukoti savo interesams pasiekti. Aišku lietuvaitei, nuo amžių savo nekaltu, atviru vaikišku veideliu, švelniom kaip rugiagėlės mėlynom akutėm, tuo metu negalėjo taip žavėti ir tentinti jų prapratusius prie laisvų ir vien tik asmeniškų patogumų mūsų bajorijos, kaip rafinuotos ir klastingos lenkų gražuolės.

Dar didesnis lenkų kultūros įtakos šaltinis buvo katalikų bažnyčia*). Svarbiausia dėl to, kad Vytautas ir Jogaila, įvesdami krikščionybę Lietuvoje, nepasirūpino sudaryti atskiros bažnytinės provincijos, kaip buvo savo laikui tai padaręs Lietuvos karalius Mindaugas ir neįkūrė jokios mokyklos Lietuvos kunigams ruošti, kaip kad buvo padaręs kun. Vladimiras, apkrikštijęs X a. rusus. Mokslui įsigyti Lietuvos jaunimas turėjo važiuoti arba į Čekijos Prahos, arba į Krokuvos universitetus. Krokuva buvo arčiau ir čia patekdavo daugiau lietuvių, kurie drauge su kunigo rūbais parsiveždavo Lietuvon ir lenkų dvasią. Be to, D. K. Aleksandras, uždraudamas XVI a. ne šlėktų vaikams būti kunigais, visiškai atidarė vartus supuvusiai lenkų kultūrai Lietuvoje. Tai palengvino dar ir tas faktas, kad to meto valstybinė kalba buvo lietuvių — rusų, ir perėjimas į lenkų kalbą buvo daromas nejučiomis.

Pagaliau kenksmingas ir perdaug jau uolatinis tryminsias, įgavus lenkam persvarą, privėdė prie naujos unijos 1569 m. — Liubliuno unijos, kuri nepanaikino Lietuvos vidaus santvarkos savarankiškumo, bet sujungė Lietuvos likimą su lenkų valstybe ir, kas liūdniausia, drauge su ja turėjo pasidalinti — 1772, 1773 ir 1795 m. ištikusia katastrofa, kada abi valstybės buvo išdalintos ir visiškai neteko laisvės. Štai prie ko buvo privėdė išsigimėliai lenkų šlėktos ir mūsų nelaiminga Tėvyne.

Savo metu, mūsų valstybė garsiausia pasauly — dėka lenkų šlėktų anarchiškos tvarkos ir kvailios politikos, — tampa priešų išdalinta, — maža to, užsideda vergės pančios ir, taip lenkiškumo apimti, tirptę sutirpo didžiausi Lietuvos plotai pietuose bei rytuose, — jau nebesugrąžinamai, neatsižvelgiant į tai, kad jie buvo grynai lietuviški. (1)

Lietuvius nenusiminė; iš savo samanotos bakūžės pakėlė galvą; nors rankos ir kojos buvo surakintos geležiniais vergo pančiais, bet jo dvasios nieks negalėjo ir niekuomet negalės surakinti.

Jau XVI a. antroje pusėje atsirado lietuvis patriotas Mikalojus Daukša, kuris ragino tautiečius grįžti prie savo prosenelių kalbos, dekla — jo balsas paliko „tyruose šaukiančio balsas“: liaudis buvo ponų prislėgta ir tamsi, o šlėkta jau buvo persisunkusi lenkų dvasia.

Prasidėjo XVIII a. tautiniai judėjimai Prancūzijoje neliko be atbalsio ir lietuvių tautoje. Prancūzų revoliucijos garžūs obalsiai: „Taika pirkion ir karas karalių rūman“, davė pradžia liaudies brudžėjimams, o kartą ir tautiniais įvairių prislėgtų tautų išjudinimams.

1863 m. nepavykęs sukilimas iššaukė represijas, kurios vienodai palietė tiek lietuvius, tiek lenkus, tačiau lietuvių spaudos uždraudimas ir leidimas laisvai vartoti lenkam savo spaudą, aišku išėjo Lietuvai, net perdaug į blogąją pusę. Lietuvos šlėkta auklėjama tikrosios Lenkijos „karinios“ dvasioje, nustojo buvusi savo krašto piliečiais: savo idealus ir politinius troškimus perkėlė iš Nemuno į Vislos upyną.

Politiniams įvykiams rutuliojanti ir vis aukščiau bekeliant galva, iš samanotų bakūžių, mūsų tautos veteranams — muzikams, pagaliau baudžiava buvo panaikinta ir lietuvių baudžiauninkai tapo tų žemių savininkai — visiškai nepriklausomi ir tuo pačiu sutraukė materialinius ryšius su išsigimusia šlėkta. Taip tos pačios tautos piliečiai, gyvenę vienoje teritorijoje tampa vieni kitiems ne tik svetimi, bet ir visa siela vieni kitų neapkęję. Ir šis faktas išėjo mums tik į naudą.

Išsigimusi Lietuvos šlėkta nenorėjo nusileisti: neturėdama dabar galimybės nutautinti mūsų liaudį ėmė šaukti, kad tautinio atgimimo vadai arda krašto vienybę, išduodą tautinios reikalus, kuriuos šlėkta suprato tik kaip lenkų tautinios reikalus. Negalėdami eiti drauge su atbandančia liaudimi, Lietuvos „lenkai“ stojo jai skersai kelio. Ir tuo būdu, savo kryžiaus kely atbandančiai lietuvių tautai teko kovoti devyni frontais: su rusų valdžia ir su šlėkta — „lenkais“. Ir šias lietuvių — lenkų tautines kovas užklupo pasaulinis karas, kurio išdavoje krito galinga Rusijos imperija ir davė vietos naujoms valstybėms, jų tarpe ir Lietuvai.

Atbudusios naujam valstybiniam gyvenimui lietuvių, lenkų tautos ir toliau tęsė tas kovas.

kurias taip gerai pažino jose susijungia du kovų elementai ir tautinis su goje. Lenkija pasiremdama kuri nuo amžių yra jos siekia visas tas žemes, kurias Didžiąją Lietuvos Kunigaitės politinai kūnan su Lietuvos atitinkama nutarima, motyvu noru, atnaujinti vadin. Irių Metų Seimo 1791 m. nutarė valstybės sudarymą.

Deja šiuos lenkpalaikių iš dalies Maskvos sutartis 12 d., kuria pripažįstama kraštas su jo sritimis, bet tas, — kuriuo lenkų kariuomenių sumušama ir priverčiamas vel iškyla lenkai su savo traukdami lenkai iš Vilniaus, bet raudoniesiems bolshevikams. Maža to, antrą tikslą perduodami V. šis tikslas buvo, kad tikėjo atsiimti) je norėjo paroditi vieni eina iš vien su r. k. įrodo Vilniuje buvimas kariuomenių. Be to, lenkai vis su bolshevikais, kaip p. susipiausi, prasidės kruvini lenkam bus tik nauda. Ir rusų su lenkais nesibaigęs tiktai su tuo faktu, ir reikiam, vos pradėjusiemis sm. darba, buvo gana sunkūs šmeiztais.

Pagaliau 1920 m. rugpjūčio kariuomenė aplėdė vyriausybę formaliai ir of. Gedimino miestą, t. lenkų provokacijoms ir iš pasauli.

Lenkai su tuo faktu n. fikti ir jų vadas p. Juozas ko — išdavikas lietuvis) tai, kas buvo nustota teis. pradėjo intriguoti Lietuv. metė kariuomenę į Lietuv. Tautų S-ga pasiūlė abiem lins savo tarpininkavim. imti ir 1920 m. spalio mė. slojio tarp lietuvių ir lenk.

*) Labai gaila, bet nieko nepadarėsi. Autorius.

kurias taip gerai pažino nuo amžių. Dabar jose susijungia du kovų elementai: politinis, būvęs prieš 19 a. ir tautinis susidarys 19 a. pabaigoje. Lenkija pasiremdama Lietuvos šleikta, kuri nuo amžių yra jos politinė bendramintė, siekia visas tas žemes, kurios savo metu sudarė Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją, sujungti vienam politiniam kūnui su Lenkija. Vadovaudamas šia mintimi Varšuvos seimas padaro net atitinkamą nutarimą, motyvuodamas jį savo noru, atnaujinti vadin. Didžiojo arba Ketverių Metų Seimo 1791 m. nutarimu apie unitarinės valstybės sudarymą.

Deja šiuos lenkpalaiškių užsimojimus suardo iš dalies Maskvos sutartis 1920 m. liepos mėn. 12 d., kuria pripažįstama Lietuvai ir Vilniaus kraštas su jo sritimis, bet svarbiausia, tas faktas, — kuriuo lenkų kariuomenė mūsų savanorių sumušama ir priverčiama trauktis. Bet čia vėl iškyta lenkai su savo veininiošku planu: traukdami lenkai iš Vilniaus perduoda jį ne lietuviams, bet raudoniesiems apatalsams — bolševikams. Maža to, lenkai turėjo dar ir antrą tikslą perduodami Vilnių rusams (pirmais tikslas buvo, kad tikėjosi patys greitai laiku atsiimti): jie norėjo parodyti pasauliui, kad lietuviai eina iš vien su rusais — bolševikais, ką įrodo Vilniuje buvimas lietuvių ir bolševikų kariuomenių. Be to, lenkai tikėjosi, kad lietuviai su bolševikais, kaip katės viename maiše susipiaus, prasidės kruvinos riaušės — iš to lenkams bus tik nauda. Lietuviai, kol karas rusų su lenkais nesibaigęs, buvo įpareigoti sukiti su tuo faktu, ir reik pasakyti, kad lietuviams, vos pradėjusiems savo atstatymo kūrimo darbą, buvo gana sunku kovoti su tais lenkų šmeižtais.

Pagaliau 1920 m. rugpjūčio mėn. 25 d. bolševikų kariuomenė apleidė Vilnių ir Lietuvos vyriausybė formaliai ir oficialiai perėmė šį senelio Gedimino miestą, tuo padarydama galą lenkų provokacijoms ir šmeižtams prieš visą pasaulį.

Lenkai su tuo faktu niekuomet negalėjo sukikti ir jų vadas p. Juozas Pilsudskis (tarp kitko — išdavikas lietuvis) sumanė jėga grąžinti tai, kas buvo nustota teise ir įstatymu. Lenkija pradėjo intriguoti Tautų S-gą, o iš kitos pusės metė kariuomenę į Lietuvos teritoriją. Ir nors Tautų S-ga pasiūlė abiem susivaidijusioms šalims savo tarpininkavimus, kurie ir buvo priimti ir 1920 m. spalio mėn. 7 d. pasirašyta garšioji tarp lietuvių ir lenkų Sutartis Suvalkuose,

kuria Vilnius su jo sritimi buvo pripažinta Lietuvai.

Deja lenkai negirdėta pasaulį klasta ir kiauilišku akiplėšiškumu, dar nenudžiūvus sutarties parašams, pasiūčia gen. Želigovskį su kariuomene, kuris ir užima Vilnių su visa jo sritimi. Tai įvyko 1920 m. spalio mėn. 9 d. Ir nors buvo Tautų S-gos kontrolės komisija, kuri neva pasmerkė šį lenkų smurtą a. a. to meto T. S. Tarybos pirmininko Leono Bourgerio šūdžiais, bet lenkai nekreipė į tai mažiausio dėmesio ir buvo bebando užgrobti visą Lietuvą. Deja šis grobuoniškas, tiesiog kiauiliškas, žygas atsimušė ties Širvintais ir Giedraičiais į Lietuvos narsiųjų savanorių krūtines ir sudužo visa lenkų galybė. (!)

1920 m. lapkričio mėn. 29 d. buvo pasirašyta karo paliaubų sutartis ir po to Lietuvos sutikimo T. S-gos ambasadorių konferencija nutatė sienas tarp Lietuvos ir Lenkijos.

Bet to lenkams nepakako, jie ir toliau troško gerti lietuvių kūno kraują, to kūno, kurį patys sumindžiojo ir iškankino, padarė grobuoniškos lenkų tautos beteisui vergu. Uždarinėjo pagrobtoji sritis lietuviškas mokyklas, be jokio nusikaltimo varė į kalėjimus kiekvieną, kuris tik drįsdavo lietuvišką žodį ištart. Atėmė visas teises ir bet kokį žmonišką gyvenimą, jau nekalbant apie tautinę kultūrą.

Pagaliau ir to buvo per mažia: pasinaudodami tarptautine padėtimi 1938 m. kovo mėn. įteikta Lietuvai ultimatumą, kuriuo reikalauja „normalių santykių“. Tikslas aiškus — visos Lietuvos užgrobimas. Aišku, to meto Lietuvos valdovai tą gėdingą ir akiplėšišką ultimatumą priėmė ir nuo to laiko prasidėjo visoje mūsų laisvoje Tėvynėje lenkiškų propagandų akcija. Lietuvis kovoje amžius, ypač šiuos 18 metų — Vilniaus vargovės metu, dabar neturėjo teisės, gyvendamas laisvoje Lietuvoje, net žodžiu užsiminti apie mūsų šventovę Vilnių. Ir kas liūdningas, kad tą teisę politinių įvykių verčiami patys Lietuvos valdovai pripažino. Dingo be likusio ženklo ir V. V. S-ga, ir Vilniaus Geležinis fondas, o su tuo turėjo būti palaidota ir kiekvieno lietuviu svajonė bet kada pamatyti laisvą savo kultūros šventovę Vilnių. Maža to, Lietuvoje, laisvoje Lietuvoje, dar padaugėjo lenkų gimnazijų ir mokyklų skaičius, o laikinoje mūsų sostinėje Kaune, gatvės kalba tapo — lenkų kalba. Ko buvo galima laukti ir tikėtis geresnio, jei to meto, p. lenkų atstovas Kaune buvo nuolatinis sve-

čias prezidentūros rūmuose. Aišku, juk visa tai buvo reikalinga tarptautinei politikai — „geriesiems santykiams“ tarp lietuvių ir lenkų palaikyti. Tikrai Vytauto Didžiojo kaulai kars- te galėjo apsiverstį...

Bet likimas panorėjo kitaip: tarptautiniai santykiai tiek susipainiojo, kad tik Marso kar- das galėjo juos atrišti... Ir „galingoji“ Len- kija tapo *šauniosios vokiečių armijos* per 18 dienų sunaikinta nebeatstatomai.

Tik mūsų senelis Vilnius nesulaukdamas sa- vo tautiečių (mat jie buvo „atsizadėję“ jo) vėl pateko į bolševikų rankas. Bet šį kartą, šie pasirodė gana „kilnūs“ ir gražino mums mūsų pasiilgtą sostinę Vilnių sumažintom ir gerokai apkarpytom sritim. Deja, — ne ilgai teko se- neliui Vilniui užaugtis, bolševikai jį mums gra- žino tik dėl to, kad visą Lietuvą užgrobtų. Sitą labai greitai smurtiškausiai žygiu ir įvykdė. Ką Lietuva patyrė per šiuos bolševikų vieš- patavimo metus, gali pasakyti tik tūkstantčiai nukankintų, išvežtų į tolimą Sibirą ir iššaudytų geriausių Lietuvos sūnų, apie tai ilgai dar bylos kankinų kapai, jų krauju aplaistyta Lietuvos žemelė. Dar ilgai pakely beržely, ar gluosny, atskridus iš tolimo Sibiro lietuviu dvasia de- juos ir raudos. Taip būtų mūsų nelaiminga tėvynė amžiams sutrypta ir sunaikinta bolševi- ko ir kraugerio žydo bato pado, jei ne *narsioji vokiečių kariuomenė*, kuri padarė galą visoms lietuvių kančioms.

Šiandien vėl lenkai mus intriguoja, leidžia įvairius prieš mus šmeižtus, ruošia ginkluotus sukilimus, nesigėdindami tam naudoti net reli- giją ir bažnyčią.

Kiekvienas lietuvis, ar tai senelis, ar senelė, jaunikaitis, ar mergelė, suaugęs, ar vaikas turi giliai šiandien nuo amžių padarytus mums len- kų skriaudas įsidėti į širdį ir perduoti tai kartų kartoms: kol nors vienas lenkas bus pasauly, lietuvis neturės ramybės.

Mes nenorime svetimom, bet nei vienos pėdos neapleisime savo žemės, tos žemės, kuri nu- laistyta mūsų senelių ir prosenelių krauju; šiandien vėl alsuoja laistoma geriausių Lietu- vos sūnų krauju, — nepamiršime atiduosime už ją paskutinį savo sūnaus kraujo lašą. Tai ne vieno, bet visų mūsų šventa pareiga.

Tik tada mūsų tėvynė bus laiminga, kai iš- moks tautiška — lietuviškai galvoti ir neliks nei vieno lietuviu širdyje, tiek mums nuo amžių žalingos ir pražitingos lenkiškos „kultūros“ manijos.

Šiandien mes ne vieni — petys į petį kovo- jame su galinguoju kaimynu vokiečiais, kurių didysis vadas Fuireris Hitleris bus teisingas, kiek ir galingas.

Pastaba: Straipsnis rašytas naudojantis gen. št. div. gen. Zaskevičiaus literatūra.

Ltn. Juodis

L i e t u v a i

TAVO vardas susideda iš paprastų septynių
[raidžių,

Bet nežinau, kodėl jis man yra nepaprastas.
Toli nuskambėjo TAVO vardas per kalnus ir
[klonus,

Kad amžiais neužmirštų jo.

Kada vėjas gūdžiai už lango užia —
Jame aš TAVO vardą kartojant girdžiu,
Pavasari, paukščiai TAU gieda himnus malo-
[nius

Nors TAVO vardas, tik iš paprastų septynių
[raidžių.

Kas TU esi, kuriai aš dirbu, dainuoju ir mel-
[džiuos,

Lyp gamaldus Alii Medinoj

Ir prisiekiau. TAVO vardo niekam panaikint
[neduosiu,

Geriau krauju aplaistysiu TAVO krūtinę.

TAU praamžių dainiai dainas dainavo,
Ir eiles TAU poetai sudėjo,
Didvyriai už TAVE paguldė galvas savo
Ir kryžiais TAVO vargo kelius nužymėjo.
Ir aš išgirdau TAVO varą iš poetų, dainių ir
[dėdvyrių —

Bet jo neužmiršiu niekada,
TAVO vardas amžiais kartos šlamancios
[grios —

TAVO vardas yra LIETUVA.

1941 m. IX. 6 d.
Kaunas — Šančiai

Puskarininkis Genys

Uytis gyvas...

ESI KARYS, BŪK VERTAS TO VARDO

Skiriu jauniems ginklo draugams.
Autorius

Kary, nenusimink, kad gimei mažytėj tautoje ir, kad ji maža ko tėra verta. „Maža tėra verta tik ta tauta, arba šalis, kuri mano, kad vis tiek neįstengs prieš stipresnį, neatsilaikys prieš galingesnį“. Tokia tauta — vergų tauta, ji anksčiau, ar vėliau turės žūti ir išnykti iš kitų tautų tarpo.

Lietuviai nuo amžių nebuvo gausingi, bet jie, kaip graikai Termopilių tarpeklyje, visuomet sugėbėdavo savo lavonais pastoti kelia priešui į tėvynę. Jų kelias ir yra tas tikrasis Tautos Laisvės ir Nepriklausomybės kelias.

Tu šiądien, palikęs mylimus tėvelius, brolių, sesutę, mylimą mergelę, kaimynus ir draugus, atėjai atlikti vieną iš garbingiausių, tau gyvenime skirtų pareigų — tarnauti tėvynėi, kovai su žmoniškos priešų, bolševizmu.

„Tėvyne“. Tai yra stebukingas žodis, savo vienas poeto, kuris gali paversti kiekvieną vyrą kariu, kiekvieną moterį kankine; kuris verčia vaikus nusiminusius vertki, kad jie dar ne vyrai, ir šenius, kad jie jau nebegali vartoti ginklo“.

Jaunas kary, tikiu, tu šiądien jautiesi, kaip vienišas, palaukėję, vėję linguojamas melsvas linelis. Tavo širdį gaubia kažkoks keistas liūdesys, pasiilgimas savųjų, tėviškės, mylimosios mergelės. Tau čia visa svetima ir nemiečia. Bet argi tu atėjai tarnauti, kaip tavo senelis pančiais surakintas, priverstas, nežinodamas kam, nei už ką, ar dėlko? Ne! Atėjai pats, savu noru ir pasiryžimu tarnauti ne svetimiems, bet saviems. Ar tu neradai čia savo brolius, kaimynus ir draugus... ar jie neatstoja tau savųjų?

Tu turi viršininkus, kurie skirti ne tau bausti, bet tave mokinti ir auklėti — padaryti tave tikru tautos sūnumi, kad būtum vertas nešioti jos garbingą vardą, ir tau belieka tik nugalėti savo asmeniškumą, išrasti savo blogus palinkimus, pasiduoti viršininkų valiai ir be prieštaravimų vykdyti jų įsakymus.

Suprantu tave, čia kariuomenėje, tau daug kas atrodo nauja, nesuprantama, net keista ir nereikalinga.

Galvoji, kokiems galams reikalinga lova, spintelė, drabužiai ir visa kita taip pavyzdinčiai

tvarkyti? Arba vėl: pakanka tik krusteli, staigiai galvos nepasukti, ar garsiai neatsakyti, ir eisi šluoti be eilės, arba „valandžiuke“ užsiiratsikalbinėti, „aiškinti“ — tuoj ir dvigubą porciją užsidirbsi, jei ko gero, dar ir daboklės gaučiasi. Ir, kas svarbiausia, kad baudžia tave karmis, daug už tave žemiau stovėję. Ir šiądien prieš jį turi temptis, klausyti...

Štai klausimai, kurie kiekvieną jauną, arba ir seną nesusipratusį karį vargina.

Bet visa tai, kas čia atrodo keista, nesuderinama ir net nereikalinga — visiškai natūralu ir net būtina kariškos drausmės rėmuose. Kas gi yra ta kariška drausmė?

Aš geriau neišgalvosiu jos apibrėžti, kaip kad apibrėžia ją mūsų drausmės tarnybos statutas: „Kariška drausmė — yra griežtas, tikslus kariškų įstatymų, įsakymų vykdymas, neatsivėlgiant net į savo gyvybę pavojų“. Kai tikrai ir sąmoningai suprasi šiuos Dr. St. pasakytus žodžius, tada vykdysi viršininkų įsakymus ne dėl to, kad „valandos“ negautum, bet dėl to, kad, iš viso, esi drausmingas karys. Vėl klausimas: kas gi yra tas drausmingas karys? Čia jau plačiau teks pakalbėti ir nepakaks apibūdinti vienos sąvokos, o teks išskilti jų kelias, be kurių karys negali būti drausmingas. Štai jos: drausmingumas, sąžiningumas, blaivumas, darbštumas, drąsa ir pasitikėjimas savimi. Panagrinsime jas iš eilės.

1. Drausmingumas. Drausmingumas turi eiti ne tik iš paviršiaus, bet ir iš vidaus. Maža būti drausmingam tik tada, kada tave mato viršininkai; tik tada atlikti gerai darbą, kad priešingu atveju gausi „valanda“, arba, kad būsi pagirtas, paaukštintas ar net apdovanotas. Ne. Drausmingas būsi tik tuomet, kada tu, ar mato, ar nemato viršininkai, ar laukia, ar nelaukia bet koks atplidas, visuomet atliksi tau pavestą darbą geriausiai ir būsi pareigose sąžiningas. O tu visa tai atliksi tik tada, jei visuomet matysi savo viršininkus ir draugus prieš akis, nors jų ten ir nebūtų.

Atsimink, kad tu esi karys, o karys gyvena ne sau, bet savo tautai, o kas gyvena savo tau-

tai — gyvena visos džiausia pasaulio kėk aukotis!

2. Sąžiningumas mokėjai meluoti, tai šiądien, būdamas nieka visa tai iš eilinis žmogus sąžinas, tai ką bekalbėti, va aukščiausiai c...

Visų karių ypatumai Tėvynei, būdamas nesąžin...

Tėvynės tarnas, ir kas gali drįsti tas nevertas ne te vardo.

3. Blaivumas mas civiliu prisidirdavai nemaldir ar tau būdavo kius ir draugus...

Šiądien, kaip aplink ją priešas nasrus, tyko tiktavės naukos, je savo sveikata, g ne dėl to, kad t mē, bet dėl to, k suomet yra blaiv...

Jei tu, būdamas voliosies griovyvi pasakys, ka jei tu, būdamas vienas pasakys, tuokliai. Ot, i terši ne tik sa menės garbių niekšų ir išdav jei tau ir tolia tešti girtuokli...

4. Darbštumas nininkų kūrindarbę ir pasišdai — genijai Nebūtų buvę nei Cezario — leonu, nei šiuo jei būtu n...

Nei vienas nėra nieko n... nors daugiau linksmo laik...

tai — gyvena visai žmonijai. Argi tai nedidžiausia pasauly garbė? Nori būti laisvas, mokėk aukotis!

2. *Sąžiningumas.* Jei civiliam gyvenime mokėjai meluoti, aiškintis, teisintis, sukčiauti, tai šiandien, būdamas karys, su didžiausia pakenka visa tai išrauk ir išmesk iš širdies. Jei eilinis žmogus sąžiningas — visų skaitomas doras, tai ką bekalbėti apie karį, kuris stovi galva aukščiau už civilius.

Visų karių yra vienas, bendras, tikslas — tarnauti Tėvynei, ir kaip tu jai galėsi tarnauti, būdamas nesąžiningas?

Tėvynės tarnyba — garbingiausia tarnyba, ir kas gali drįsti ją teršti savo nesąžiningumu, tas nevertas ne tik kario, bet ir eilinio piliečio vardo.

3. *Blaiivumas.* Ar tu pameni, kaip būdamas civiliu prisigėręs priškandalindavai, pridirdavai nemalonumų sau ir artimiesiems? Ir ar tau būdavo negėda kitą dieną prieš namiškius ir draugus? Taip, — turi prisipažinti.

Šiandien, kada tu tarnauji Tėvynei, kada aplink ją priešai, kaip baisus slibinas, išžiojęs nasrus, tyko tik praryti, kiek Tėvynei bus iš tavęs naudos, jei tu būsi alkoholiu sunaikinęs savo sveikatą, gabumus? Pagalvok! Negerk, ne dėl to, kad tavęs laukia už tai griežta bausmė, bet dėl to, kad esi karys, o geras karys višuo met yra blaiivus.

Jei tu, būdamas civilis, prisigėręs kur nors voliosies griovy, tai nedidelio daikto, — praeivis pasakys, kad Petras, ar Jonas girtas; bet jei tu, būdamas kariu taip pasielgsi, tai kiekvienas pasakys, kad lietuvių b-n kareiviai girtuokliai. Ot, ir visa nelaimė, kad tu čia, su terši ne tik savo, bet ir visos lietuvių kariuomenės garbingą vardą. Ir tuo pačiu tampa niekis ir išdaviku visai savo tautai. Ir dabar, jei tau ir toliau patiks niekšo vardas, prašau tęsti girtuoklio „gadzinkas“.

4. *Darbštumas.* Visi pasauly geriausi menininkų kūriniai, visi išradimai gimė tik per darbą ir pasišventimą. Visi genialūs karo vadai — genijai, tapo toki tik dėl to, kad dirbo. Nebūtų buvę pasauly nei Vytautu — Vytautu, nei Cezario — Cezariu, nei Napoleono — Napoleonu, nei šių laikų vado Hitlerio — Hitleriu, jei jie būtų nedirbę 20 valandų į parą.

Nei vienas pasauly milijonieriaus sūnelis nėra nieko nei išradęs, nei davęs pasauliui ko nors daugiau be savo užgaidų patenkimo, linksmo laiko praleidimo, turtų išieškojimo ir

pan. Tik per vargą, darbą, sąvęs išsidažėjimą gali atnešti ir sau ir žmonijai laimę.

Mūsų tauta yra mažytė, jos visa išeitis ir glūdi tik darbe. Juk buvo mažytė ir Atikos tautelė, savo teritoriniu plotu mažesnė už mūsų Seinų apskritį, bet savo darbštumu yra daugiau pareiškusi dinamiškos kūrybos ir yra suteikusi šių dienų kultūrai daugiau dvasios brangiųjų, negu didžiulė Romos valstybė.

Tad nėra ko nusiminti, kad mūsų maža tauta, bet ar ji nėra savo kūrybiniais pradais prąskususi visas kitas indoeuropiečių tautas?

Mums belieka tik neužmigti ant mūsų bočių laukų, o kelti ir tobulinti savo kultūrą, ką atsieksime tik darbštumu. O kas geriausiai išmoko darbštumo, jei ne kariuomenė?

5. *Drąsumas.* „Jei priešą sutikus, sudrebėtų mano ranka, kuri laiko kalaviją, tai aš ją nukirsčiau, kaip bereikalingą kūno šanarį“, — sako Vytenis.

Kad lietuvis buvo, yra ir bus drąsus — nėra ko ir kalbėti: jis tą yra įrodęs nuo amžių ir man neverta dėl to bereikalingai tik burną ausinti.

Štai Nepriklausomybės kovose 1918 m. žuvęs pusk. Požėla sako:

„Man nėra ko bijoti, gyvas į rankas priešiu nepasiduosiu, o negyvo juk nesusaudys“.

Arba vėl kar. Sruogis sako:

„Tūkstantį kartų geriau mirti, negu viena sekundę niekšu būti“.

O mes argi būsime blogesni už juos?

6. *Pasitikėjimas savimi.* Nieku pasauly nepasitikėk, tik pačiu savimi. Štai ką byloja lot. poeto Horacijaus žodžiai:

„Išbėgioja draugai, ištuštinę stikluokus ligi padugnių, pameta klastinga meilūžė...“

Kariuomenėje jau iš pat pirmųjų dienų praktinis pasitikėti savimi ir savo vadais, kas sudaro tavo dalį aš. „Kary pasitikėjimas savo vadu daro jį nenugalimu“.

„Jei du kartu drebėjo Maskvos sienos nuo mano kalavijo, tai dėl to, kad jį rėmė tūkstantai tvirtesnių už plieną ir kietesnių, atsivadusių ištikimai savo vadui, krūtininių“, — sako Gediminas.

Štai ką aš norėjau jums pasakyti, jaunesnieji mano ginklo draugai.

Atmintk, jei šiandien esi karys, esi laimingiausias iš visų. Kitose tautose kas negali būti kariu, negali būti kaip ir tautos piliečiu.

Ltn. Juodis

San. pusk. V. Laurinaitis

Kario motinai

Tu, motin, sulinkus, sudama ratelį,
Mokinau skaityti savąjį sūnelį.
Kiek vargo, nemiego Tu dėl jo sudėjai,
Išvargus pasenai, kol jį išauklėjai.

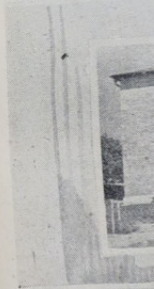
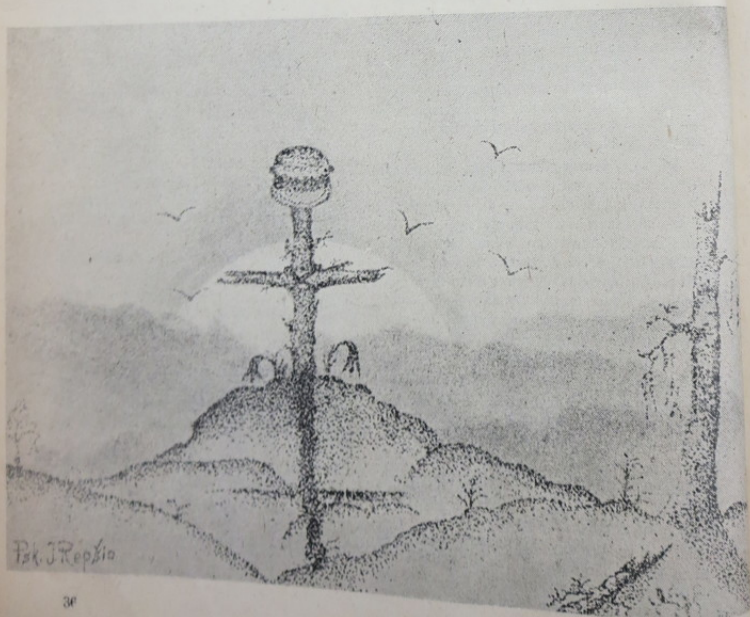
Tau kaktose vargas vagas išvagojo,
Prašilai, senele — motina, artojo.
Išleidai į rytus vienturtį sūnelį,
Sulinkus prie žemės — likai vargt vargelį.

Negrijūta sūnelis — jis krito kovoje,
Nes supiltas kapas apie tai byloja.
Svetima žemelė kryžiais nusmaigyta,
Tai ženklas, kad vyrai už tėvynę krito.

Jie krito laukuose, kur vyksta sprendimas,
Kur vyras prieš vyrą ten už laisvę imas.
Jie krinta garbingai, nes jie myli tautą.
O ta meilė jųjų motinų sukrauta.

Supdama lopšėlį, niūniavai dainelę,
Kad visad jis gintų savąją žemelę.
Kad nebesuterštų garbę prosenolių
Ir visad aukotų už laisvę lietuvių.

Jis krito garbingai — tėvynę mylėjo,
Užaugo mylėdamas — žodį ištesėjo.
Neliūsk, sen galvėle, motute, mieloji,
Nors viską brangiausią Tu jau suaukojai.

Fer kur metal

1899-1900...

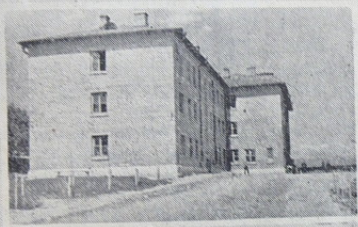
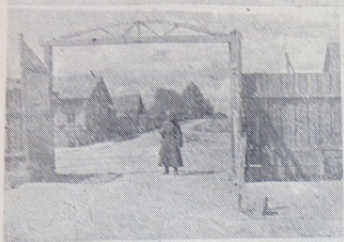
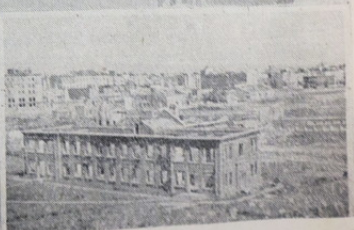

Foto tih. Nikolajevics.

AUDROJE GIMUSIEJI

„Kaip Dievą myliu, eisiu į Lietuvos kariuomenę savanoriu“, susijaudinęs kalbėjo 1941 m., bene liepos mėnesį, vienas Kaišiadorių kėpėjas, stipruolis vyras*).

„Bet kaip bus su tamtos mažyte mergyte ir žmona? Kas jomis rūpinsis, kai pats išeisi?“

„Neprapuls. 6 ha, kas bus, jeigu niekas neis? Grįžę bolsėvikai ir jas, ir mane, ir kitus duobėn suvers“.

Jo paskutiniai žodžiai mums visiems buvo tada labai aiškūs — prieš keliolika dienų matė-

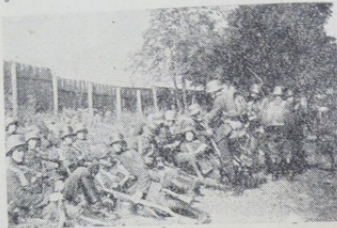
me kruvinas bėgančių ir kerštaujančių bolsėvikų aukas: žiauriai nužudyta ir sudeginta kun. Juknevičių, dorąji vilnietį kun. Tutiną ir daugelį kitų Kaišiadoryse ir apylinkėje.

Nežinau, ar šis patriotinio nusiteikimo lietuvis padarė taip kaip sakęs, bet tada taip galvojo ir kalbėjo beveik visi lietuviai. Taip tūks-

*) Kiekvienu vaizdu 100% tikras. Neradau reikiamų gudriais išvedžiojimais aptemptinti tai, kas išgyventa.

tančių lietuvių širdys buvo karžygiškon kovon pakilusios. Laikas laikinai kai kur stipriai pakoregavo lūkesčius, bet jau mūsų kraštą prakėjusioje audroje buvo gimę tūkstančiai savanorių.

Ir daugumą jų atvedė į Sav. Dal. batalionus ne asmeniška nauda, bet Tėvynės meilė. Suprantama, kodėl — tautai išmušė svarbi vailanda; mirties išgyventi pavojai sukėlė stiprią jos meilę.

Šio straipsnelio rašėjas savo noru prieš pat Kalėdas, tamsią naktį atsidūrė vienoje XII batal. sargybos būstinėje, toli nuo mielos Lietuvos. Kariai daugumoje išsėjosi. Tik viename kambaryje ką tik iš fronto kovos grįžęs barzdotas lietuvis repatrijantas pasakėjo savo išgyvenimus. Radau vietos šalia jo ant šiaudų. Ir

taip tą naktį pažinau pirmą kartą šiuos savanorius ir malonųjį p. Bul. Ar daugiau kur jį pamatysiu?

I JA

S. S. karo

„Atsiprašau, Schv... guli neseniai atveittasis

„Lettisch?“

„Nein, litauer“.

„Prašau, ten“.

Dideliame kambary... Drauge su gailėst. se Gulinčiojo veidas buvo tos, krauju vokai nusi... kas atėjo. Viena akis senai susidėstė. Pažino dėjo tvarkyti kėdę, s... „Sėskitės. Sužeidė ma... pradėjo pasakoti. „Su... mą. Aš buvau puolan... mačiu prie tvoros pri... prisėlinęs, pastebėjau

„NĖRA DID

„Alio, čia kapelio... pasigirdo rūpestingo... A. balsas.

„S. S. lignoninėje

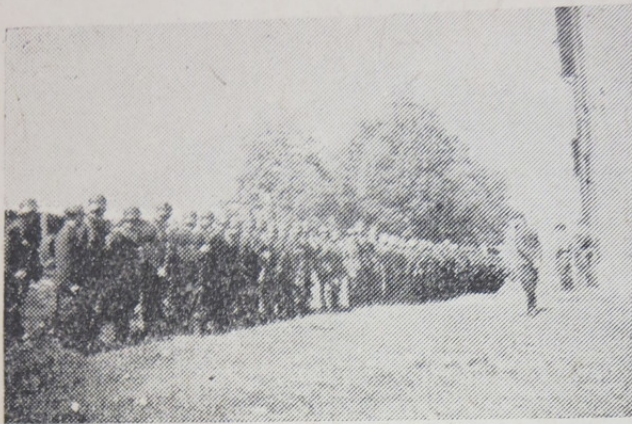
„Gerai, tuoj vyk

Lignoninėje rada

karių būrelį. Jie bu

karį Jan., kilusį iš

stipruolis vyras*).

„Bet kaip bus su tamstos mažyte mergyte ir žmona? Kas jomis rūpinsis, kai pats išeisi?“

„Neprapuls. 6 ha, kas bus, jeigu niekas neis? Grįžę bolševikai ir jas, ir mane, ir kitus duobėn suvers“.

Jo paskutiniai žodžiai mums visiems buvo tada labai aiškūs — prieš kelioliką dienų matė-

me kruvinas bėgančių ir kerštaujančių bolše-

ejusioje au-
norių.

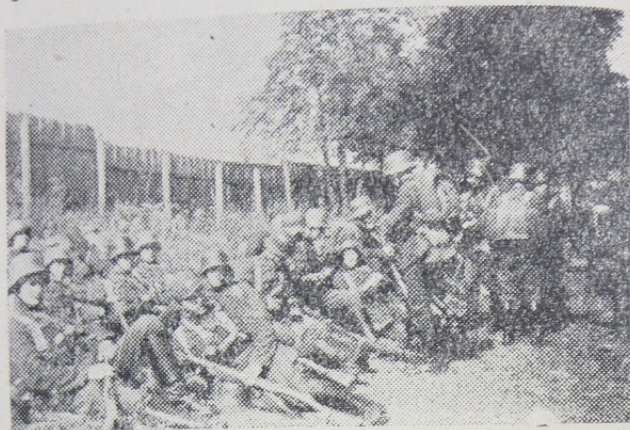
Ir daugu-
nus ne asme-
Suprantama,
landa; mirti
jos meilę.

Šio straip-
Kalėdas, tam-
batal. sargyb-
vos. Kariai
kambaryje ka-
tas lietuvis re-
nimus. Rada-

landą, imties lgy
jos meilę.

gyte ir
šeisi?“

niekas
ir kitus

ns buvo
ų matė-

ių bolše-
intą kun.
ų ir dau-

kimo lie-
taip gal-
aip tūks-

Šio straipsnelio rašėjas savo noru prieš pat Kalėdas, tamsią naktį atsidūrė vienoje XII batal. sargybos būstinėje, toli nuo mielos Lietuvos. Kariai daugumoje ilsėjosi. Tik viename kambaryje ką tik iš fronto kovos grįžęs barzdotas lietuvis repatrijantas pasakojo savo išgyvenimus. Radau vietos šalia jo ant šiaudų. Ir

taip tą naktį pažinau pirmą kartą šiuos savano-
rius ir malonų.

kas atėjo.
senai susi-
dėjo tvar-
„Sėskitės.
pradėjo p-
mą. Aš b-
mač-yu p-
prisėlinęs

„NE

„Alio,
pasigirdo
A. balsas
„S. S
„Gera
Ligoni
karis bė-

I JĄ ŽIŪRINT IR MIRTI BUS LENGVIAU

S. S. karo ligoninė

„Atsiprašau, Schwester, kurioje palatoje guli neseniai atvežtasis lietuvių karys?“

„Lettisch?“

„Nein, litauer.“

„Prašau, ten“.

Dideliame kambaryje gulėjo vienas karys. Drauge su galest. seserimi priėjome arčiau. Guliniojo veidas buvo ištinęs. Akys užmerktos, krauju vokai nusidažę. Pajuto, kad kažkas atėjo. Viena akis atsimerkė. Veidas šypsenai susidėstė. Pažino. Sužeistojo ranka pradėjo tvarkyti kėdę, stumti savo daiktelius. „Sėskitės. Sužeidė mane“, dažnai sustodamas pradėjo pasakoti. „Su visa kuopa ėjome į kaimą. Aš buvau puolančiųjų pirmoje eilėje. Pamačiau prie tvoros prisiliejusį žmogų. Tyliai prisilinęs, pastebėjau šautuvo buožę. Šoviau

į jį. Jis puolė į namelį. Aš vijaus. Ten visai iš arti, veik šautuvu veidą pasiekdamas, į mane šovė kitas partizanas nuo šiaudų. Bet tik tiek pataikė, kvailas rusas“.

Taip, „tik tiek“ — kulka buvo įėjusi į veidą ir išėjusi paausyje.

„Daug prisikentėjau, bet dabar geriau. Tiesa, kapelione, buvau kadaise prašęs nupirkti Aušros Vartų Šv. Panelės stovyklė. Tur būt, užmiršęs būsite?“

Išėmęs padaviau Aušros Vartų Šv. Panelės medalioną.

„Kapelione, padėkokite gail. sesutei. Ji man kaip motina — per naktį kelius kartus ateina. Vis klausia, gal ko reikia“. Padėkojau širdingajai sesutei bavarietei, katalikei.

Atgailos Sakramentu pasinaudojęs, man išcinant, rodydamas į Mariją, tarė:

„Ir mirti bus lengviau į ją žiūrint“.

Karo kapel. kun. Ignatavičiaus naujai pakrikštytieji baltgudžiai

„NĖRA DIDESNĖS MEILĖS UŽ TO, KURIS GULDO GALVA UŽ SAVO PRIETELIŲ“

„Alio, čia kapelionas?“ telefono triūbelėje pasigirdo rūpestingo ir tėviško suvalkiečio ltn. A. balsas.

„S. S. ligoninėje yra naujai sužeistų“.

„Gerai, tuoj vykstų“.

Ligoninėje radau iš kovos lauko atvykusių karių būrelį. Jie buvo atvežę sunkiai sužeistąjį karį Jan., kilusį iš G.

Įėjau pas ligonį. Jis dar buvo narkozos poveikyje. Kliedėdamas kartais kalbėjo apie skausmą, apie kažkokią bažnyčią, „a Jėzau“, atsidūsdamas.

Po kurio laiko atgavo sąmonę.

„Kapelionas...“ pasakė. Vilgiau drėgnu rūbu jo lūpas ir liežuvį. Kiek atsigavęs, tuoj išdėstė savo rūpestį:

te. Pažino. Sužeistojo ranka pra-
 tyti kėdę, stumti savo daiktelius.
 Sužeidė mane“, dažnai sustodamas
 sakoti. „Su visa kuopa ėjome į kai-
 vau puolančiųjų pirmoje eilėje. Pa-
 tvoros prisišliejusį žmogų. Tyliai
 pastebėjau šautuvo buožę. Šoviau

medanjoną.
 „Kapelione, padėkokite gail. sesutei. Ji
 kaip motina — per naktį kelius kartus a
 Vis klausia, gal ko reikia“. Padėkojau š
 gajai sesutei bavarietei, katalikei.
 Atgailos Sakramentu pasinaudojęs, m
 einant, rodydamas į Mariją, tarė:
 „Ir mirti bus lengiau į Ją žiūrint“.

Karo kapel. kun. Ignatavičiaus naujai pakrikštytieji baltgudžiai

DIDESNĖS MEILĖS UŽ TO, KURIS GULDO GALV UŽ SAVO PRIETELIŲ“

kapelionas?“ telefono triūbelėje
 estingo ir tėviško suvalkiečio ltn.

minėje yra naujai sužeistų“.
 j vyktu“.

radau iš kovos lauko atvykusių
 Jie buvo atvežę sunkiai sužeistą jį
 sį iš G.

Įėjau pas ligonį. Jis dar buvo narko
 veikyje. Kliedėdamas kartais kalbėjo
 skausmą, apie kažkokią bažnyčią, „a
 atsidūsdamas.

Po kurio laiko atgavo sąmonę.

„Kapelionas...“ pasakė. Vilgiau drėg
 bu jo lūpas ir liežuvį. Kiek atsigavęs, t
 dėstė savo rūpesti:

„Seniai buvau išpažinties. Labai norėčiau atlikti ją“.

„Ką jis sako?“ teiravosi prie jo būdinčios gail. seserys vokietaitės. Paliko mus vienus.

Kitą ankstų rytą vėl jį aplankiau.

Jis silpnėjo... Kelis sykius tepakartojo:

„Kunigėli, važiuokit pas mano draugus į K.

Jie ten labai kunigo laukia. Mirti aš nebijau“.

„Kaip savo mylimą brolių aš išbučiavau ši Kristui mielą tapusį karį. Kitą dieną jis nuėjo ten, kur nėra daugiau kovų ir mirties.“

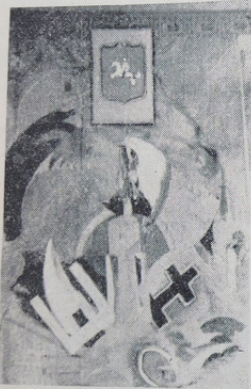
O aš, pildydamas jo priešmirtinį pageidavimą, nuvykau pas jo draugus.

JEIGU TOKIŲ LIETUVIŲ YRA, — KAIP JŲ NEPAMILTI?

„Isisuko dėmėtoji šiltinė. Keletas mūšiškių susirgo užsikrėtę nuo ruselių“, informavo flegmatikas sanit. puskarininkis.

„Kur jie?“

„Ką tik atvežė“.

Latsvės troškimas

Viename antro aukšto kambaryje gulėjo du mūsų kariai. Veidai degė. Šiltinė į juos buvo rimtai įkibusi. Tačiau jie abu sąmonės buvo

nepametę. Šviesiu protu išdėstė viską, kas jų sielos gelmėse tūnojo.

Anksti rytą dar Minskas miega. Per griuvėsius kareivinių link eina kunigas. Retkarčiais prie širdies prideda ranką, lyg tikrindamas, ar turi didžiąją Brangenybę. Pokšt! Po griuvėsiais tekėjusio upelio ledas neišlaikė. Sušlapo. Niekis! Uolus pusk. M. jau laukia. Sergą visiškai pasiruošę galimiems paskutiniams savo gyvenimo žygiams, kaip jie buvo visada pasiruošę žygiams prieš raudonuosius.

Ir grįždamas tasai kunigas džiaugėsi Dievuje, kad dėl brolių karių buvo palikęs tėviškę ir kraujo ryšio artimuosius.

Vykstame per plačiuosius miškus. Kariai lietuviai įsmeigė akis į pakelio paslaptinę mišką, spausdami automatus, visiškai savimi pasitiki. Atvykome į veikiančiojo batalijono štabą. Ir vadažiui nagrinėjo ką tik buvusio žygio būdingesnius momentus, partizanų taktiką. Svarstė ateities planus. Tačiau dabar jie laikinai visa atidėjo į šalį ir nuoširdžiai atsidėjo interesavosi Amžinuoju žodžiu ir Tuo, kuris visada yra ir bus kiekvieno kario, civilio ir mūsų Tautos Alfa ir Omega — Jėzumi Kristumi.

Ir interesavosi ne pasyviai, bet taip, kaip jie dabar šioje įstabioje epochoje dalyvauja aktyviai.

„Kapelione, dabar esu visai ramus, mirties nebijau“, teigė ne vienas karys.

Sakykite, kaip prie tokių karių neprisiristi ir jų negerbti.

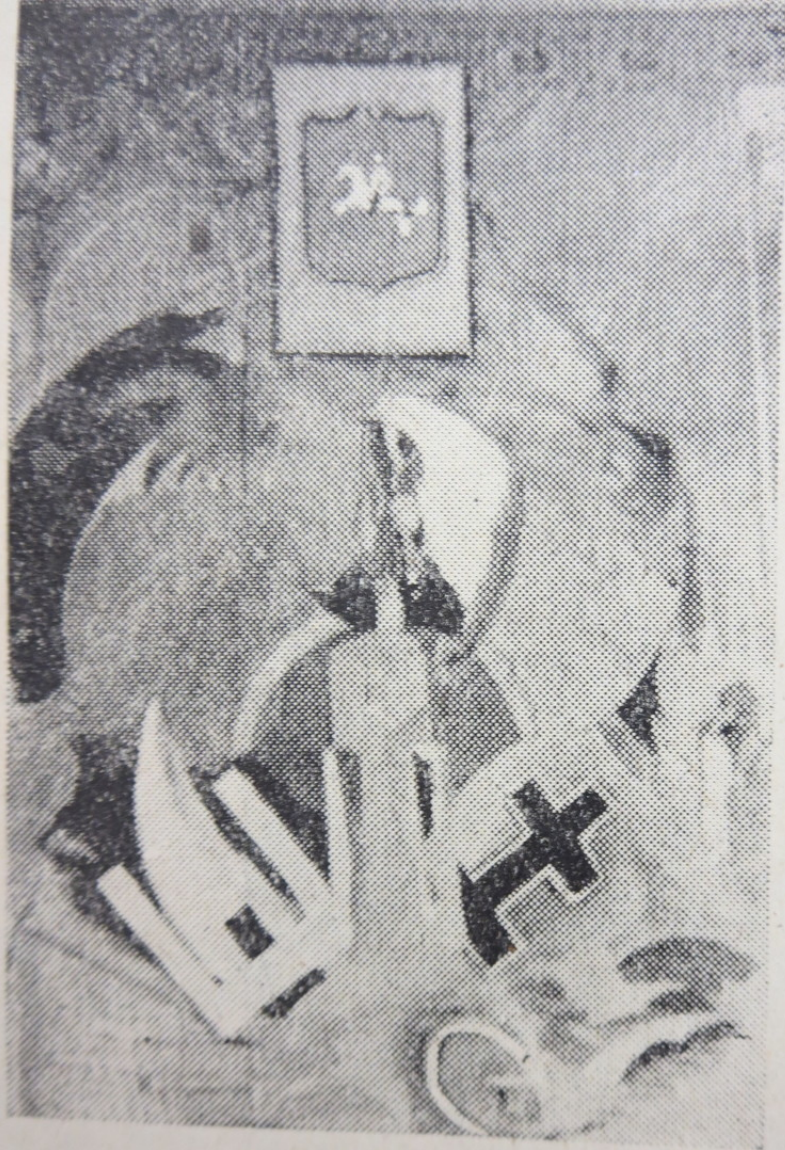
LIETUVOS GARBĖ VISADOS PRIEŠ AKIS!

„Ne, mes gėdos nepadarysim savo giesmėmis“, garantavo lt. M. Ir reikėjo girdėti, kaip jo vadovaujami kariai galingai, gražiai ir religingai patys nusiteikdami ir kitus nustebindami traukė Minsko katalikų šventovėse.

„O šiandien kak prichazo“ (gražiai) gieda-

jo lietuvių kariai! Klausytumeis ir klausytumeis visą naktį. Kada mūsų vyrai taip giedos“, gėrėjosi gudi.

„Taip, lietuvių kariai visai gieda kaip mūsų. Iš pradžių paklausęs manai, kad čia giedama vokiškai, tik kada įsiklausai ir nė vieno

Laisvės troškimas

Reik in pasimzelsti.

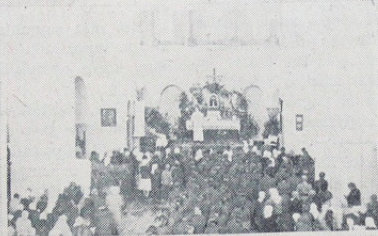

Foto M.

žodžio nesupranti, supranti čia ne vokiečius esant!“. Tokią nuomonę reiškia gausūs Minsko gyventojai vokiečiai katalikai. Jų visada gali matyti ir per lietuviams skirtas pamaldas.

„Žinote, aš stebiuosi jūsų karių drausminga laikysena bažnyčioje. Moka jie joje organizuotai elgtis. Pas jus, matyti, sąmoningi katalikai“. Savo įspūdžius, kaip jis sakė, be perdėmų noro pasakojo pažįstamas vokiečių karys, baigęs aukštuosius mokslus.

„Taip, patvirtinau, mes lietuviai, prie savo tautos ir savo tikybės — katalikų esame neatjungiamai prisirišę. Savo laiku katalikų bažnyčios dvasiškiečiai lenkai daug mūsų tautiečių nutautino, bet mūsų tautą atgimimui išėjo žadinti ar tik ne daugumoje bažnyčios lietuviai dvasiškiečiai. O žadino energingai! Reiktų pirm išgirsti mūsų tautos prisikėlimo dainių — Maironį! Esame prie šios tikybės prisirišę, nes jos principai duoda teisę mūsų mažai tautai gyventi. Katalikų tikėjimas Rusijos viešpatavimo laikais buvo vienas iš pagrindinių, pats svarbiausias tautinio atsispyrimo veiksnys.

Minske įsisteigė iš vietos lietuvių bažnytinis choras. Kada mūsų kariai ekstra žygiui būna kur kitur iškviesti, šis choras gieda. Tik tas, kas buvo priverstas ilgiau gyventi toliau nuo Tėvynės, gali visai įsijungti į puikiąją Tautos giesmę:

„Apsaugok, Aukščiausias...“

Po vienių pamaldų kareivinėse susitinku karštą patriotą leit. T.

„Kapelione, še imk chorui paremti šiuos pinigūs. Šiandien aš ašaroju bažnyčioje staiga Mišių gale išgirdęs Maironio sudėtąją giesmę. Šią auką chorui sudėjo visi XII bat. karininkai. Neapsiriksiu teikdamas, jog Lietuvos garbė, meilė, viliojamasis ja atsidavimas jai čia rytuose stovinčių lietuvių karių širdyse reiškiasi gal net skaidresne ugnimi negu kitur.

SVETIMO NENORIME!

Kartą įvyko toks pasikalbėjimas: „Vyrai, bolševikai čia, Minsko žemėje, yra nužudę ne vieną lietuvį, pvz., kun. Macijauską iš Salų ir daugelį kitų. Jie visi užkasti NKVD kapuose — bendroje duobėje, netoli Minsko, miške. Yra sumanymas pastatyti jiems paminklą. O lietuvių batalijonų buvimui Minske ir Gudijoje įamžinti vietos katedroje kaip votunia pastatyti altorių. Kas pritariate? Visi! Puiku!

„Kariai sudėjo apie 1.000 RM. Deja, gražus sumanymas ir norai gudų tautai palikti pri-

siminimą — dovaną, neįvyko dėl vieno jų keič. to nusistatymo. Nepritarimas ir priešingas nusistatymas atėjo ir ten, iš kur jo visai nebuvo laukiama...“

„O ką gali žinoti. Gavote Ašmeną, Smurgainius. Pastatę katedroje altorių, kitą kitokių paminklų, pasakysite, kad ir Mins-tur kitokių paminklų“, pasprantamu naivumu keis jums priklausančą“, nesprantamu naivumu teigė šis gudas.

KRUVINAS ARGUMENTAS

Kada būsi čia pas mus karių tarpe, būtina iškilis Lietuvos klausimas:

„Kažin kaip bus su ja? Kaip dabar Lietuvoje žmonės gyvena? Kodėl Lietuvoje kai kas voje nepalankiai žiūri? Kaujamės ir mirštame, bet ar bus tai užskaityta Lietuvos ateičiai?...“

Bet mes suprantame — duodame tautai kraujo argumentą. Ji gali sakyti daug turinti sūnų, kurie jos reikalus širdyje turėdami miršta už ją.

Reikia, kad būtų kilnių aukų. Nes jomis tauta maitina savo dvasią. Jos vaikai turės į ką savo idėjų pasaulyje įkibti. Jos poetai tada turės tyrų ir naujų šventų įkvėpimo šaltinių dešimtmečiams.

TAUTA, MANO TAUTA!...

Skaudu matyti Lietuvoje mūsų karį, nors visais atžvilgiais dorą karį — lietuvį, grįžusį po kovų ir vargo mėnesių, iš tolimo krašto, kur būdamas niekad nebuvo įžeidęs, o jos gerbėviu taip sielojęsis — o čia, staiga, suranda kai kuriamė neįsimtingame tautietyje visišką nepaisymą, ignoravimą ar net kartų žvilgsnį. Supraskime ir juos — per Lietuvą karo audra praėjo labai greitai. Todėl kai kas ir nesupranta, jog komunizmo hydra dar yra gyva ir gana gaji.

Čia, kariai, mes nemiegame, miškų glūduose tūnome, klausomės minosvaidžių sviedinių ir kulkosvaidžių pavojingos kalbos, savo krūtinėmis raudoniesiems kelią pastojame, kad ten, brangioje Lietuvoje, kiti galėtų ramiai dirbti, studijuoti ir išlėtis.

AUDROJE GIMĘ BATALIJONAI

Per kraujo ir gaisrų epochos laikus ėję, grįžkime laimingai, Lietuvai Didžiąją Gėrybę nesdami...

Kovos karštis, žaizdų skausmas te viską išdegina, o tepalieka viena:

Ištikimybė Tėvynei ir pareigai iki mirties! Tepalieka Jumyse kieti didvyriškumo bruožai.
Kar. kap. kun. IGNATAVIČIUS

*O Lietuva, mano
Kokia brangi tu
Kiek ašarų, kiek
Kitos tokios pasau-*

*Nors neturi kalnų
Nei palmėm žaliav
Nebent pakelėse
Ir graudžiai rauda-*

*Tu brangi tik tam
Kam mieli tėvišk
Kas praėitį tavo
Kam brangūs įvo-*

*Toli nuo tėvišk
Toli nuo kraš
Tu kary, kaip
Už laisvę kaut*

*Man ta rytą
Paspaudėm ra
Išėjo gretos p
Kaip amžių u-*

Mano Tėvynė

O Lietuva, mano tėviškė munylėta,
Kokia brangi tu man esi,
Kiek ašarų, kiek kraujo tavo žemėje pralieta,
Kitos tokios pasaulį nerasi.

Nors neturi kalnų, kur līdzus arai suką,
Nei palmėm žaliuojančių slėnių gražių,
Nebent pakelėse smūtkeliai klūpo
Ir graudžiai rauda alėjos beržų.

Tu brangi tik tam, kas tave myli,
Kam mieli tėviškės namai,
Kas pračitį tavo žino gūlą,
Kam brangūs protėvių kapai.

Kas samanotoj tėviškės bakūžėj gimė,
Kas ganė bandą po plačius laukus,
Kas prakaitu laistė laukų arimus —
Tas savo krašto už nieką neparduos.

Tu graži šalis esi pavasary,
Kada lakštutė suokia vakarais,
Arba tylų birželio vakarą,
Kada skamba dainos po dienos darbais.

Todėl už aukso kalnus tavęs neparduosiu
Ir tavęs neišsižadėsiu niekada,
Tavo vardo niekam panaikint neduosiu,
Nes mano tėvynė yra Lietuva.

H. SELELIONIS

Toli nuo Tėviškės

Toli nuo tėviškės gimosios,
Toli nuo krašto taip brangaus,
Tu kary, kaip sakalas išskriejai
Už laisvę kautis... Palaimintas dangaus!

Man tą rytą šalnai krintant,
Paspaudėm rankas — Sudie, kary!
Išėjo gretos plieninės, tvirtos
Kaip amžių ugnis nemari.

Dar kartą žengs plieninės gretos,
Trimitai laisvę uždainuos.
Papušim tavo kapą kryžium
Ir vyties herbu tėviškės laisvos.

Sugrįžo broliai paraku alsavę,
Sugrįš ir vėlei prie savų.
Šiltai tavęs neglaus motulė,
Nesuoks lakštingala dainų.

Jau negirdėsi maldos patrankų
Ir nebejausi kovos liepsnų.
Užgeso dienos kovoj už laisvę,
Užgeso laimė — drauge ir Tu.

1942-XI-10 d.

Trinātai laisvę uždainuos.
Papuošim tavo kapą kryžī
Ir vyties herbu tēviškēs

škės laisvos.

1942-XI-10 d.

KAUTYNĖS PRIE R.

Š. m. spalio mėn. 27 d. vakare b-no ryšių k-kas atnešė žemėlapij ir davė uždavinį: vokiečių pareigūnai sovchoze R. vykdyt vieną uždavinį. Mūsų b-no uždavinys apsaugoti sovchozų nuo partizanų bandų užpuolimo iki to laiko, kol vokiečių pareigūnai įvykdys savo uždavinį. Po to turėsime grįžti namo. Išvykti iš nuolatinės postovio vietos ryt 6.00 val.

Spalio mėn. 28 d. 6.00 val. visos kuopos susitvarkė ir laukė tik komandos pradėti žygį. 6.35 val. b-no voros galva perėjo išieties punktą, ir mūsų vora išsitiesė kaip dešra vingjuodamosi vieškeliu.

Rūkas. Matomumas menkas, tat priekinė sauga eina nesukubėdama ir visur išvalgydama.

Niekur nieko nesutikęs apie 9.00 val. b-nas pasiekė sovchozą R. ir, kaip buvo iš anksto numatyta, kuopos užėmė savo bareluis. Šiauriniame sovchozo pakraštyje j. ltn. G. jėgos; rytiniame ir pietų rytų pakraštyje ltn. R. jėgų dalis; pietuose — ltn. D. jėgų dalis ir vakariniame pakraštyje, prie pat miško — ltn. M. kuopos 2 būriai. Rezerve pasiliko ltn. R. kuopos vienas būrys, patrankėlė ir vidutinis minosvaidis.

Pavojingiausia kryptis yra vakarinė, nes šis baras prieina prie pat miško, ir partizanų bandos mišku gali nepastebėtos prislinkti ir pulti; antra kryptis — Jakusovščina kaimas, nes nuo to kaimo ateina krūmais prižėlęs slėnis, bet jis gerai apšaudomas, tat čia antraeilė kryptis.

Jėgų išdėstymas pavaizduotas schemeje.

B-nui įžengiant į sovchozą, keletas vyrų bėgo iš jo. Priekinės saugos žmonės paleido keletą šūvių ir dalis grįžo, o keletas pabėgo. Ne kas. Tie pabėgusieji praneš partizanams, nes partizanų bandų „sostinė“ ne taip jau toli, ir jie mus gali užpulti baigiant uždavinį vykdyti arba žygiuojant atgal. Iš rezervinio būrio vienas skyrius buvo pasiūstas padėti vokiečių pareigūnams vykdyti savo uždavinį.

Vokiečių pareigūnai savo darbą vykdyti lyg ir baigė. Beliko tik surinkti žmones, susitvarkyti ir žygiuoti atgal, bet trūko vieno skyriaus, o jo palkiti negalima. 13.45 val. nuo pamiškės pasigirdo stiprus šaudymas iš šautuvų ir 1. k. Reiškią, iš kur priešas lauktas, iš ten puolė. Vietos gyventojai išsislapstė. Iš namų šaudė

į mus iš naganų. Kulipkos visur švilpauja ir atsimuša į sodą medžius. Kol kas jokio pranešimo. Pavojus yra, kad gali užpulti ir iš rytų pusės, bet iš ten kol kas nešaudo.

Partizanų ugnis stiprėja. Mūsų patrankėlė ir vid. minosvaidis šaudė j mišką, bet vis toli krenta. Minoms ir sviedinėliams ėmus kristi visai pamiškėje, priešė ugnis susilpnėja.

Priešas ėmė šaudyti iš lengvojo minosvaidžio j sovchozo sodą, ir minos krito nuo vid. minosvaidžio ir patrankėlės ugniaviečių per 100 metrų. Bet, matyti, didelių minu atsaugų neturėjo, nes šaudė tik 5 minutes.

Šaudymas kiek susilpnėjo. Tuo metu stačias gatvės pakraščiu atėjo v-la P., ieškodamas san. psk., nes jo būryje du sužeisti. Iš jo ir sužinota, kad partizanai atėjo keleliu per mišką ir priešės miško pakraštyje, staiga išsipliesė vilnin. atidengė ugnį. Jų galėtų būti apie 150 žmonių. V-la P. pasiėmė sau psk. S. ir su juo nuėjo prie sužeistųjų. Nepraėjo nė 10 minučių, jau v-la P. buvo nukautas. Po kokių 5 minučių vėl pranešimas, kad dar vienas kareivis nukautas. Jau 2 nukauti ir 1 sužeistas.

Partizanų ugnis nepastovi: tai sustiprėdavo, tai susilpnėdavo.

Vokiečių pareigūnai vykdė savo uždavinį toliau. Mums dabar reikėjo, kad jie pasitrauktų bent porą kilometrų ir tada mes atsipalaidavę galėtume trauktis.

B-no v. įsakyta ltn. R. surinko savo jėgas ir skubiai pasitraukė j bevardę aukšt., rengiasi ją užimti ir pridengti ltn. M. jėgų pasitraukimą. Ltn. D. būrys irgi pasitraukė ir užėmė labai patogią aukštumą. Ltn. D. dengs ltn. M. kairiojo sparno pasitraukimą.

Ltn. R. susitvarkė. Tada ltn. M. ėmė traukti savo jėgas. Pirmiausia pasitraukė j. ltn. G. su savo jėgomis; psk. M. dengia v-los P. pasitraukimą (jis jau nukautas, ir jo jėgas vadovauja būrininkas S.) jėgų. Sunkiausia buvo pasitraukti būrininko S. jėgoms, nes žmonės buvo ugnies priplakti prie žemės. Nuo sekančios aukštumėlės vid. minosv. atidengęs ugnį j pamiškės, pritildė priešė ugnį ir tuo palengvino būrininko S. jėgų pasitraukimą. Galų gale būrininkas S. pasitraukė, ir kareiviai išsinešė nu-

Kautynėms ir sužeistais gavo įsakyką pasitraukti pasitraukimą. Šaudos neužpultų ugnį

Visus dengė bevardės aukšt.

perseikojant, b trauktis ltn. D.

ta b-no susirin pakaly liko už

Mūsų uždav

das, bet tik pri

mus. Vokiečių

apsaugojome,

Į pietus nu

apsaugą. žygi

stiprią užpaka

kautuosius ir sužeistąjį. Rezervas — psk. K. gavo įsakymą pasitraukti į a. 232. 2 ir pridengti pasitraukimą. Saugoti, kad partizanų bandos neužpultų ugnį iš vieno miško. Ltn. M. su

savo jėgų dauguma traukėsi toliau už a. 232. 2. Ant bevardės aukšt. liko ltn. D. rinktinė. Ltn. M. pasitraukus apie 700 m, ltn. R. raketa įskė trauktis savo jėgom.

Schemata kautynių prie B.

Visus dengė ltn. D. Paėjus apie 1 km nuo bevardės aukštumos ir partizanų bandoms nepersiekiojant, buvo paleista raketa ir tada ėmė trauktis ltn. D. rinktinėlė. Už a. 232. 2 paskirta b-no susirinkimo vieta. Susirinko visi. Užpakaly liko užpakalinėje saugoje ltn. D.

Mūsų uždavinys nebuvo pulti partizanų bandas, bet tik pridengti vokiečių pareigūnų veiksmus. Vokiečiai savo uždavinį įvykdė, mes juos apsaugojome, ir tuo mūsų darbas baigėsi.

Į pietus nuo a. 232. 2 b-nas, sutvarkęs žygio apsaugą, žygiavo namo, turėdamas užpakalyje stiprią užpakalinę saugą.

Netoli savo nuolatinės stovėjimo vietos b-nas sustojo, nuėmė visokias saugas ir laukė.

„Baigt taisyti“. „Ramiai!“ „Mirusius gerbk!“ ir pro suglaustas b-no gretas pravažiavo mūsų pirmosios kautynių aukos. Gaila, išėjome visi, o grįžtame ne visi. Nebėra mūsų tarpe mielo v-los P. ir eil. K., kurie parodė, kad mes nebijome mirties ir parako dūmų, kad tik būtų sunaikintas bolševizmas ir negrėstų jįs daugiau mūsų mielai Lietuvai ir kultūringam pasauliui.

Gen. št. mjr. J. Impulevičius

PASALOS PRIE MIŠKO R.

Rodos, dar tik vakar aiškino gusarį j. ltn. C. apie pasalas, o tai įvyko prieš 8-rius metus, man atliekant būtiną tarnybą I-me gusarų D. L. K. Et. J. R. pulke.

Koks didelis skirtumas šiandien vykdamt pasalų uždavinėl realioje praktikoje! Tai buvo lygiai toks pat rudens laikas, kai aš su savo skyriumi įojau priekyje būrio žvalgomuoju patruliu ir neatsižvelgiant į tai, kad buvo vėlus vakaras, mes prieš pasalose esančius karisus sučiupome, nesuapėjus jiems net šivio paleisti... Koks didelis skirtumas tarp vakar ir šiandien: tarp taikos ir karo meto sąlygų. Taikos metu, nors ir švilpia manevinės kulipkos, nors ir matai šaudant priešo kulkosvaizdžius, bet žinai, kad tavo kulipka nekludys ir eini drąsiai, nors vadas ir šaukia: „Priešo sunkus kulkosvaizdis šaudo... artilerijos ugnis... priešo lėktuvai.“ Žinoma, paklausai, pasilenki, krenti į griovį, šliauži, bet vis tiek šypsaisi. Kiek tokių panašių patirimių, pamokų reikia praversti, kol įsamonini kareivius, kurie pradeda visa vykdyti kaip tikrose karo aplinkybėse.

Nesuklysiu pasakęs, kad net seniems kareiviams, jau besiruošiantiems išvykti į atsargą, reikia duoti ne mažiau nurodymų, kaip kad ir jauniems. Bet tai nepasako, kad jie nežinotų. Jie žino, bet į visa maža tekreipia dėmesio ir kažkaip leidžia vado duodamas pastabas bei nurodymus pro šalį.

Visai kitas vaizdas kovos aplinkybėse ir sąlygose. Čia vyrai ir teoriją ir praktiką atlieka kovos lauke. Per vieną dieną, per vienas kautynes išmoksta daugiau, negu taikos metu, nesuklysiu pasakęs, besimokydami ištisus mėnesius. Kautynėse vado žodis, vado nurodymas ar pastaba lieka šventu dalyku. Visų karių akys atkreiptos į savo vadą, ir jo įsakymai, nurodymai vykdomi momentaliai, nes šį argumentą patvirtina priešo kulipkos. Čia nereikia šaukti kareiviams „gulk į griovį!“... „priešo kulkosvaizdis šaudo“ ar panašiai. Pasipylus priešų kulipkų lietuvi, visi kaip vienas krenta prie žemės ir visus perbėgimus, puolimus, daro kuo tiksliausiai, kaip vadas yra nurodęs. Štai ką reiškia kautynių pamokos. Bet aš per toli nukrypau nuo temos. Šiuo rašinėliu aš neneriu aprašinėti

skirtumą taikos ir karo meto mokymo metodų, bet tik parodyti vieną kautynių epizodėlį — pasalas, kurios buvo suruoštos mūsų batalijonui prie miško R. Rytuose ir mūsų karių karišką sugebėjimą jas nugalėti.

1942. XI. 12. gautas uždavinys: XI. 13 d. 6.00 val. vykti į S miško rajoną Rytuose, į buvusias partizanų — banditų gaujų stovyklas ir iš ten pargabenti esantį turta. Batalijono uždavinys saugoti pakrovimą į vežimus ir po to palydėti juos (pakrautus turto) į K miestelį. Batalijonas dėl tam tikrų kariškų aplinkybių visas vykti negalėjo tad išėjo tik 2 kuopos, vadovaujamos batalijono vado gen. št. majoro I. Kartu vyko ir batalijono ryšio karininkas hptm. Š.

XI. 13 d. 10.30 val. batalijonas pasiekė S miškus. 2 kuopos 2 būriai buvo išstatyti apsaugai S miško šiauriniuose ir vakariniuose pakraščiuose. Reikia pasakyti, kad minimas miškas buvo labai didelis, be to, labai sunkiai prieinamoje ir pelkėtoje vietoje, taip, kad išvystyti partizaniniams veiksams buvo labai patogios sąlygos, juo labiau, kad vietiniai gyventojai buvo partizanams palankūs.

Ištačius apsaugą b-no vadas su likusiomis jėgomis ir netarpine jų apsauga leidosi į šį didžiulį mišką, ieškoti partizanų stovyklų. Aš čia neneriu aprašinėti visų smulkmenų ir susitikimų su paskirom grupėm partizanų — banditų bei jų sunaikinimo, nes ne tokį pasistačiau tikslą šiuo rašinėliu. Paminėsiu tik tiek, kad dėka bn. vado g. št. mjr. I. sumanumo ir greitos kpvadų orientacijos, veiklumo ir kareivių drąsos, pavyko labai greitai laiku ir be žymesnių nuostolių surasti banditų stovyklas. Banditai, neatsižvelgiant į jų didžiulį skaičių, viską palikę išbėgiojo. Partizanų paliktas turtas apie 14 val. pakrautas į vežimus. Pirmasis transportas, apie 60 vežimų, su vieno būrio apsauga, kurioj važiuo ir bn. ryšio karininkas hptm. S., pasiūsti į miestelį K.

Po to 14.30 val. buvo nuimta sargyba. Batalijono jėgos susitvarkė: išėjo iš S miško ir laukė, kol susitvarkys sekantis transportas t. y.

Lietuvos karys Rytuose

pakraus likusį turta ir pasiroš galutiniam išvykimui.

Pagaliau, batalijono kariams pailsėjus, transporto vežimams susitvarkius, duotas batalijono vado įsakymas pradėti žygį link miesto K.

Iš S kaimo pietinio pakraščio išslysta priekinės saugon I kp I būrys, vadovaujamas j. ltn. G. Visa vora pradėjo žygį S — R — 230, 2 — V — K maršrutu.

Pražygiavus kolchozą R. ir priekinei saugai siekiant trg. 236,7, o vorai žygiuojant 200 m atstume, nuo saugos ant bevardės aukštumos pasipylė sūviai į vorą. Už 500 m nuo kolchozo R. tęsėsi miškas, iš kurio, rodosi, ir sulaukėme to netikėtumo. Tas įvyko 17,30. Jau buvo tamsu.

Pasirodo, kad partizanų banditų gaujos miško R. pakraščiu suruošusios batalijonui pasalas, kurios buvo gana gerai paruoštos. Jau vien vietovės pasalomis parinkta labai tinkama: pelkėta, tankiai apaugus krūmais. Čia pat miško R. iškyšulys, iš kurio, atsižvelgiant į nakties tamsą ir rūką, veikimas bei ugnies atidengimas į žygiuojančią vorą, saugojančią transportą, buvo toks puikus, kad geresnio ir norėti negalima.

Pasalose esanti partizanų banditų gauja, apie 800 vyrų stiprumo, ramiai praleido ne tik mūsų pirmuosius žvalgus, bet ir priekinės saugos būrį bei transporto voras. Vos tik pasirodė grupė, partizanai atidengė visų savo turėtų ginklų ugnį.

Kareiviai automatiškai sukrito į pakely esančius griovius ir atsisėdė. Batalijono vadas tuoj susiorientavo taip netikėtai ir staigiai užkluptoje padėtyje, davė kuopų vadams įsakymus ir pradėjo staigų ir racionalų priešų ugnies atrėmimą. Priekinės saugos vadas j. ltn. G. parodė savo sveiką iniciatyvą ir šonine kulkosvaidžių ugnimi privertė partizanų banditų ugnies šaltinius nutilti.

Po to greit partizanai banditai, prisidengdami mišku ir tamsa, palikę daug savo užmuštųjų, pasitraukė. Susisėdymams truko ne ilgiau 10—15 min. Banditus atmušus, sugaudyti išbėgioje su amunicija ir transportu arkliai su vežimais ir, susitvarkius vorai, žygis buvo tęsiamas toliau, jau be jokių žymesnių nuotykių.

Nors priešų puolimas buvo staigus ir netikėtas, jiems prisidengiant palankiomis sąlygomis — mišku ir tamsa, bet mūsų batalijonui pažymėtinų nuostolių nepadare, neskaitant vieno

1 kp. j. psk. G. sunkaus sužeidimo. Kiek daugiau nukentėjo civiliai, kurie vyko su transportu, bet ir tai tik arkliais ir vežimais.

Sios priešų suruoštos pasalos parodė priešų sumanumą jas paruošti, o mūsų — prieš jas atsispirti. Išvada aiškiai kalbėjo mūsų naudai. Tai rodė, kad mūsų b-no kariai, nors jų eilėse buvo labai didelis skaičius jaunų kareivių ir sebuvo labai didelis skaičius jaunų kareivių ir tarnavusių prieš kelis ar net keliolika metų, užmiršusių jau daugelį kariškų dalykų, reikaliui esant, sugeba drąsiai, darniai, be jokios panikos ar išgąsčio atremti priešų ugnį, kokio stiprumo, kokiomis aplinkybėmis ar sąlygomis ir kokiu laiku ji bebūtų paleista. Visa tai rodo, kad pati kova, dažni susidūrimai su priešų gaujom, karį paruošė tinkamai: padarė jį atkaklų, drąsų ir ryžtingą.

Jei taikos metu tas pats karys eidavo drąsiai per „kautynių“ lauką, nešdamas šovinius kulkosvaidžius, zvimbiant manevinėms kulpinkoms, tai šiandien jis lygiai taip pat drąsiai žengia per kautynių lauką, zvimbiant tikrosiomis plieno kulpinkoms. Yra tik toks skirtumas, kad dabar karys turi savo teoretines žinias pritaikyti praktiškai.

Tai dar ne taisyklė, ką baigdamas noriu pasakyti ir paryškinti skirtumu tarp seno ir jauno kareivio. Tas skirtumas kautynėse yra, kaip praktika rodo, ne mažas. Pirmiausia, senas kareivis momentaliai ir labai tiksliai praktikoje — kautynių lauke pritaiko kažkada girdėtas teoretines žinias: tiksliai daro perbėgimus, tiksliai užima ir keičia poziciją ir, kas svarbiausia, nenustoja savivaldos, jei taip galima išsireikšti, ir greit orientuojasi padėtyje, ypač po vienos, kitos pamokos. Tuo tarpu jauni kareiviai, kuriems visos karo žinios dėl įtemptos padėties, laiko stokos ir aplinkybių, tenka įsigyti didesnę dalimi tik praktikoje kautynėse, veikia labai dažnai neapgalvotai ir neatsargiai. Jis kažkaip greičiau nustoja tos pačios, aukščiau mano minėtos, savivaldos. Žinoma, tu nenorisi pasakyti, kad nėra išimčių. Labai dažnai nepatyręs jaunas kareivis parodo tokią drąsą ir sumanumą, kad tenka net stebėtis. Bet aš kalbu visuomenėje ir prienu galutinės išvados, kad būtų labai gera, kiek leidžia aplinkybės ir kovos sąlygos, visas laisvas dienas sunaudoti produktingai: ne tinginiavimui, beprasmėkam laiko leidimui, girtuokliavimui, kortavimui, bereikalingiems vaikščiėjimams pas vietos civilius, bet laivinimuisi kariškuose dalykuose. Turint teorę

tinų žinių, visuomenę praktinėse kautynėse vykdyti praktinius joks naudos net demoralizuoja visą porėles; rodai jiems žiau", bet jie ir negr

pranta (jei buvo g...
nai padaro net prie...
pačiam dalinėliui ta...
di kokių nors koman...
pakartoti, o jei ir...
Tuo būdu ta koman...
tikslu nepasiekia.

ti, arba pačiam bėg...
yra visiškai neraci...
Kas kaltas? Ka...
lygos? Ne. Simt...
kad jis nenori savo...

Vienas, kitas p...
lakyti, kada reikia...
ne visiškai. Geriau...
ir greitomis, negu v...
lakintais.

Kaip pavyzdėlį...
batalijono j. ltn. G...
pat „mėsa“, kaip ir...
šiandien jo būrys b...
ir sumanumų kauty...
kad būrio v. j. ltn...
vomis nu uždavim...
pats savo iniciatyv...
pagilinti kariškomi...
rininkus, jų padėję...
čius karius. Štai i...

tinų žinių, visuomet jas lengviau pritaikyti praktinėse kautynėse, negu jų visai neturint vykdyti praktinius uždavinius, kas ne tik kad jokios naudos neduoda, bet priešingai, tiesiog demoralizuoja visą dalinėlį. Pvz.: eina žvalgų porėlės; rodai jiems ženklais „dešiniu“, „kairiniu“, bet jie ir negalvoja vykdyti, nes to nesu-

pranta (jei buvo greitomis paaiškinta), o dažnai padaro net priešingai. Vadas nervuojasi, ir pačiam dalinėliui tas neina į naudą. Arba, duodi kokią nors komandą. Niekas ir negalvoja jos pakartoti, o jei ir pakartoja, tai vienas kitas. Tuo būdu ta komanda ar įsakymas galutinio tikslo nepasiekia. Lieka tik vadui pačiam rėkti, arba pačiam bėgti pranešti, kas kautynėse yra visiškai neracionalu.

Kas kaltas? Kareivis, kovos aplinkybės, sąlygos? Ne. Šimtų kartų ne. Kaltas vadas, kad jis nenori savo kareivių tinkamai paruošti.

Vienas, kitas pasakys — „Ne laikas šunis lakyti, kada reikia eit medžioti“. Teisingai, bet ne visiškai. Geriau tuos „šunis palakinti“, nors ir greitomis, negu vykti į medžioklę visiškai nelakintais.

Kaip pavyzdėlį, jums galiu nurodyti mūsų batalijono į ltn. G. būrį. Jis irgi gavo tokią pat „mėsą“, kaip ir kiti visi būrių vadai. Deja, šiandien tu būrys batalijone pirmąją ir drąsa ir sumanumu kautynių lauke. Kodėl? Dėl to, kad būrio v. į ltn. G. randa laiko visomis laisvomis nuo uždavinių vykdymo dienomis, grynai pats savo iniciatyva, po 2 val. į dieną paruošti, pagilinti kariškėmis žiniomis savo kadra, skyrininkus, jų padėjėjus ir visus jam priklausančius karius. Štai ir visa paslaptis. Kodėl taip

negalėtų žiniomis pagilinti savo valdinių kiti būrių vadai? Ar jiems kitos sąlygos? Ne. Atsakymas aiškus: trūksta noro. Ne vienas pasako: „Yra tam kuopos vadas, yra batalijono vadas“. Taip, yra, bet tas būrio vadas, kuris taip galvoja, pamiršta, kad kuopos vadas vadovauja kuopai, batalijono vadas — batalijonui, o būrio vadui tenka būrys. Svarbiausia, kad dabartinėse sąlygose, kovojant su partizanais, tam būrio vadui labai dažnai tenka vykdyti uždavinius paskirai, kur jis lieka tik su savo valdiniais ir turi juos tokius, kokius yra pats paruošęs.

Aš ir vėl nukrypau nuo temos, bet, kad jau taip pradėjau, tai reikia taip ir užbaigti.

Šiame rašinyje aprašytose pasalose man ypač pasirodė du charakteringi dalykėliai: tai skirtumas tarp seno ir jauno kareivio (ne drąsa, bet orientavimusi kautynių lauke) ir vado, kuris laukia, kad jam būrį paruoštų kuopos ar batalijono vadas. Tą skirtumą, šio rašinio proga, aš ir turėjau tikslą pabrėžti, nuo ko ir pats įvykio aprašymas smarkiai nukentėjo. Bet, manau, tai duos mums daugiau praktiškos naudos. Mūsų tikslas — kuo mažiausiai aukų iš savųjų, kuo daugiausia priešui nuostolių. Mes tą pasieksim tik tada, kai kiekvienas vadas, kokiuo laipsnio ar pareigų bebūtų, pagal savo turi-

mas žinias stengsis, kiek leidžia sąlygos, išmokyti ir paruošti savo valdinius, kaip kad yra paruošęs 1 kp. 1 būrio vadas į ltn. G., kas buvo aiškiai matyti, kaip jo būrys drąsiai, darniai ir sumaniai veikė, šiame rašinyje aprašytose priešose suruošose pasalose.

Ltn. JUODIS

vykdyti prastinius uždavinius, kas ne tik kad jokios naudos neduoda, bet priešingai, tiesiog demoralizuoja visą dalinėlį. Pvz.: eina žvalgų porėlės; rodai jiems ženklais „dešiniau“, „kairiau“, bet jie ir negalvoja vykdyti, nes to nesu-

pranta (jei buvo greitomis paaiškinta), o dažnai padaro net priešingai. Vadas nervuojasi, ir pačiam dalinėliui tas neina į naudą. Arba, duodi kokią nors komandą. Niekas ir negalvoja jos pakartoti, o jei ir pakartoja, tai vienas kitas. Tuo būdu ta komanda ar įsakymas galutinio tikslo nepasiekia. Lieka tik vadui pačiam rėkti, arba pačiam bėgti pranešti, kas kautynėse yra visiškai neracionalu.

Kas kaltas? Kareivis, kovos aplinkybės, sąlygos? Ne. Šimtų kartų ne. Kaltas vadas, kuris neturi kamai paruošti.

ūrių v...
sakymas
sako: „
vadas“.
taip gal
vauja k
o būrio
dabarti
tam būr
daviniu
diniais
ruošęs.

Aš
taip pr

Šia
ypač p
skirtur
sa, bet
kuris l
batalij
proga,
pats įv
manau
dos. I
savųjų
tą pasi
kio lai

...mums daugiau praktiškos nau-
dos. Mūsų tikslas — kuo mažiausiai aukų iš
savųjų, kuo daugiausia priešui nuostolių. Mes
tą pasieksim tik tada, kai kiekvienas vadas, ko-
kio laipsnio ar pareigų bebūtų, pagal savo turi-

mas žinias stengsis, kiek leidžia sąlygos, išamo-
ninti ir paruošti savo valdinius, kaip kad yra
paruošęs 1 kp. 1 būrio vadas j. ltn. G., kas buvo
aiškiai matyti, kaip jo būrys drąsiai, darniai ir
sumaniai veikė, šiame rašinėly aprašytose prie-
šo suruoštose pasalose.

Ltn. JUODIS

STAIGUMAS, GUDRUMAS, INICIATYVA

Staigumas priešą pritrunkia. Jei priešas laukia iš pietų — reikia pulti jį iš rytų. Jei priešas laukia pasirodant po 3 valandų — pulti jį po pusvalandžio. Priešo budrumas naktį susilpnėja, tada reikia išnaudoti tamsą ir pulti jį naktį, o dar geriau brėkstant.

Veikti staiga yra ne tik didesnių dalių ar dalių pareiga, bet ir kiekvieno paskiro šaulio. Staigumas taip pat reikalingas paleidžiant ugnį ir veikiant artimose durtynių kautynėse.

Staigumas pasiekiamas veiksmų greitumu ir slaptumu, tinkamu manevravimu ir tinkamu vietose išnaudojimu.

Ką galima pasiekti staigumu, rodo vienas pavyzdėlis.

1916—1917 m. 63 p. pulkas gynė poziciją prieš Daugpilį, netoli Ilukštos miestelio. Į pulko gynimosi barą buvo priešo pozicijos įlinkimas, vadinamas „Ferdinando Nosis“. Priešų apkasus teskyrė 40—50 žingsnių. Jokių vietų kiūčių nebuvo. Priešo apkasų artumas leido klausytis pasikalbėjimų.

1916 m. lapkričio mėn. viduryje 65 p. pulkas buvo pakeistas kitu pulku. Buvo spėjama, kad ir pas priešą įvyko pakeitimas, bet reikėjo šią žinią tikrai patikrinti.

Šis patikrinimo uždavinys buvo pavestas atlikti pėščiųjų žvalgų br. vadui. Kad geriau pa-

sisektų uždavinys, reikėjo žmones tinkamai pasirengti. Kiekvienas žvalgas pasidirbo medines ruošti. Kiekvienas galėtų išsokti iš apkasų, kopetėlės, kad greičiau galėtų išsokti iš apkasų, kopetėlės buvo padaryti iš apkasų išsokimo Užnugaryje buvo padaryti iš apkasų išsokimo keli pratimai, o 40—50 žingsnių atstumą perbėgti reikėjo per 15 sekundžių.

Lapkričio mėn. 23 d. buvo visiškai pasiruošta.

Atsargumo dėlei, kad žvalgai patektų į nelaisvę neišduotų savo dalies numerio, buvo aprengti francūzais be valdinių spaudų (štampos) ir užrašų. Apginklavimas — 3 rankinės granatos, šalmas ir durklas.

Lapkričio 24 d. sutemus žvalgai suėjo į priekines kuopas apkasus. Veiksmų planas buvo toks. Apie 22,00 val. pagal sutartą paukščio riksmą visi žvalgai turėjo kopetėlėmis išsokti iš apkasų ir bėgti prie priešų apkasų. Čia turėjo išmesti rankines granatas ir, kol priešas atsikvošęs, šokti į apkasus medžioti belaisvių ir, po švilpuko, vėl skubiai grįžti į savus apkasus.

Kiek priešų žmonių galėjo būti priekiniuose apkasuose, nebuvo žinoma, bet, sprendžiant iš užimtos vietovės, galėjo būti apie šimtį.

Pagal planą buvo įvykdytas išsokimas.

Nuo granatų sprogimų dalis žmonių žuvo, o kiti liko sužeisti arba giliai pasislėpė savo slėptuvėse. Negalima buvo gaisri, nes priešas galėjo atsiųsti paramos. Sugriebta kiek ginklų, tik vienam žvalgui susikibus su priešų žmogui pasisekė nuplauti priešui galvą su visu šalmu ir apykakle ir taip parsinešti į savus apkasus.

Iš parsinešto šalmo ir ant apykaklės rastų užrašų ir štampos ir atnešų šautuvų pavyko nustaityti priešų pulko Nr.

Uždavinys buvo pilnai įvykdytas, nes priešas buvo užpultas, sunaikintas ir dar gauta žinių apie priešą.

Be staigumo reikia dar ir karinio gudrumo, nes gudrumas yra staigumo sesuo. Nuo priešų akių reikia slėpti tikruosius dalykus, bet rodyti melagingus. Reikia mokėti priešą apgauti, bet drauge ir mokyti priešų vartojamą apgavysčių, nes tas padės atspėti priešų sumanymus.

Karinis gudrumas yra iniciatyvos, bus ne staigumas, būti pasisekimui.

Kada kautynė nebūna arti vartams, tada, kada bendrą siekiant. Štai iniciatyva.

1915 m. vasarą turėjo uždavinį malūną, kurią mą per upę.

Siuo keliu tad perėjimas.

Kaip vėliau priešų pėst. uždavinį, mė 1 lauko pėst. slėpusi miškingoje, ir 1 moro.

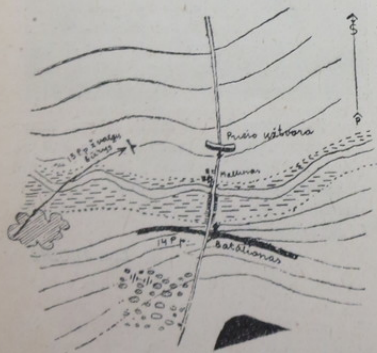
Vasario pėst. uždavinį, pusės kilometro.

Vasario pėst. uždavinį, bet ik...

Mūsų išsokimo uždavinys, gyba stovėję, pasislėpusieji, namo tik, vaizdą dar, bolševikų, dirbti į čia, nusikaltėlių, tarytum jie, jų gyventojai.

Buvo gautas, karas. Saulkinimą, lūšskendo toli, miško medžiai, palydėti, jiems, tokie, besileidžiant.

Vyra, džiais išsokimo, pasi priešų.

Karinis gudrumas ir staigumas yra negalimi be iniciatyvos. Kur nėra iniciatyvos, ten nebūti pasisiekimo veiksmuose.

Kada kautynių aplinkybės greitai keičiasi ir nebūna arti vado, kad duotų nurodymų veiksmams, tada reikia pačiam veikti, atsimenant bendrą siekiamąjį tikslą.

Štai iniciatyvos pavyzdėlis. (Žiūrėk schemą).

1915 m. vasario mėn. 11 d. 14 p. pulko b-nas turėjo uždavinį užimti prie Oržic upės esantį malūną, kuriame laikėsi priešas ir gynė perėjimą per upę.

Siuo keliu turėjo žygiuoti daugiau jėgų, tad perėjimas būtinai reikėjo užimti.

Kaip vėliau paaiškėjo — malūną tegynė priešio pėst. užvarą su 2 sk. B-no puolimą rėmė 1 lauko patrankų baterija, kuri buvo pasisėpusi miškelyje, 1 km į pietus nuo malūno, ir 1 mortyrų baterija, 4 km į pietus.

Vasario mėn. 10 d. Oržic upę (25—30 m pločio) patvino ir išsiliejo iš savo krantų iki pusės kilometro.

Vasario mėn. 11 d. švintant b-nas pradėjo pulti, bet iki 10.00 val. nieko negalėjo padaryti

priešo užvarai. B-nas turėjo 80—100 žmonių nuostolio.

Nežinia, kuo būtų baigęsi b-no veiksmai, jei ne 13 p. pulko pėsčiųjų žvalgų būrio vado veiksmai. Tuo metu jis buvo 2 km kairiau vykusių veiksmų. Jis savo iniciatyva, radęs vadovą iš vietos gyventojų, su 30 žmonių savanorių perplaukė upę rąstais į kitą krantą ir atsidūrė užtvaros šone. Priešui užteko pamatyti persikėlusius, kaip jie tuojau iš malūno pasitraukė ir atidarė ginamąjį kelią, o b-nas ir kitos jėgos galėjo žygiuoti pirmyn.

Siuo atveju pėsčiųjų žvalgų būrio vadas, žinodamas bendrąjį veiksmų tikslą, nelaukė nurodymų iš aukščiau, bet veikė savarankiškai, parodydamas savo iniciatyvą ir suteikdamas b-nui laimėjimą.

Iš to seka, kad kiekvienas vadas ir kiekvienas karys, parodęs tinkamai savo iniciatyvą, neturi bijoti atsakomybės. Aukštesnieji vadai turi auklėti savo pavaldinius parodyti sveiką iniciatyvą ir sumanumą.

Iš tų kelių pavyzdžių ryškiai matome, kad staigumas, gudrumas ir iniciatyva labai glaudžiai tarpusavyje rišasi ir padeda pasiekti laimėjimą.

A. I.

Klasinguose miškuose

Mūsų iš dvidešimties aštuonių žmonių sargyba stovėjome mažame, tarp miškų ir pelkių pasisėpusiame, kaimelyje. Nuskurdusio, gyvenamo tik keleto darbininkų šeima, kaimelio vaizdą dar labiau gadino barakų eilės, kuriose bolševikų laikais apgyvendindavo suvėžtus dirbti į čia pat esantį didžiulį durpyną politinius nusikaltėlius. Tie barakai buvo seni, suklypę, tarytum jiems teko pakelti tą naštą, kuri slėgė jų gyventojus.

Buvo gražus liepos mėnesio šeštadienio vakaras. Saulė, pasijuntusi paskutinį savo atsiviekinimą lūšnelių stogams ir medžių viršūnėms, skendo tolimame tamsiame horizonte. Stogai ir miško medžių viršūnės, besileidžiančios saulės palydėti, paraudo, tartum gėdydamiesi, kad jiems, tokiems prastuoliams, atiteko paskutinis besileidžiančios saulės pabučiavimas.

Vyrai, susirinkę grupelėmis, dalinosi įspūdžiais iš paskutinės „ekskursijos“. Keletas susėdėjo prie įrengtų tarp dviejų medžių supuoklių,

stengėsi pakildami virš medžių viršūnių užmiršti vakaro viliones. Dar kiti savo svajonėmis skrido tan mielan kraštan, kur snaudžiančiais šilais ir aukštomis upių pakrantėmis plaukė žavinga lakštučių giesmė, kur parymusios jų laukia sesės ir motinos.

Staiga vakaro rimtį sutrikdė iš visų pusių pasipylę šautuvų ir kulkosvaidžių šūviai. Aplink būstinę susikryžavo šviesūs kaspina, pakiekami šviečiančių ir padegamų kulku.

— Partizanai... — suriko šokdamas iš lovos miegojęs vienas kareivis.

Akimirksnis, ir vyrai, nutvėrę ginklus, jau šliaužė į apkasus, dengiami ugnies šaudančių per langus.

Partizanai, dengiami miško ir pelkių, apsupo mus iš visų pusių. Matyti, tikėjosi netikėtai užklupę lengvai su mumis „apsidirbti“. Šaudė slėpdamiesi už medžių, kelmų ir pelkėse už krūmų, taip, kad temstant sunku buvo juos pstebėti. Šmėkštelėję miške šešėliai ir ugnies kas-

pinai teišduodavo jų slėpynes. Vyrai, šaltai atsakinėdami ji jų ugnį, slaptai sekė, ar nepasirodys kur iš bulvienujų ar iš už kurio artimesnio namo kampo susivelusi galva ar suplyšusi rudinė, kad galėtų jai įsodinti keletą gramų švino.

— Žiūrėk, Jonai ten, kairėje ar tik neslenka kas? — rodydamas ji už keliasdešimt metrų esantį bulvių daržą sako Juozas.

— Tikrai, kažkas bulvių pakraštyje juda, — atsako Jonas. — Palauk, aš tave pavaišinsiu!..

Nusitaikė ir šovė.

Trinktelėjo šūvis, kuriam atsakė pašokdama ir žviegdama pasileidusi per daržus kiaulė.

Tas juokingas nuotykis dar labiau pakėlė ir taip neblogą vyrų nuotaiką.

Staiga per šūvių triukšmą išgirdome: „Vyrai, nešaudykite, tai savas“, ir prisidengdamas trobesiais ir žemės nelygumais atšliaužė jauniasias mūsų savanoris.

Jis buvo nuėjęs ji už dviejų kilometrų esančią vokiečių ir mūsų sargybą, iš kur begrįžtant jis išgirdo šūvius ir triukšmą mūsų sargyboje. Besilenkiant pro partizanus, jis buvo pastebėtas, ir partizanai jį paleido iš kulkosvaidžio ugnį, bet nebijodamas to visvien ryžosi pasiekti savus. Slinkdamas krūmais ir atsišaudydamas iš pistoleto, iš lengvo traukėsi. Partizanai, matyti,

pabūgę, kad krūmuose gali būti daugiau, ne išdrįso vyti.

Partizanai išlaikė mus apsupę apie porą valandų. Pasirodžius iš miško dviem baltom raketėm, nustojo šaudyti ir, tur būt, pasitraukė, nes daugiau šūviai nebepasigirdo.

Vieno tik mes bijojom, kad nepadegtų mūsų stovyklos, nes jau keliose vietose buvo pradėjęs rūkti. Bet dėl neseniai buvusio lietaus stogas neušidegė.

Partizanai pasitraukė, palikdami mums skylėtas būstinės sienas, išdaužytus langus ir pilnus kambarius pribirusių nuo sienų kalkių.

Gera buvo vyrų nuotaika, nes šį kartą visi buvome sveiki, tik vienam buvo persauta rankovė, o kitam nunešė plaukų kuokštą, nepaliedami galvos.

Po poros valandų atėjo pagalba iš mūsų kaimyninės sargybos. Iš artimiausios sargybos, kuri randasi už dviejų kilometrų nuo mūsų, kur yra vokiečių, ir rusų policijos sargyba atėjo, bet tik kitą dieną, ir labai stebėjosi radę mus gyvus ir net visus sveikus. Jisėjo mums ji pagalba, bet partizanai su kulkosvaidžiu pastoję jiems kelią ir jie buvo priversti grįžti atgal.

Taip mes gyvename Rusijos miškuose nei dieną nei naktį neišleisdami ginklo iš rankų, nes miškuose slepiasi klasta ir mirtis.

Pusk. MIKUTAITIS

NAKTIES ŽYGIS

Buvo pats vidurnaktis, kai mūsų stovykloje pasigirdo šnabždesys, tylus pasiruošimas: žvangėjo ginklai ir tylios komandos.

Gauta žinių, kad tą vakarą esančiam už kelių kilometrų ir rytus nuo mūsų stovyklos V. kolchoze apstojojasi banditų gauja. Ji rengėsi apiplėšti kolchozą, atimant iš ramių gyventojų paskutinį gyvulį, paskutinį duonos kąsnį, mobilizuoti jį savo gaujas jaunus vyrus.

Mūsų dalinio tikslas, kaip b-n vadas g. št. mjr. I., atiduodamas įsakymą, pareiškė, nakties priedangoje apsupti kolchozą, atkertant pasitraukimą jį miškus ir auštant staigia ugnimi pulti ir sunaikinti banditų gaujas.

Kolchozas stovėjo labai taktiniu atžvilgiu nepatogioje mums vietoje, nes iš visų pusių jį supo miškais ir krūmais apaugusios aukštumos. Be to, keliasėjo pamiškėmis ir slėniais, ir kas

yra už keliasdešimt metrų, nebuvo galima žinoti. Todėl turėjom žygiuoti labai atsargiai, išžvalgydami kiekvieną krūmelį, kad nebūtume iš pasalų pavaišinti priešu ugnimi.

Naktis buvo netamsi. Dažnai pro debesų tarpą savo išblyškusių veidų pažvelgdavo mėnulis. Bet jis mums buvo nereikalingas ir tik trukdė mūsų žygi, nes miškas vis tiek buvo tamsus, o mes pamiškėje turėdavom slėptis šešėliuose ir laukti, kol mėnulis teiksias paslėpti savo veidą.

Dešinėje pusėje, už kelių kilometrų, nušvito didelis gaisras. Jis mums dar pablogino padėtį. Netoli jo greit suliepsnojo ir antras.

Tai liepsnojo ramių gyventojų sodybos, padegtos žiaurių partizanų banditų, kurie plėšė ir degino ir taip jau visai nuskurdusį kraštą ir žudė žmones.

Sustojome buv
belikę akmenys, d
kad čia kažkada g
ševikių suvartyti j

Nuo mūsų, lin

mais griovys. U

Pamiškėje pa

visa tai vertė

Nusprešta išžval

Aš ir dar du

vykom žvalgybo

Tyliai nuslin

viu link miško.

triukšmo, šaud

mentu, kada kit

Pasiekėm m

gaus aukščio ž

ir galėjom vad

šlamesys vertė

tis. Žingsnis p

siais krūmais,

Cia, prisideng

slinkti greičia

miško pakraš

prie dalinio. I

sugrįžtant, nes

tas pasivaikš

gymas, kur l

kulipką.

Grįžome s

komanda pirm

Dešinėje k

kuriami, vos

signalizuojan

rašti, pasigir

atsakė toks p

gėm, tik kito

Po to b
ziciją ant k
Kad neb
me iš kelio

Sustojome buvusio kaimo griuvėsiuose, kur belikę akmenys, duobės ir sodų likučiai liudijo, kad čia kažkada gyventą ūkininkų, bet šie bolševikų suvartyti į kolchozus ar ištremti į Sibirą.

Nuo mūsų, link miško, tęsėsi apaugęs krūmais griovyva. Už jo matėsi ilgas miškas.

Pamiškėje pastebėjome įtartina judėjimą; visa tai vertė mus būtina būti atsargiems. Nuspręsta išžvalgyti miško pakraštį.

Aš ir dar du kariai, bno. vado pasiūsti, išvykome žvalgybon.

Tyliai nuslinkome krūmais apaugusiu grioviu link miško. Kad nesukeltume bereikalingo triukšmo, šauti susitarėm tik paskutiniu momentu, kada kitos išeities jau nebebus.

Pasiekėm miško pakraštį. Krūmai ir žmogaus aukščio žolės visai uždengė matomumą, ir galėjome vadovautis tik klausa. Kiekvienas šlamesys vertė glaustis prie žemės ir klausytis. Žingsnis po žingsnio slinkome susiraizgiusiais krūmais, kol pasiekėm aukštesnį mišką. Čia, prisidengdami medžių šešėliais, galėjome slinkti greičiau į priekį. Apėję dideliu lanku miško pakraštį, pasukome į palaukę ir grįžome prie dalinio. Likusieji nekantriai laukė mūsų sugrįžtant, nes mūsų žygis tai nebuvo paprastas pasivaikščiojimas, bet atsargus priešų žvalgyimas, kur kiekvienu momentu galima gauti kulipką.

Grįžome sušilę. Negavus nei atsipūsti, vėl komanda pirmyn.

Dešinėje kelio pusėje buvo mažas kolchozas, kuriame, vos pražygiavus, pastebėta šviesomis signalizuojant. Vos pasiekus antro miško pakraštį, pasigirdo panašus į pelėdos riksmas. Jam atsakė toks pat riksmas iš to miško, kurį žvalgėm, tik kitoje vietoje.

Po to bno vadas davė komandą užimti poziciją ant kalnelio netoli šios krypties maršo.

Kad nebūtume iš pasalų apšaudyti, pasukome iš kelio. Toliau kelias ėjo per mišką. Mes

užėmėm aukštumas dešinėje kelio pusėje, bet pačia kryptimi, jau visai čia pat, buvo mūsų žygio tikslas — V kolchozas.

Netikėtumų buvo galima laukti iš visų pusių, todėl mūsų dalinio vadas įsakė išstatyti sargybas į visas puses, kad nebūtumėm netikėtai užplūti.

Prisispaudėm prie šaltos, drėgnos žemės ir laukėm ryto. Nors buvo nepakenciamai šalta, bet pasikelti ir judėti, esant arti priešo, buvo neįmanoma. Blogiausia, kad ir užsirikyti negalėjome.

Nelengva buvo pažvelgti ir į žemėlapi. Teko susiieškoti kiek galint žemesnę vietą, sugulti keliems vienam ant kito ir tik tada, uždengus iš visų pusių, lempute pasišviesti.

Pradėjus brėkšti, perslinkome aukštumas, prasikasėm apkasėlius ir jau prašvitus paleidom į viršų raudoną raketą. Atsakymo nebuvo jokio. Tada paleidom keletą serijų įspėjamų šūvių... Iš antros pusės kolchozo, iš pamiškės, kur buvo įsitvirtinusi viena mūsų dalinio kuopa, iššovė į viršų žalią raketą.

Sustabdėme ugnį, ir bno vadas į kolchozą išsiuntė žvalgybą.

Paiškėjo, kad dar naktį partizanai, pajutę pavojų, išsinešdino į priešingoje pusėje esančius miškus ir pelkes, ir šį kartą išnešė savo sveiką kailį nenubausti. Net savo žiaurais ir kruvino darbo nespėjo atlikti.

Saulė tik ką patekėjo, kai mūsų dalinis susitvarkė, ir mes pasukome atgal stovyklos link. Nors buvom nemiegoję ir purvini, bet nei vienam veide nebuvo matyti nuovargio ir nusiminimo, nes šis žygis nepareikalavo iš mūsų aukų.

Visi grįžome su nuotaika ir viltimi, kad netolimoje ateityje atsiskaitysime su pabėgusiais banditais.

Psk. Genys

Paklausti apie „barikadas“, pasisakė, kad jie jau nuo vakar pasirengę kaimo deginimui, nes jiems partizanai, gavę nuo mūsų gerai ugnies, tvirtino, kad mes viską deginame ir žudome, ir ragino su jais kartu sprukti miškuosna. Mūsų pastą arklį su vežimu gyventojai pažino iš vakarykščios dienos, nes partizanai bėgdami ji miške palikę. Radom ir daugiau palikto partizanų turto.

Kadangi mūsų uždavinys buvo tik išžvalgyti kaimą su apylinkėmis, todėl iš čia ir grįžome atgal, patyrę apie partizanų centrą, esančius bunkerius, minų ir kliūčių laukus ir sunkiuosius jų ginklus. Tą visa smulkiai pažymėjome žemėlapy.

UŽPUOLIMAS SARGYBOJ

Iš mūsų bataliono kario užrašų:
„Mūsų uždaviniai Rusijos miškuose“

Vėlyvą popietę atvykome į savo paskyrimo vietą, kur turėjome nešti sargybas prie darbų durpnyuose. Apstojome apeleistuose mediniuose namuose, kur anksčiau, bolševikų laikais, buvo darbininkų bendrabučiai. Susitvarkę naujose stovyklose, išėjome susipažinti su apylinkėmis, kur mums teks gal ilgą laiką gyventi.

Iš vienos pusės mūsų stovyklą supo skurdžios kolchozinių lūšnelės. Iš antros pusės tęsiasi platus durpynas, o šalia jo snaudžia tamsus miškas. Vaizdas neviliojantis ir nieko gero nežadantis, nes apylinkės miškuose slapstėsi ginkluotų plėšikų gaujos, pasivadindamos partizanais. Mus apie tai įspėjo mūsų sargybos vadas, leitenantas J., įsakydamas būti atsargiems ir niekur iš savo sargybos ribų nevaikšioti.

Sutemo trumpa vasaros naktis. Aplinkui buvo visai ramu ir, rodos, tokią naktį niekas negalėtų sutrikdyti tos kilnios rimties, to ramaus gamtos poilsio.

Bet ten, klastingo miško glūdumoje, ginkluoty, nudriskusių plėšikų — partizanų gauja slinko prie mūsų stovyklos, norėdama mus klastingai užpulti ir išžudyti.

Buvo pats vidurnaktis, kai stovėjusieji poste grandinis S. ir eilinis P. išgirdo miško pusėje įtartinį šlamėjimą. Įtempę savo akis ir klausą, pamatė slenkant prie jų tamsius šešėlius, kurie tarp savęs patylomis rusiškai kalbėjosi. Nebu-

Mums grįžtant mišku, iš debesėlio išsėnėre lėktuvai ir pradėjo apie mus sukiotis ore. Mūsų vyrai, pamatę savą lėktuvą, tarsi pasigirdami kelione, pradėjo lėktuvui mostaguoti rankomis, o lėktuvas, dar padaręs porą ratų ore, nuskrido mūsų išieties linkme, kur grįžę radome ant rugienų lyg gandrą betupintį. Taip ir baigėsi viena iš mūsų žvalgybų. Kariai ir dabar turi skanaus juoko iš kaimo „barikadų“. Bet kaip prisimenam užminuotas pamiškes ir tvirtai įrengtus bunkerius, iš kurių buvo pasipylusi s. kulk. ir minosvaidžių ugnis, kiekvieno kario veidas tuoj surimtėja.

Virš. BASTYS

vo abejonės, kad tai rengiamas mūsų užpuolimas.

Kada sargybiniai, nutaikę šautuvus į priešą, pareikalavo sustoti, vieton atsakymo pasigirdo rusiška komanda, ir iš visų pusių pasipylė šūviai.

Išgirdę šūvius, akimirksnyje išbėgo iš savo būsto visi sargybiniai ir atidengė stiprią šautuvų ir lėkulosvaidžių ugnį.

Priešai, sutikti netikėtos ir stiprios mūsų ugnies, pakriko, pradėjo blaškytis, bėgioti į visas puses ir netvarkingai trauktis.

Gulėję atskirai nuo kitų du sargybiniai grandinis D. ir eilinis A. pamatė atbėgančius ir jų pusę du žmones. Iš karto tamsumoje palaikė už savus, bet kuomet išgirdo rusiškai „tovarišč skorej“, tada pažino juos esant partizanus ir pradėjo į juos šaudyti. Vienas krito vietoje nukautas, o antras, pasinaudodamas nakties tamsa, pabėgo į mišką.

Daugiau kaip valandą vyko susišaudymas, ir tik nakties tamsa ir miškas padėjo plėšikams atsipalaiduoti nuo mūsų ugnies.

Nustojus šaudymui, pradėjo ir švisti.

Patekėjusi saulė atidengė visą tos nakties įvykių vaizdą. Kautynių vietoje buvo likę daug kraujo žymių, kas liudijo apie mūsų ginklų taiklų ugnį, nors ir nakties tamsumo priedangoje. Buvo rasta šeši šautuvai, vienas automatinis pistoletas ir keletas kulkosvaidžio apkaubų. Be to, nemažas kiekis rusiškų mininių ir daug kitokių rūbų, kurių dauguma buvo kruvini. Tarp kitko, buvo rasta ir jų turėta su savimi maisto

atsarga: nemažas kiekis lašinių, kurie matomai, buvo jų grobis, apiplėšiant ir taip jau neturtin-
gus vargšus kolchozinkus. Iš visko buvo galima
spręsti ir apie nemažus jų nuostolius žmonė-
mis, kuriuos, matomai, pasinaudodami tamsa,
sužeistus ar nukautus nusigabeno į mišką. Tą
dieną buvo sugautas vienas iš tos nakties daly-
vių, atėjęs pas vietos gydytoją rusą perrišti su-
žeistą ranką. Jis pasakojo, kad jie visai nežino-
jė apie mūsų atvykimą, nes anksčiau čia buvo

tik darbo tarnybos vyrai, su kuriais jie tikėjosi
visai lengvai susitvarkyti, bet labai apsišvylė.

Tai buvo viena iš daugelio tų naktų, kurias
mums tenka pergyventi klaidingose Rusijos miš-
kuose ir pelkėse iš kur kiekvieną momentą mus
seka klatinga plėšikų — „partizanų“ akis. Bet
visuomet jų gaujos sugniužta į šaltą ir narsią
mūsų karių dvasią ir taiklį mūsų ginklų ugnį.

Psk. P. G.

Grišim į Tėvynę

Mes, kovas laimėję, grįšim į tėvynę,
Čia auksas sudėję už savo gintinę.
Ten mes tad sugrišim, kur Nemunas teka,
Vingiuojas tarp miškų ir pasakas seka.

Kur žalios sodybos, kur skamba dainelės,
Kur lauks išsilgę lietuvės mergelės.
Kur lietuvių kaulais nusėta žemėlė,
Kur brangi ir miela mūsų tėviškėlė.

Kur sena, pakrypus sodyboj grįtelė,
Kur suka sulinkus senutė ratelį.
Kur prie arklų seka pražilęs senelis,
Nes karan išėjo vienturtis sūnelis.

I. VIII. 1942. Minskas.

San. pusk. V. LAURINAITIS.

Kas kelią drįstų mums pastoti

Kary, tavoį krūtinėj —
Galinga Mindaugo dvasia.
Ne kartą esam jau laimėję,
Nešini pergale didžia.

Ne aukurai rūstaus Perkūno,
Bet Kristaus vardas nemarus
Šiandien mus laimina, paguodžia:
Tėvynės meilė — kaip mėlynas dangus.

Prabočių dvasioje atgimę.
Rytuos mes kaunamės drąsiai.
Kas Vyčiui kelią drįs pastoti,
Kai žengia broliai sakalai?

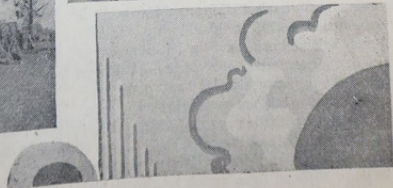
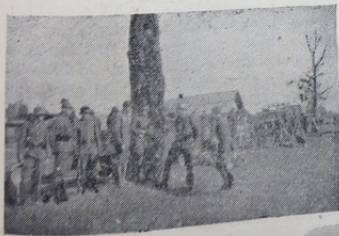
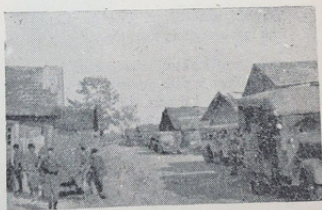
Jaunai tėvynei saulės rytas
Nušvis po teroro žiaurais.
Lietuvio būdas kaip granitas —
Kovoj jo niekas nepalauš.

Laimėsim ne laurus, ne auksą —
Sugrišim laisvę nešini;
Kad tu per amžius laisvai bujotum
Tėvyne mano, — Lietuva brangi!

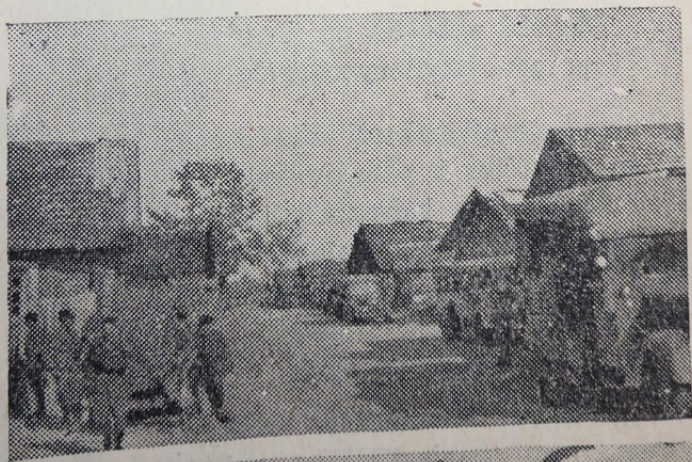
tikėjosi
vylytė.
kurias
os miš.
tą mus
is. Bet
narsią
ugnį.
G.

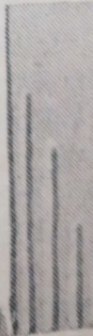

Posovis

ŠIS TAS IŠ AVIACIJOS ISTORIJOS

Jei mes šiandien matydami plieninius oro sakalus drąsiai raizant padangas, labai tingiai pakeliame galvas ir gėrimės, tai prieš 50 metų mūsų tėvai pamatė tai, kas mus šiandien atrodo paprasta ir kasdieniška, būtų skaitę velnio monais, ar Dievo stebuklu.

Aviacija yra kultūroj naujenybė, o kare — naujas ir, pasakysiu, baisus ginklas.

Jei pėstininkai jau buvo, kaip toki, žinomi prieš 5000 m. Kr. gimstant, tai aviacija, kaip karo ginklas, pasirodė tik Didžiajame kare, nors manevruose jau dalyvavo 1910 m. Prancūzijoje.

Aviacija ginklas naujas, bet jos idėja gana sena. Kiniečiai dar prieš Kr. iškilmių proga dirbdino iš popierio ornamentuotas pūslės ir pripildė jas lengvu oru leisdavo j viršų.

Pažvelgę į legendas, mitus, pavartę poezijos lapus, visur rasime žmogaus didelį norą skristi. Net senos ir naujos religijos turi sparnuotų esybių begales: skrenda dievai, piktosios ir gerosios dvasios, didvyriai, mitologiniai karžygiai ir net Lietuvių dainose atsispindėjo tas žmogaus veržimasis į erdves.

„Skrisi, sakalėli, už jūrų marelių,
Pas mano mylimą mergelę...“

Žmogus negali pakęsti žiūrėdamas į skraidančius paukščius ir pats pradeda juos pamėgdžioti, kas žinoma baigiasi liūdna katastrofa. Ir pakilti žmogui dirbtiniais sparnais nepavyksta. Reikia ieškoti naujų kelių šiai problemai išspręsti ir, reik pasakyti, pavyksta — atėjus pagalbon aeronautikai.

Ši garbė pirmiesiems teko broliams Mongolfierams ir prof. Sarle XVIII a. pabaigoje. Tai įvyko Aunone'je 1783 m. birželio 5 d. Ir tais pat metais bandymas buvo pakartotas Paryžiuje, kur pirmą kartą oro pūslė — balionas pakėlė j orą ir pirmuosius lakūnus: *gaidį, antį ir aviną*. Ir jau tais pat metais lapkričio mėn. 21 d. Mongolfierų balionu pirmą kartą pakilo j orą ir žmogus Pilatr de Roze.

Prof. Sarle sukombinuotu laisvu aerostatu — balionu 1789 m. ilgus metus naudojosi visi Europos aeronautai, sportininkai, mokslininkai

ir net kariuomenė. 1871 m. apgultame Paryžiuje prancūzai laisvais aerostatais palaikė ryšius ir susisiekimą su kraštu.

Šie laisvi aerostatai — balionai XVIII ir XIX a. tiek buvo populiarūs, kad net turėjo įtakos j madas, nekaltant apie tai, kad rodė savo metu įstabią techniką.

Lietuvoje laisvu aerostatu pirmąkart pakilo aeronautas Robertsonas — Vilniuje 1809 m. sausio 25 d.

Žinoma, toks „skraidymas“ balionais žmogaus negalėjo patenkinti, nes ore toks balionas buvo nei daugiau, nei mažiau, kaip vėjo žaislas: „skrido“ ne ten, kur žmogus norėjo, bet ten, kur vėjas nešė. Ir ko žmogus jam valdyti nebuvo sugalvojęs — fantastiškesnių bandymų ir būdų!

Lietuvoje valdomo aerostato problemą bando išspręsti Aleks. Griškevičius ir tuo klausimu net parašo veikalėlį 1850 m., pavadindamas „Žemaičio Garalėkis“. Aišku, realių rezultatų nepasiekė, bet veikalėlis turėjo sveikas ir originalias išvadas, davusias pradžia dirizablių gadynei.

Kiek geriau ir sėkmingiau šią problemą pavyko išspręsti 1852—1853 m. prancūzui Žifarui. Jis pristatė pailgos formos aerostatu garinį variklį, kurs turėjo sukft propelerį, kuris trauką davė iki 3 m/sek. Ir nuo tada prasideda valdomų aerostatų — dirizablių gadyne, kuri ypač išsivystė ir istobulėjo XIX ir XX a. pradžioje.

Zymiausias dirizablių konstruktorius buvo vokietis Cepelinas, kuris jau 1901 m. išleido bandymui pirmąjį savo cepeliną. Jo dirizabliai buvo kietos sistemos — metaliniai, stiprūs, patvarūs ir galėdavo išsilaikyti ore 105 val. ir panešti krovinii iki 50.000 kg, kas to meto technikoje buvo daugiau negu naujenybė, tai tiesiog negirdėtas stebuklas. Jo vardo cepelinai buvo naudojami tolimoms kelionėms, kurių vienas „Graf Cepelin“ 1928 m. perplaukė oru iš Berlyno j Ameriką per 111 val. 38 minutes. (Moto-ras buvo 2.000 A. J.).

Deja, toks cepelinų naudojimas yra pereinamas dėl savo brangumo tik didelėms valstybėms.

Atrodytų, kad jau žmogus, turėdamas tokį technikos stebuklą, kaip „Graf Cepelin“, ir turėjo būti patenkintas? Deja, ne.

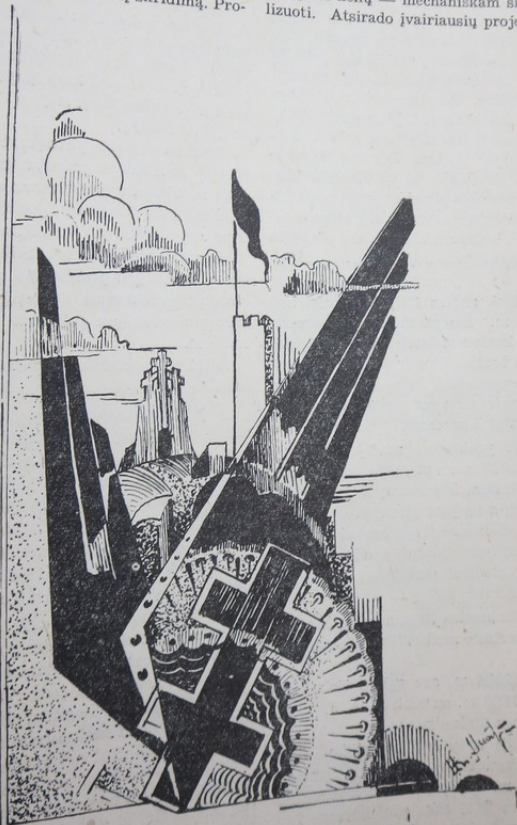
Mat, plaukti dirizabliu tai dar nereiškia iškristi. Ot, čia žmogus ir vėl pradėjo knistis, mesį j paukščius. Ir jau 1863 m. liepos mėn. 2 d. prancūzas Nadaras paskelbė „oro nukariavimo manifestą“, kuriuo jis taip išsireiškia:

„... Aerostatas gimė plūduru, tokiu jis ir pasiliks per amžius... Jis yra oro žaiselis... Atsaisykime nuo visokių aerostatų. Reikia vispusiškai panaudoti dinamišką skridimą. Pro-

peleris, šventas propeleris, artimoje ateityje turi mus kelti į padangas. Tas propeleris, kuris kaip grąžtas įsiauks į orą, gali su savim į aukštybes nunešti ir žmogų...“

Siai idėjai įgyvendinti Nadaras aukojo net savo turą ir asmenišką laimę, įsteigė net draugiją, pavadindamas „Dinamiškam skridimui raginti draugiją“ ir savo lėšom išleido tam reikalui žurnalą „L'Aeronaute“.

Reikia pasakyti, kad šie Nadaro darbo užsi-mojimo vaisiai atnešė labai gražių ir naujų da-vinių bei kelių — mechaniškam skridimui rea-lizuoti. Atsirado įvairiausių projektų, pradėta

Pamiršti sparnai.

domėtis paukščio skridimu ir jis studijuoti. Žinoma, šiandien technika dar nėra tiek išstobulėjusi, kad ji galėtų pamėgdžioti paukščio skridimą — sparnų planojimą, bet ir jo planiravimą žmogus rimtai atkreipė dėmesį ir šia kryptimi pradėti daryti bandymai davė ne tik gražių rezultatų, bet ir šiandien tuo principu statomi moderniškiausi lėktuvai, naudojami ne tik mokslo, sporto, bet ir karo reikalams.

Pirmasis planiravimo — skriejimo mokslo tėvas laikomas vok. dakt. Otto Lilientalis (1843—1896 m.). Jis 1889 m. išleido knygą „Paukščio skridimas — pamatas mechaniskam skridimui“ ir savo teoriją puikiaiusiai pritaikė ir praktikoj. Jis savo planierius yra padaręs apie 1000 skridimų. Jo planeris buvo tiek vykęs ir tvirtas, kad jis nepabijodavo šokti iš 80 metrų aukštumos ir išsilaikyti ore apie 30 sek., kartu pralėkdamas $\frac{1}{4}$ km. Per anksti ir katastrofiška mirtis (užsimušė su planieriu 1896 m.) nedavė jam progos pilnai išvystyti užsibrėžtojo tikslo. Krišdamas persilaužė nugarkaulį ir tik spėjo tiek beįstairti: „Man trūko paukščio pajautimų, kad iš anksto nujausčiau vėjo kryptį“ — ir mirė.

Jo darbą tęsė anglas Pilčeris, kuris irgi užsimušė 1899 m. Šių pasekėjai buvo amerikietis Smitas, kuris net įsteigė tam mokyklą, kurioje mokėsi broliai Rait ir kai kurie prancūzų aviacijos pionieriai, kaip kap. Farberis. Prof. Smito planiravimo mokyklos mokiniai ir išsprendė praktiškai mechaniską skridimą.

Broliai Rait praktiškai studijas pradėjo 1900 m. ir jau 1902 m. su planieriu išsilaikė ore 72 sek., praskrisdami 200 metrų ir jau valdydami jį planerį, o ne juos planeris.

1903 m. gruodžio mėn. 17 d. broliai Rait patobulintu planieriu su motoru 4 cilindrių 16 A. J., padarė pirmuosius skridimus, ore išsilaikė 59 sek. ir praskrido 260 m.

Ir šiandien tik brolius Rait, o ne ką kitą turime laikyti dabartinio moderniško lėktuvo prosenelais.

Jų lėktuvas 1904 m. ore galėjo išsilaikyti $\frac{4}{3}$ min., o jau 1905 m. su mot. 28 A. J. — 38 min., išvystydamas 60 km per val.

Prancūzai šioje srity irgi neatsiliko. Tuo metu gyvenęs Prancūzijoje brazilietis Santos-Diومان/as 1906 m. spalio 23 d. su lėktuvu 50 A. J. išsilaikė ore $2\frac{1}{2}$ sek., pralėkdamas 220 m. 1908 m. Prancūzijoje ruošiamas tarptautinės aviacijos rungtynės, kur pirmąkart pasirodė

broliai Rait ir pastato iki tam laikui negirdėtus rekordus. Jų lėktuvas pakyla ligi 115 m ore išsilaikė 2,20 val. ir 23 sek., tuo tarpu, kai kiti lėktuvai vos 30 min. tegalėjo išsilaikyti.

Reik pasakyti, kad daugiausia aviacijos vystimosi srityje yra nuveikta prancūzų ir iki 1913 metų vokiečių.

Prancūzų 1909 m. lakūnai pirmąją pasaulį, jų lakūnas Blerio perskrido Lamanšo sąsiaurį (47 km jūra), lakūnas Deleug'ras ir kiti pasirodė su savo lėktuvais ir už Prancūzijos ribų.

Nežiūrint, kad jau 1909 m., vos bepradedanti savo pirmuosius žingsnius, aviacija pareikalavo trijų aukų, 1910 m. — 31 lakūno gyvybės, ji nenustojė egzistavusi ir tobulėjusi, priešingai — traukė kaip magnetas į save daugiau ir daugiau jėgų, ir jau 1911 m. Europoje buvo 600 lakūnų.

1910 m. aviacija pirmąkart dalyvauja Prancūzijoje kariškuose manevruose — Pikardie ir 1911 m. Verderno manevruose aviacija dalyvauja, kaip „ginklo rūšis“, paskirstyta kuopomis ir prie vyr. štabo yra aviacijos skyrius.

Sporto aviacija daro milžinišką šuolį pirmyn. Ir čia jau prasiveržia pirmyn savo sunkesnio tipo lėktuvais Vokietija ir bemaž iki D. karo visi aviacijos rekordai palieka vokiečių rankose.

1914 m. vok. lak. Bems'as pakyla 6000 m aukščio ir išsilaiko ore apie 24 val.

Jau Pasauliniame kare aviacija išsivysto į rimtą ginklą rūšį ir iš pagrindų pakeičia kautytes žemėje. Jos žingsnis ir išstobulėjimas technikos atžvilgiu tiesiog stebuklingas ir kartu baisus. Ji, vos tik paskelbus karą, per keletą valandų už šimtų ir net tūkstančių kilometrų atneša mirtį valstybių sostinėms, didmiesčiams, fabrikams, kariniams sustiprinimams ir įrengimams ir tolimiausiems krašto užkampiams.

Šiandieninė aviacija tiek išstobulėjusi ir tokia galinga, kad ne tik visa sugriaua, sunaikina, keičia strategijas, planus bet užsimojimus, bet ir verčia visą tautą dalyvauti kare.

Kiek aviacija šiandien išstobulėjusi, veltui aprašinėčiau, tai kiekvienam, tai kiekvienai, bet ir eiliniam piliečiui net per daug gerai žinoma. Šiandien jos pasiekti rekordai tiek krūvio pakėlimo, tiek tollo, greičio, tiesiog nesvajoti ir negirdėti. Ir jei šiandien kas gali su ja lygintis, tai tik radio.

Šiandien jau nebeprasirodo kaip naujenybė, kare aviacija, bet veikia sistematingai suskir-

styta įvairių lėktu-
timis — nešdama
katastrofą.

Net otro neto
man plunksną ir
mą kare, kada pr
sakalai dar negi
greičiu.

Į kokį galingą
lą šiandien yra iš
tik japonų — kin
ras, vokiečių — l
belgų — norvegų
ir dabartinis vy
anglų — amerik
jau kiekvienas
apie kari.

Man rodo, d
Nuskrido lyg
Kaip mažas a
Ir žaidžiau p

Čia ką tik do
Ir verčiau su
Vėl drąsus k
Skrendu į pa

1941 m. IX m.

svyta įvairių lėktuvų tipais ir įvairiomis pasiskirstomis — neįsiekiamai priešui neišvengiamą mirtį ir katastrofą.

Net atrodo netikalu ir nereikalinga imti šia tema plunksną ir aprašinėti aviacijos tobulėjimą kare, kada pro ausis dūzgia pilieciniai vok. naikalai dar negirdėtu iki šio laiko 900 km greičiu.

Į kokį galingą ir priešui mirtį nešantį ginklą šiandien yra išsivysčiusi aviacija, parodė ne tik japonų — kinų karas, ispanų pilietinis karas, vokiečių — lenkų, vokiečių — prancūzų — belgų — norvegų — jugoslavų — graikų, bet ir dabartinis vykstantis vokiečių — rusų — anglų — amerikiečių karas, — tą gali pasakyti jau kiekvienas eilinis pilietis, jau nekalbant apie karį.

Šiandien aviacija diktuoja naujas taktikos dėsnius ne tik pačiai prisko ginklo rūšiai, bet dar daugiau. — su ja turi rimtai skaitytis priešo žemės karininkėms ir net civiliai gyventojai.

Po lenkų, belgų, prancūzų, jugoslavų, graikų bei olandų tragedijų sunku būtų įsivaizduoti, kokia linkme pradėtų eiti karybos dėsniai, jei staiga aviacija, kaip ginklo rūšis, nustoja egzistavusi. Deja — to pyktį negali. Todėl labai svarbu kiekvienam kariui šį galiną ginklą rūšis gerai pažinti ir nepatingai pastudijuoti. Blogiausiai atveju, nors gerai išsipažinti su priešlektuvine apsauga ir kiekvienam kariui žinoti bent pagrindinius darnaus bendradarbiavimo su aviacija reikalavimus.

(Bus daugiau)

Ltn. Juodis

Likimo Bangos

Man rodos, dar ką tik prabėgo tos dienos
Nuakridę lyg vėjas lengvučiais sparnais,
Kaip mažas aš būdamas ganiu po rugieną
Ir žaidžiau pė pievas su savo draugais.

Čia ką tik dar, rodos, buvau aš artojas
Ir verčiau su arklų dirvoje vagas,
Vėl drąsus keleviis, audrą pažabojęs,
Skrendu į pasaulį per jūros bangas.

Vis skrenda ir skrenda lyg plaštakės dienos,
Nuvysta ir dingsta lyg gelių žiedai,
Tai jūra banguoja, tai šnara rugienos,
Čia vargas, čia laimė, čia meilės jausmai.

Man rodos, dar ką tik pradėjo tos dienos,
Jos dinga — prabėgo lyg upė vanduo,
Gyvenimas ankštas — lyg keturios sienos,
Naikina jis mane, kaip žiedus ruduo.

Ten krantai smėlėti ir palmės žaliuoja
Jos meta ant žemės šešėlius tyliu,
Kur krantai granito, ten jūra puoja
Ji gražia ten uoloji fjordus gilius.

Čia gražiai žaliuoja Venecijos sodai,
Ten snaudžia vijkliai, tai Kongo miškai,
Tai mūrai Hamburgo aprūkę — nuolodūs,
Tai statūs, uoloti Maroko krantai.

Psk. GENYS PETRAS

1941 m. IX m. 10 d. Kaunas — Šančiai

PĒSTINĪŅŪ BENDRADARBIIVIMAS SU AVIACIJA

Šis rašinēlis, gal būt, ir paseņņs savo metodais dabartiniām dinamiskām kare, bet pagrindas lieka tas pats.

Autors

Sena patariē sako: „Nebaisus priešas, kada jī pašjsti“. Tats pat yra ir su aviacija. Svarbu yra gerai pažinti aviacija, kaip ginklā ir jos kovos metodus bei glaudj bendradarbiivimā su kitom ginklū rūšim. Šiame rašinēly paliesiu jos vienintelē šakā, kare itin svarbiā — bendradarbiivimā su pēstininkais.

Artimiausais žvalgybos lēktuvas, kuris bendradarbiauja su pēstininkais, paprastai vadinamas pēstininkū lēktuvu.

Pēstininkū lēktuvo pagrindinis ir jau dažniausiai duodamas uždavinys yra pēstininkū lydējimas kautynēsē. Jo svarbiausi uždaviniai šie:

- sekti kautyniū laukā pēstininkū vadovybēs naudai;
- laikyti ryšj tarp priekinio dalinio ir vadovybēs (batal pulko);
- dalyvauti kautynēsē lēktuvo ugnimi (kulkosv. bombomis);
- lydēti tankus;
- kartais bendradarbiauti su tiesioginēs paramos artilerija.

Dalyvauti kautynēsē, pulti tankus ir bendradarbiauti su tiesioginēs paramos artilerija — skiriami atskiri lēktuvai: lēktuvū grandys — žemēs taikiniams pulti, tankū lēktuvai — tankams lydēti, artilerijos lēktuvai — bendradarbiauti su artilerija. Pagal aplinkybes pēstininkū lēktuvams duodamas vienas ar keli iš čia paminētj uždavinij, bet kiekvienā kartā turi būtī nurodyta, kuris tū uždavinijū turi būtī pirmaeilis. Aisku, pēstininkū lēktuvas tik tada gerai galēs atlikti savo uždavinij, kai žemėje veikiančios dalys sugebēs darniai bendradarbiauti su juo.

Pēstininkū priekiniai daliniai ir visos vadovietēs, nuo pēstininkū kuopj ir baterijj iki divizijj iskiriamai, turi palaikyti ryšj ir pēsti-

ninkū lēktuvu statuto nurodyta tvarka — ženklintis.

Kiekvienas pēstininkas turi gerai atminti, kad oro žvalgui labai sunku nustatyti savo pēstininkū pasiektā ribā, o ypač, jei tos ribos taktiniais sumetimais turi būtī dažnai keičiamos.

Sakysim, jei pēstininkai nesiženklina — aisku, žvalgas, kad iš uniformos galētū pažinti savo kariuomenē (o tai vienintelis būdas), turi labai žemai nusileisti su lēktuvu, kad galētū nustatyti užimančią apkasū ribā. Bet žemas skraidymas yra labai pavojingas, nes tada lēktuvus sudaro labai gerā taikinij priešū kulkosvaidžiams, o, be to, lakūnas gali ir apsirikti. Todēl pasiženklinimas yra būtina pēstininkū pareiga.

Visos vietovēs savo priemonēmis turi vikriai ir skubiai sudaryti ir laikyti ryšj su pēstininkū lēktuvais.

„Didesnio pēstininkū vieneto aviacijos ryšio karininkas, sako Av. 58, turi visas štabe esančias žinias apie priešā ir savo kariuomenē, apie duotos operacinius įsakymus, numatomos kariuomenēs judēsius kuo skubiausiai perduoti eskadrilei. Šiuo būdu av. ryšio karininkas pelenngins pasiruošimo darbā, kurj turi atlikti sekantis žvalgas ir padēs susivokti naujoje padētye“.

Visū daliniū, kurie turi radio ir kluose lakūnū pranešimj, pareiga naudoti lakūnū teikiamus pranešimus, nes nuo jų skubios pagalbos dažnai priklauso operacijj pasisekimas.

Iš savo pusēs oro žvalgas turi būtī gabus, mokās skubiai orientuotis ir turi nepaprastai greitai pranešti; tučtuojau, išžvalgēs priekinj skaidinj ir susivokēs to skaidinj kautyniū eigoje, kuriam, reikalui esant, ir pats turi padēti. Dēl to žvalgui — lakūnui ypač gerai turi būtī žinotina savo daliū išeities santvarka, jo metu žvalgas — lakūnas sekā tiek savo, šinēja apie visa tai vadovybei, kurios naudai turi sekti vadovybiū signalus — žvalgas duoti pēstininkū daliniū reikalavimus atitinka-

miems pēstininkū sioginēs paramos lēktuvinė smarkias gas skraido virš gымā atlieka per-

kaip jau minėjtas atskirai pēstininkus lydėj taikinij nuskristi pranešti baterijj nelieštū jo uždādzia laikas ir sąterijai.

Tankus lydēs priešo priestankū Dažniausia priešo pasirengē tiesios dažnai parinkto nai uždengtoje mas, — tik pris pabūklai išdēstas — žvalgas, pabūklus be vadēs tučtuojau ir tankams. N kiniū pabūklū džiais. Toliau kautyniū eiga bei savū tankū priestankines k surasti sustoju tankus, nubrēžesti divizijos

Kiekvieno dant, baigiant darbiavimas s

siems pėstininkų vadams, tankams, arba tiesioginėms smarkiai veikia, tada lakūnas — žvalgas skraido virš savo dalių pozicijos ir žvalgyama atlieka perspektyviniu būdu.

Kaip jau minėjau, artilerijai turi būti paskirtas atskiras lėktuvas, bet tai nereiškia, kad pėstininkus lydys lėktuvas pastebėjęs svarbų taikinį nukristų pro šalį, jis turi tučiuojau pranešti baterijoms ir pėstininkams, nors tai ir neliečia laikas ir sąlygos — padėti ir išsaudyti baterijai.

Tankus lydys lėktuvas pirmo eilėje suranda priešio priestankinius pabūklus ir priešio tankus. Dažniausia priešio priestankiniai pabūklai būna pasirengę tiesioginiam šaudymui; jų pozicijos dažnai parinktos atviroje vietovėje, arba silpnai uždengtoje ugniavietėje ir visas maskavimas, — tik prisitaikymas prie vietovės. Patys pabūklai išdėstyti paskirai, arba po du. Lakūnas — žvalgas, jei gerai pažįsta vietovę, tuos pabūklus be vargo tuojau gali surasti. Suradęs tučiuojau turi pranešti savajai artilerijai ir tankams. Norint tiksliai nurodyti priestankinių pabūklų vietą, gali pulti juos kulkosvaidžiais. Toliau lakūno — žvalgo pareiga sekti kautynių eigą ir išdavas ir pranešti pėstininkų bei savų tankų pasiekta ribas ir pastebėtas priestankines kliūtis. Po kautynių žvalgas turi surasti sustojusius ir paliktus kautynių lauke tankus, nubrėžti jų padėties schemą ir ją numesti divizionys (pulko) vadovietėje.

Kiekvieno pėstininkų dalinio, vadu pradedant, baigiant eiliniu, turi būti glaudus bendradarbiavimas su savo aviacija, o ypač su pri-

skirtais jiems lėktuvais, kad kiekvienu momentu būtų laiku iš pėstininkų pusės pareikalaauta pagalba, o iš lėktuvo pusės ji suteikta. Nes dabartinėse karo sąlygose kuriuo momentu ir kuriuo laiku galima nelaukti priešio aviacijos? Gal tik oro sąlygos gali sutrukdinti — bet ir tai, išimtinai, nes koks dabar skirtumas skristi lakūnui naktį, debesyse, ar rūkė? Iš šių gal tik paskutinytis — rūkas labai sunkina ne tik skridimą, bet ir patį sekimą, o kartais padaro ir visai neįmanomą.

Kada ir kuriuo laiku gali pulti priešio lėktuvai? Kaip minėjau, kiekvienu momentu reikia būti pasiruošusiems daliniams sutikti priešio lėktuvus, bet yra aplinkybių ir sąlygų, kurios, be abejonės, priverčia laukti priešio lėktuvų.

Panagrinėsim tris atvejus: *žygl, postovj ir kautynes.*

ZYGIS

Kad turėtų priešio lėktuvai mažiausia galiybės užpulti, paskutiniame kare nežygiuojama dienos metu, bet naktį. Todėl aš čia daugiausia ir paliesiu ne dienos, bet nakties žygl. Kaip priešio lėktuvai gali pėstininkus rasti naktį? Tam yra 3 būdai: pirmas — šviesiomis naktimis, antras — šviesiomis naktimis, be to, panaudojant šviečiamąsias bombas iš to pat lėktuvo. Ir 3-čias, panaudojant šviečiamąsias bombas iš lėktuvų, skrendančių priešaky skrendančio lėktuvo. Iš 300—1200 metrų gali būti apšviestas plotas, kurio skersmuo 1,6 km. Iš didesnio aukščio apšvietimas jau nebeapakanamas žvalgymo tikslams, o mažesnio aukščio, kaip 300 m labai mažėja apšviečiamasis plotas.

Pėstininkų bendradarbiavimas su aviacija

ir slėpimus turi nuolat lydys pėstininkus lėktuvas tikrinti ir pranešinėti.

Tiek žygyje, tiek stovyklaujant turi būti gerai sutvarkyta oro žvalgyba ir sekimas. Dieginti papildoma žvalgomuoju lėktuvu turi kelias ir laikas, per kurį įspėjimas nuo kodėl? pasiekia dalinį, lošia svarbią rolę. Jei žvalgo gnuos arti voros, tai su jų įspėjimu jau bus ir perėjo skutamas skridimas. Jei oro apsaugos sekėjai bus per toli nuo žygio voros, įspėjimas gali pasiekti dalinį, pagal aplinkybes, per vėlai. Iš šios padėties ir gali mus išgelbėti tik „lydi-lėktuvo uždavinys, laikas nuo laiko apsaugoti priekinę žygio kryptimi vietovę — išskristi į priekį susiristi su įvairiais žvalgymo daliniais, grįžti vėl prie voros, ją apskristi ir saugoti iš šonų, kur prieš lėktuvams patogiausias užpulti kelias. Šis lėktuvas į oro kautynes gali įsileisti tik išimtiniais atsitikimais, kad nesutrukdytų nuo žemės leidžiamos savųjų ginklų ugnies.

Oro sekėjai susirišimui su lėktuvais turi pasiženkinti tam tikros formos marškom, ar kitais sutartiniais ženklais. Iš savo pusės lėktuvas spalvotom raketom praneša sekėjams apie priešą. Jei būtų galimybė, galima naudoti ir radio. Aparatas turėtų būti žygiuojančio dalinio galvoj.

Priešo lėktuvai visuomet stengsis pulti žygio vorą tokioje vietoj, kur negalės greit išnykti iš kelio. Tokia vietovė gali būti: *tilai, gilūs siauri slėniai, kalnų siaurumos ir tarp-ečeriai*. Be to, ir keliai einanti lygiagrečiai upės. Žinoma tokiose aplinkybėse dalinys visuomet skaudžiai nukentės tiek materialiai, tiek moraliai. Tokius kelius būtina pereiti smulkiais dalinėliais.

Lėktuvų puolimas būva trumpas. Sakysim, puola B lėktuvų grandis ir visi per $\frac{1}{4}$ ar $\frac{1}{2}$ sekundės išmeta bombą. Per sekundę išmes nuo 6–12 bombų. Per $\frac{3}{4}$ –1 minutę gali išmesti šimtus bombų. Žemės kariuomenė turi žinoti šimtą žaibišką lėktuvų puolimą ir ką ji galės gintis, jei dar bus neparuoštas gintis ginklas?

Jau minėjau ir pročiau, kad tik tamsa geriausia laiduoja saugumą, bet dar pridursiu, kad apšvietus dalinį neturi būti jokių kryžiai vimosi, judesijų. Dalinys tučtuojau slėpiasi už dangos, ir visiškai sustabdomas žygis. Tą reikia turėt galvoj, nustatant žygio laiką.

Labai charakteringa žmonių veikimas ypač moraliai, kas buvo matyti iš vokiečių — lenkų karo. Kareiviai dėl nuolatinį lėktuvų trukdymų ir savo nervų įtempimo — pyškino šovinius kiekvienas atskirai, kad tuo nesamoningai atleisti nervus, taip tik išelkvoja šaudmenis, kurių, deja, pritrūksta kautynėse. Racionaliau pačiam slėptis nuo lėktuvų skeveldrinų bombų, o ne paskirai šaudyti, juo labiau, kad į lėktuvus naudinga tik spiestinė šautuvų ugnis. Ir jei kas gali šaudyti, tai tik sunkieji kulko-svaizdžiai.

POSTOVIS

Dar pora žodžių dėl postovio. Postovio tikslas — duoti po žygio kariams pailsėti, kad įgautų jėgų tolimesniai žygiui. Įvairūs prieš lėktuvų pasirodymai tą poilsį ne tik trukdo, bet veikia, žinoma, tiek materialiai, kai kada labai skaudžiai nuostolingai, tiek moraliai visiškai palaužia.

Parinkimas tinkamos vietovės, kaip tankus miškas, gyvenvietės, atskiri trobesiai, medžių grupės ir krūmai čia didelė apsauga nuo lėktuvų, tik nerekomenduotina tokių vietovių ieškoti prie kelio, nes kaip tik gali labiau atkreipti tokios vietovės prieš lėktuvo dėmesį.

Patartina vorą atskirais daliniais abipus kelio iškleisti, kas atima galimumą lėktuvams sėkmingai pulti, be to, labai palengvins išstatyti priešlėktuvinius ginklus. Skiriama apsaugai iš bataliono l. s. k. Br., o iš kuopų 3 l. kulk. Mažiau skirti nepatartina.

Paslėpti gurguolės, maskuoti virtuves, (dūmai ypač išduoda), vengti taisyklingo šautuvų ir piramidžių išrikiavimo.

Suorganizuoti atskirą sekimo ir įspėjimo tarnybą. Oro pavojus skelbiama net vienam prieš lėktuvui pasirodžius (P. 51. 1234 str.).

Į lėktuvus-ugnį paleisti tik bataliono vadui įsakius (P. 51. 1226 s.).

Turi būti numatyta savam lėktuvui aiškėlė — n mesti ir paimti pranešimams ir bendrai palaikyti ryšius. Apie savą lėktuvą iš anksto įspėja dalinio oro sekėjai ir pasiruošia su juo ryšiu.

KAUTYNĖS

Kautynėse, pačiam svarbiausiam elemente, darnus bendradarbiavimas su savo lėktuvais būtinas. Kada gi pėstininkas gali laukti kau-

tinkamam vadui. Skubias žinias perduoda radijo telegrafu ir net radiotelefonu.

Pageidautina, kad pėstininkus lydėtų visą laiką lėktuvas. Bet kadangi šis darbas yra gana sunkus ir varginantis, tai lėktuvas negali ilgiau lydėti, kaip 1.5 val. Jį pakeičia kitas tam laikui skirtas.

Geriausias lydinčio pėstininkus lėktuvo skridimo aukštis 500—800 metrų.

Pėstininkus lydintis lėktuvas savo veikimą paprastai išplečia tik iki priešo divizinės artillerijos pozicijų.

Grįždamas žvalgas smulkiai surašo pranešimą, nubraižo schemas ir numeta tam vadui, kurio naudai jis dirba.

Grįžęs iš aerodromą žvalgas kartu su pilotu bendrom taisyklėm rašo pranešimą ir abu pasirašę įteikia eskadrilės vadui.

Iš šio trumpo rašinėlio matome, kaip gali

veikti prieš lėktuvai ir kaip turime mes su savais lėktuvais bendradarbiauti. Pėstininkai visuomet turi skaitytis su prieš lėktuvais, galvoti apie juos ir viską padaryti, kad jie būtų atmušti. Joks mokymas, jokios priemonės nepaėdės, jei daliny taikos metu nebus išskiepta tinkama drausmė, kaip užsilaikyti puolant prieš lėktuvams.

Tik tinkamai žiūrint į prieš lėktuvus taikos metu, atsidūrus tikram lėktuvų pavojuje, bus išvengta netikėtumų, nuostolių ir moralinių smūgių. Ypač turi būti darnus su savais lėktuvais bendradarbiavimas.

PASTABA: Šį straipsnį rašydamas, naudojausi P. 5. Av. 58 statulais ir av. paak. užrašais.

Ltn. Juodis

NEBAIGTA PASAKA

Vakaras. Seniai jau praskrido pilkosios nakties pranašės — sutemos, ir naktis savo juoda skraiste uždengė žemę.

Kambaryje viešpatuoja kurčia tyla, kurią retkarčiais sudrumstia palangėmis besiblaškančio vėjo rauda.

Parėmęs galvą rankomis, lyg ją slėgtų toji baisi tamos tyla, kurion nugrimzdo saulėtos dienos triukšmas, prie stalo sėdi žmogus. Rankšlės kaktuje bylojo apie jo sunkiai išgyventą dalį. Jo akys įsmeigtos tamsumon, atrodo, mato už tos juodos uždangos. Ką mato jos ten? Gal saulėtus kūdikystės laikus, kada nerūpestingai lyg drugelis skraidė, džiūgavo. Gal tuos vėlesnius vaikystės metus...

Seka, gal būt, jis, ar nepalauš jo klastingo gyvenimo audra? Švelnus vėjelio šiurenimas pažadino jį iš sustingimo, ir tylus nusteibimo šaukamas svirpo jo lūpose.

Atvirame lange, supama šviesios skraistės, stovėjo pasakiškai graži moteris. Jos gražiame veide ryškiai matėsi liūdesio ir skausmo pėdsakai. Jos žydriose, kaip perlas, akyse matėsi kančia.

— Kas tu? Deivė ar žemės karalaitė? Kodėl tavo veide pėdsakai skausmo ir akys ašaros? Kas tavo veide iššaukė skausmą ir ašaras ir ko tu iš manęs nori? — Tu nori uždegti

manyje kerštą? Nori, kad tavo silpnoms jėgoms aš padėčiau. Einam. Aš tau padėsiu ir atsakysiu į tavo klausimus.

Ji palietė ranka ir abudu nuplaukė į beribę erdvę, kuri, pilna prisagetyta žvaigždžių, pasakiškai mirgėjo.

Apačioj matėsi tamsa ir vos pastebimi žemės kontūrai.

— Žiūrėk! — parodė vadovė...

Pavasario žalume ir žieduose paskendusi, melsvomis upių juostomis išvagota apačioje buvo puiki šalis. Žmonės šypsančiais, kaip pavasaris, veidais. Žydniošose pievose krykštadami kūdikiai vaikė margaspalves peteliškes. Šalyje vyko ramus gyvenimas. Bet staiga vaizdas pasikeitė. Šalį užplūdo iš rytų svetimi žmonės. Jie kaip skėrių pulkai plūdo į šalies gilumą, išvargę, nukamuotais veidais, godžiai žiūrėjo į žydniošos šalies gyvenimą. Kas jie, ir ko nori jie tame žydniošame krašte?

— Mes esame išgelbėtojai ir atnešėme jums laisvę. — atsakė nukamuoti veidai.

Ateiviai negalėjo ramiai žiūrėti į laimingus šalies gyventojus.

Pradėjo jų neapkęsti ir persekioti. Ir užėjo šaliai sunkios dienos. Juodi debesys užgulė jos padangę. Ateiviai išplėšė ir nuterėjo šalį. Išardė šeimas: atskyrė vyrus nuo moterų, vai-

kus nuo tėvų. Ašarose ir kančiose paplūdo šalis. Retežių žvangėjimas, trenčių voros ir kapai nužymėjo atnėstosios „laisvės“ kelius. Ilgos ešelonų eilės slinko ateivių žemėn, kuriuose tvirtai uždaryti kankinosi nežinion vežami šalies žmonės.

— Man trošku, mama... Kur mes važiuojame? Kodėl tėvelis mus paliko? Eime pas tėvelį. Ten saulutė taip gražiai šviečia, paukšteliai čiułba... Tu verki, mama?... Neverk, mamyt, aš užaugsiu, atkeršysiu visiems, kurie mus skriaudžia, — kalba gelsvaplaukis vaiku- tis, prisiglaudęs prie verkiiančios motinos kelių.

Neatsako motina. Skausmas surakino jos lūpas, negali jos silpnos jėgos išlaukti geležinių vagono sienų ir negali išleisti jo į laimę. Jos ašaros rieda per skruostus ir krenta ant kūdikio gelsvų plaukų galvelės. Pro vagonus eina žmogus, rankose nešdamas didelę dėžę. Eidamas pro vagonus, leidžia tamsius garus vidun. Jo pėdomis seka mirtis. Vagonuose bejėgiškai svyra galvos, kad daugiau neatsikeltų.

— Žiūrėk, mama, kiek čia daug gražių gėlių! Žiūrėk, žiūrėk, mamyte, kaip gėlės skrenda. Jos visos margom peteliškėm pavirto. Klausyk, kaip gražiai paukšteliai čiułba. Aš pasigisusiu sau šitą mažytį. Jis toks gražus...

Bet nebekrykštaus jis daugiau ir nevaikys po pievas drugelių...

Nusiviro ištiesios pagauti paukštelį rankytės. Prisiglaudė aukštinę galvutę prie motinos kelių. Ir mama jau nebegirdi mylimo kūdikio kelio. Nebepriglaus jo daugiau prie savo motalso. Nebepriglaus jo daugiau prie savo motiniškos krūtinės...

— Argi neišklausys Aukščiausias mūsų maldų, ar leis žiauriems barbarams išžudyti tautą? Baisios tapo naktys, nes tai buvo žudytų laikas. Nei vienas nesitikėjo daugiau sunaikinti rytmečio aušros.

Bet išgirdo Aukščiausias šalies žmonių šauksmą ir atsiuntė kitą — stipresnę šalį iš vakarų, kuri išlaisvino tautą iš barbarų nagų. Kaip skubėjo barbarai į gražiąją šalį, taip dabar jie dar smarkiau bėgo iš tos šalies. Bet ne daugeliui jų pavyko pabėgti. Visa šalis sukilo prieš juos. Ir bausis buvo kerštas.

Negana to, kad šalis išsilaivino iš ateivių jungo, ji ir toliau kartu su vakarų žmonėmis vijosi priešą, jo krašto gilumon — į rytus. Būriai krašto vyrų vis ejo ir ejo su ginklais į rytus.

— Dabar žinai tu, kodėl mano veide skausmo pėdsakai ir akyse ašaros.

Vėl ji palietė jį už peties, ir jisai nubudo iš sapno.

Psk. Mikutaitis

Jšsilgau Tėvynės

*Spaudžia liūdesys krūtine,
Traukia širdį į tėvynę,
Iš kovų mirties laukuose
Grįžęs tėviškėn aš guosiuos.*

*Iki kario nuo ložselio,
Tenai visas mano kelias,
Ten man miela, ten vilioja,
Tenai juk šalis artojų.*

*Ten mažytis aš bėgiojau,
Ten išaugau tarp artojų,
Kur prie kelio senas kryžius,
Melsiuos vėl jo juo sugrįžęs.*

*Vidur lauko, kur pušynas,
Ant kalnelio kapinynas,
Ir senutė bažnytelė,
Kur tikybų man įskėlė.*

*Tautos garbe vainikuosiuos,
Rusijos kovų laukuose,
Nes aš ainis didvyrių,
Mano tauta — lietuvių.*

*Aš sugrįšiu, kai laimėsime,
Tautos vėliavų pavėsyj,
Už tėviškę pasiryžęs,
Aš budėsiu ir sugrįžęs.*

San. pusk. V. Laurinaitis

TEISI

Dažnai tenka
rių tarpe: „Ką a
arba: „Jau jei
mes galim nuge

Toki ir pana
prie apsideidmo
Kiekvienas darb
kaip mūsų pačių
taip save ir išsir
gai arba nepilna
uždavinys paže
sidedame aukš
vienas blogai a
vynys yra mūsų
myn ir kluduo
kiekvieno žmo
ne tame, kad j
viršininą ir i
me, kaip jis pa
gas atlieka.

Kad gerai
reigo, jas p
kimas. Kuri

L. S. D. 12 bn. Karininkai

(Trūksta bn. vado gen št. mjr. Impulevičiaus)

TEISINGAS PAREIGOS SUPRATIMAS

tenka girdėti ne tik civilių, bet ir karių.
„Ką aš padarysiu, menkas žmogelis“
jei vadai nieko nenuveikia, tai ką
nuveikti?“

panašūs posakiai pripratina žmogų
eidimo ir visiškai sugadina jo būdą.
jei daugiau, nei mažiau, atliksime,

supratimo, tuo jokių būdų negalima ir p
kėti.

Didieji pasaulio vadai niekuomet neies
gero karininko, puskarininkio ar eilinio, be
ištikimo kario, kuris, nežiūrint jo žinių,
bėdavo pilnai atlikti jam patikėtas pare
Pilno pasitikėjimo gali susilaukti tik tok
rys, kuris savyje neturi to, kas jį galėtų
kompromituoti. Kaip galima patikė

L. S. D. 12 bn. Karininkai

(Trūksta bn. vado gen št. mjr Impulevičiaus)

TEISINGAS PAREIGOS SUPRATIMAS

Dažnai tenka girdėti ne tik civilių, bet ir karių tarpe: „Ką aš padarysiu, menkas žmogelis“ arba: „Jau jei vadai nieko nenuveikia, tai ką mes galim nuveikti?“

Toki ir panašūs posakiai pripratima žmogų prie apsilėidimo ir visiškai sugadina jo būdą. Kiekvienas darbas yra nei daugiau, nei mažiau, kaip mūsų pačių dalis. Ir kaip mes jį atliksime, taip save ir išsireklamuosime. Ir kiekvienas blogai arba nepilnai atliktas darbas ar skirtas tam tikravyns pažeidžia mūsų savigarbą, ir mes nušėdame aukščiausiam savo idealui. Nes kiekvienas blogai atliktas darbas ar pavestas uždavimas yra mūsų priešas, kuris mus traukia žemyn ir klydo eiti į priekį bei tobulėti. Juk kiekvieno žmogaus, o ypač kario, vertė glūdi ne tame, kad jis neakylai seka kitą: vyresnį, ar viršininką ir jį pamėgdžioja, bet jame pačiame, kaip jis pats jam pavestą darbą ar pareigą atlieka.

Kad gerai galėtum jaustis tau pavestose pareigose, jas pamilk ir visuomet būk joms ištikimas. ... Kuris pats neturi pilno savo pareigos

supratimo, tuo jokių būdu negalima ir pasitikėti.

Didieji pasaulio vadai niekuomet neieskogo gero karininko, puskarininkio ar eilinio, bet tik ištikimo kario, kuris, nežiūrint jo žinių, sugebėdavo pilnai atlikti jam patikėtas pareigas. Pilno pasitikėjimo gali susilaukti tik toks karys, kuris savyje neturi to, kas jį galėtų kada nors kompromituoti. Kaip galima patikėti tokiam žmogui, kuris nors vieną kartą savo elgesiui yra apvykęs. Todėl visą pasaulį galima prarasti, bet tik garbės ne. Nieko nėra taip naudingo, kaip nesutepta garbė ir nepapeiktinas būdas. Vienas žymus vadas štai ką sako apie tokį žmogų: „Mes pasitikim kariu, kuris turi būdą; gėrimės ištikimu, nusiraminame tiktai pasdami tiesą ir teisingumą.“

Jei sakai, kad šiandieną esi menkas žmogelis ar paprastas kareivis, ką gali nuveikti, — tai labai klysti. Kur ir kokią darbą bedirbtum, kokias pareigas beturėtum, visuomet stenkis dirbti ir elgtis taip, kad nuveiktume darbe būtų galima pažinti tave patį. Tik tuomet, kai savo

darbu minėsi savo vardą, jis bus atliktas tinkamai, ir būni vertas to, kuo esi. Pasiekimo sukilauki tik tada, kai paprastą darbą atlikai geriausiai, kai menkutes pareigas būsi pavydingiausias. Kiekviename darbe pasitiekė vinguomet savo jėgom, tikėk savo žengimu pirmyn, žausk, kad esi sukurtas valdyti, o ne vergauti. Tik savo įsitikinimu, savo gabumų įvertinimu nugalėsi visas kliūtis ir pajusi sąvyje tikrasias jėgas, ir tuomet neteks galvoti: „Ką aš, paprastas kareivėlis, galiu nuveikti?“ Jei pasitikiėjimą savimi jungsi su savo gabumais ir jėga, tikras esu — nebūs tau nieko negalimo.

Niekuomet neimk pavydžių tų, kurie savo darbu ir eilėmis žemina patys save, nors jie už tave ir aukėtinai būtų. Jei nori kitus sekti — yra ir gerų sekinių pavydžių. Pirmiausia stenkis ne kitame, bet sąvyje įsifūrėti klaidas, ydas ir netobulumus; visuomet ir visur stenkis daryti visa, ką tik gali daryti. Žinoma, gal tu tiek nenuveiksi, kiek nuveikė mūsų Vytautas Didysis ar Dr. Kudirka, bet tiek, kiek tu pats gali padaryti, visuomet padarysi.

„Negyvenk apenūdęs ir miegodamas, kad tavjė esančios jėgos netaptų, kaip tvėnkino vanduo, apaugusios maurais ir nepradėtų pūti, bet pavėrs jas bėgančiu upeliu, kurios savo nuolatinu judesiu sublizgėtų vieną kartą tavo gyvenimo saulėj, kurios spinduliai galėtų pasiekti ne tik tavo vieno, bet ir šimtų tavo brolių ir seserų, gal jau seniai apkerpėjusias ir apmirusias širdis.“ (Or. Sv. M.)

Šiandien naujai atstatoma Tėvynė daug reikalauja iš mūsų visų darbo jėgų ir pasiaukojimo. Kiekviena meilė reikalauja, kad jai būtų aukojama, o Tėvynės meilė yra kilniausia ir didžiausia, kokia tik gali būti pasauli, todėl jai ir auka turi būti didžiausia. Jei tu su didžiausia meile pamėgusi darbą ir su noru atlikai pavestas pareigas, tai jau gali būt ramus, tavo auka Tėvynei — pakankama.

„Savo vietoje ir savo pareigose tuomet būsi, kai visuomet ir visur mokysies. Naudingiau viena talentą pilnai išvystyti, negu turint dešimtį talentų, palikti nežinojimo okeane. Pats gyvenimas yra didelė mokykla. Švarbu, kad mokėtum jame gautas pamokas teisingai įvertinti, mokėtum akimis matyti, ausimis girdėti ir dvasia galvoti.“

Kokiose pareigose bebūtum — mokėk branginti savo talentą ir laisvę. Laisvė yra visa žmogui, todėl negalvok prieklausti ja arba net parduoti. Nes tuomet, nors tu ir milsi jėgas

turėtum, ką tau pagelbės, jei jos bus supaerčios, — tu negalėsi atlikti nė nyktuko darbo. Teisingai sako vienas poetas: „Tik laisvė pasiekia lieta turi Tėvynę. Vergas ir baudžiauninkas lieta turi tik tautą.“

— Koks būsi menkas ir vertas pasigalėjimo individas, jei šiandien, būdamas kariu, skirtas vaikščioti iškeita galva, karaliauti žemėje, būti linkamu ir laimingu, spindėti savo geležinėmis karmėtom, amžinai dejuosi, verkėlenssi ir būsi, jėgom — amžinai dejuosi, verkėlenssi ir būsi, kaip tas šliūžas, kurs moka tik padus laizyti ir skundžiaisi, kad jam reikia dirbti. Nors vieną kartą supraak, kad esi garbingas savo prosenkų aisia ir būk vertas to vardo.

— Kary, tavo darbas ir pareigos yra sunkios ir atsakingos, jos neduoda nei lengvo pavyčio, nei peino, — reikalauja didelio pasiaukojimo ir pasiaukojimo. Kary, šiandien į tave visos tautos akys yra nukreiptos; savo užveikimui ar apalėidimui neapvilki jos pasitikėjimu ar apalėidimui neapvilki jos pasitikėjimu. Atmink, kad šiandien esi didelių įvykių išvakarėse, ir mūsų tautos likimas ir ateitis priklauso ne nuo patrijotų, sėdinčių minkintose priekabose, bet tik nuo tavęs. Nes tik tu vienas savo senelių ir prosenelių asmenyse iškeltai pristavę ir kazokų nagaikas, tu, surakintas ir sukrvintas, už lietuvišką žodį eėjai į Sibirą, kur su kypėna lūpose paaukojai pasuktinį kraujo lašą ant tėvynės aukuro; tu su daigiu, kirviu ir surūdijusiu šautuvu, palikęs savo tėvą, motiną ir mylimą mergelę, mokėjai iškovot sau ir tėvynę laisvę; tu ir šiandien moki ir esi pasiryžęs kartu petyti į petį su mūsų išlaisvintojais — galinguoju kaimynu — vokiečiais kovoti su prakeiktu bolševizmu; — tu ir ryt mokėsi ir tik tu vienas suprasi, ko iš tavęs Tėvynė reikalauja. Ir tik tuomet tu geriausiai įvykdytai tai, kai savo pareigas suprasi. Būk paklūmus Didžiajam Vadui Fiureriui, Tėvynės balsui ir savo pareigai.

— Kary, kiekvieną vakarą pakontrolliuok save, kaip tu savo pareigas atlikai Tėvynei! Atmink, kad nuo jų tinkamo atlikimo priklauso mūsų Tautos garbė.

Ltn. JUODIS

Tėvynei didžiausia auka — kraujo auka. Didžiausias pasauli niekšas tik vienas — gali būti, kuria leidžia Tėvynei žūti.

Ltn. JUODIS

Ilgus šimtmečių jungą, savo ošianą, tančius stipryje, nei plė. Kada žmonės kentė „nevalia“ buvo iš džio, kurį išmoko savo motinos, iš sauriausiai Lietuvos knygnešų, ir stojo pavergėjus.

Tūkstančiai jų baigė savo dienas.

Bet jų vaikai nesąventino žygio, nes pagraudus trimitai, pauraudančias motinas bingą kovą už savo laukų.

Tūkstančiai jų aukuro... Bet kovą nedovanoti už savo nimą.

Iš pelėnų ir griūties žmonės visi sukauptu darbu atstatė.

Bet vos pradėjus tauta, vedama išai klaidą istorijoj. Su tijosmis, tuo nušilpma, davė progos j žydams. Pagaliau, goro žmonijos, buvo atsilikusiai istorij kanai — bolševika.

Nuteriojo mūsų mono kruvinuoju kruvinuoju Sibiro maji Altaju. Mūsų kaltų žmonių, net nukankinti mirė t t vienas lietuvis tauta buvo pasim bolševikas savo k vakarus.

Bet vėl pradėj sūnūs, pasiryžę kapus. Rinkoni kaip anais verg kiojami ir žiaur

BŪKIM VERTI SAVO PROTĖVIŲ

Ilgus šimtmečius mūsų tauta nešusi vergijos jungą, savo ošiančių girių glėbyje išugdė tūkstančius stiprių, it plienas savo sūnų — didvyrių. Kada žmonės kentė vergiją ir baudžiąvą, kada „nevalia“ buvo ištarti gimtojo lietuviško žodžio, kurį išmoko dar lopšyje liūliuojamas iš savo motinos, iš samanotų bakūžių, tada pakilo tauriausi Lietuvos sūnūs, pažadinti dainių ir knygnešių, ir stojo į nelygią kovą prieš savo pavergėjus.

Tūkstančiai jų buvo išžudyti. Tūkstančiai baigė savo dienas šaltose Sibiro stepėse.

Bet jų vaikai neapylė savo tėvų ir protėvių švento žygio, nes, prašvitus laisvės aušrai ir sugaudus trimitui, palikę savo gimtuosius namus, raudančias motinas ir mylimąsias, išėjo į garbingą kovą už savo tėviškę, už laisvę mylimųjų laukų.

Tūkstančiai jų padėjo galvas ant tėvynės aukuro... Bet kovą laimėjo, nes buvo pasiryžę nedovanoti už savo protėvių šventovės išniekinimą.

Iš pelenų ir griuvėsių vėl užgimė Lietuva. Žmonės visi sukauptomis jėgomis, savo nenulstamam darbu atstatė laisvą, žydintį kraštą...

Bet vos pradėjus dviem dešimtmečiams, mūsų tauta, vedama išsigimusių vadų, padarė didelę klaidą istorijoj. Susisklaidžiusi įvairiomis partijomis, tuo nusilpnindama lietuvių vieningumą, davė progos įsigalėti žmonijos parazitams žydams. Pagaliau, užuotėjusi greta kultūringos žmonijos, buvo pavesta keliais šimtmečiais atsilikusiai istorijoj nežinomo barbarizmo liekanai — bolševikams.

Nuteriojo mūsų žydintį kraštą raudonojo demono kruvinoji ranka; Lietuvos sūnūs nuėjo kruvinuoju Sibiro keliu į šaltąjį Sibirą ir tolimąjį Altajų. Mūsų šventa žemė vėl paplūdo nekaltų žmonių, net vaikų, krauju. Žiauriausiai nukankinti mirė tūkstančiai lietuvių. To likimo nė vienas lietuvis nebūtų išvengęs, nes mūsų tauta buvo pasmerкта išnaikinti, kad galėtų bolševikas savo kruvinas rankas tiesti toliau į vakarus.

Bet vėl pradėjo rinktis kankinami Lietuvos sūnūs, pasiryžę savo krauju išpirkti protėvių kapus. Rinkosi šimtai... tūkstančiai taip pat kaip anais vergijos laikais. Nors buvo persekiojami ir žiauriausiai kankinami, bet tyliai su-

tiko mirtį, neišduodami savo draugų, nes tikėjosi, kad išašų vėl laisvės aušra mūsų tėvynėje, o likusieji neužmirš jų kapų. Jie žvalgėsi į vakarus, iš kur tikėjosi sulaukti pagalbos, nes visų laukė tas pats likimas. Juk vieni beginkliai negalėjo stoti į atvirą kovą prieš milijoninę masę.

Pagaliau sulaukėme valandos, kada vakaruose sužūė karo perkūnas, skelbdamas galą raudonajam demonui. Tada atėjo laikas atsiskaičyti su mūsų žudikais ir nedovanoti už brolių kančias, motinų ir vaikų ašaras. Daug vėl lietuvių padėjo savo galvas ant tėvynės aukuro. Jie mirė su džiaugsmu širdyje, nes tikėjosi, kad ramiai galės ilsėtis savo laisvos tėviškės žemėje.

Mes, kurie likome gyvi savo tėvynėje, nepadėję savo galvų po budelio kirviu, pagalvokime, ar pateisiname mūsų didvyrių žygius?

Šiandien, kuomet tauta iš mūsų reikalauja tiek darbo ir pasišventimo, mūsų tarpe dar yra tokių, kurie, nepaspradami, kaip brangiai yra išperkama laisvė, šias didžios rimties valandas leidžia girtaudami ir nerūpestingai linksminamiesi... Pagalvokime ar mes, taip gyvendami, galime rasti sau vietą kultūringų tautų tarpe?.. I mus šiandien nukreiptos mūsų tautos, mūsų ainių akys... Ką pasakytų mūsų tautos didvyriai, atsikėlę iš kapų, matydami mus taip nerūpestingai leidžiant tas reikalingas valandas? Ar jie tam mirė, kad mes keltume orgijas ant jų kapų ir krauju išpirktą laisvę parduotume už kelias prabangos valandas.

Pažvelkime į istoriją ir, šimtmečių bėgyje, mes pamatysime milžiniškas imperijas, kurios žlugo vien dėl to, kad ne ramiu darbu užrašė savo istorijos puslapius, bet laiką leido puotaudamos ir ištvirkaudamos.

Atverskime mūsų tautos praeities istoriją, jei neužtenka, pažvelkime į pasaulio istorijos lapus ir nekartokime tų klaidų ateityje, nes į mus žiūri mūsų vaikai, ateinančios kartos, mūsų ištremiti broliai ir iš kapų išsekusios — mūsų tautos didvyrių akys.

Todėl nebriskime toliau savo brolių krauju ir motinų ašaromis, bet eikime mūsų didvyrių pramintais keliais į šviesesnę ateitį.

R Y T A I

Ankštų rytą, kada pateka skaišti saulutė ir savo auksiniais spinduliais įvairiomis varšomis papuošia atbundenčią gamtą, kiekvienas, kas gyvas, nukreipia savo žvilgsnį į rytus, sveikindamas tekančią saulutę.

Tai buvo dar tada, kada rytai mums grąžindavo saulutę, po nakties poilsio prižadindavo gamtą naujam darbiui, sušildydavo po nakties atvėsusią žemę ir iškleisdavo gėlių žiedus.

Gražūs tada buvo rytai. Jiems nulenkdamom galvą, sveikindami tekančią saulę. Vyturėliai himnus giedojai rytais...

...Tie patys rytai... Ir saulė ta pati tekėjo iš rytų, siųsdama savo spindulius žemei...

Su pagieža, su pykčiu pažvelgia į rytus žmogus... Jis šaukia keršto rytais — ir pats kažkam pasiryžta.

Tai buvo tada, kai iš rytų atėjo išniekintojai to kilnaus, to dieviško paveiklo, — išniekintojai žmogaus kilnių jūsmų — atimdami iš jo visa, ką jis turėjo žmoniško... net jį patį atimdami nuo to gražaus, darnaus kūrinio.

Tai buvo žiaurūs ir keršto laukiantieji rytai.

Dabar tie patys rytai, bet nebe toki.

Rytą, kada teka saulė, jos spinduliai auksu apiberia kalnelius ir žaidžia, gimtojo sodžiaus pirkelių languose pavaizduodami tūkstančius tekančių saulių...

...Liūdnu žvilgsniu pažvelgia: į rytus merguzėlė, nubraukia nuo savo skaisaus veido, tar-

tum, rasą nuo rožės žiedo, galių ašarą. Ji, atkreipus savo skaištų veidą į rytus, siūnčia karšią malda. Jos mylimas bernuželis šiandien ko tą rytuose... Gal jis žuvo? Ir nebesulauks jo daugiau... nei kapo jo gal neaplankys.

Tai yra kruvinieji rytai.

Prabėgs metai... šimtmečiai paskę amžinybėje, bet rytai amžinai pasiliks kartų kartoms atmintyje.

Tūkstančiai motinų raudos, savo išsekusiu žvilgsniu žiūrėdamos į rytus, kurie išplėšė jų mylimus sūnelius.

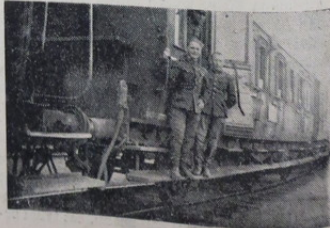
Nuriedės ašara seneliui per raukšlėtą nuo vargų ir senatvės skruostą, nes rytuose žuvo jo vienturtis sūnelis — senatvėje užvadėlis.

Apsigaubs gedulo šydu merguzėlė, nes jos mylimam bernuželiui buvo supiltas kuklus kapelis toli rytuos ...

O kiek ištremtų, kiek nukankintų taip pat rytuose? Jų kapų nieks neaplankys... net gegutė nuskridus neužkukuos.

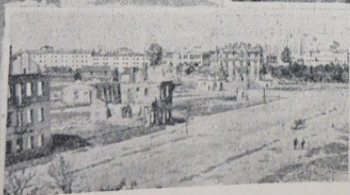
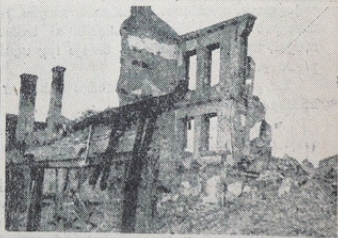
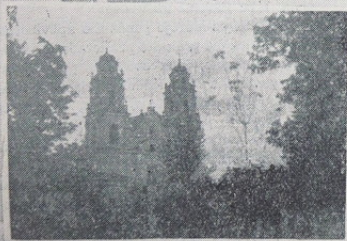
Jei prie to dar pridėsim milijonus sunaikintom sielom žmonių — tai šiandien rytai yra: kančių, ašarų, skurdo, bado, mirties ir žiaurių skerdytųjų kruvinieji rytai. Jie niekada nebebus žavingi saulėtekio rytai, nes paskutiniai metais jie paliko daug liūdny prisiminimų, kurie amžiais neišdils iš žmonijos istorijos puslapių.

Psk. P. GENYS

Religijos laisvė.

sovietų pojuje.

VIŠKELIU PRO GIMTUOSIUS NAMUS

Buvo gražus pavasario vakaras. Vakaruose lėtai blėso raudona saulėleidžio žara. Nusileido naktis ant išvargusios žemės, tamsa pridengė laukus, slėnius ir kalnelius.

Per laukus rangėsi platus vieškelis. Jis, peršokdamas per sraunius upelius, perkirsdamas žalius ošiančius miškus, nyko toli nakties tamsumoje.

Vieškeliu į vakarus ėjo apdulkęs ir pavargęs keleivis.

Nors romantiška buvo pavasario naktis, bet jis liūdnu žvilgsniu dairėsi aplinkui. Nesimatė jo išvargusiam veide nei išsekusiose akyse nė mažiausios džiaugsmo kibirkštėlės.

Jis ėjo per savo gimtuosius laukus, todėl jo širdį slėgė sunkūs prisiminimai.

Čia buvo pažįstamas kiekvienas kalnelis, kiekvienas slėnis ir takelis... Jis lėtai žingsniais žengė vieškeliu, tuo pačiu, kur jo nuo pat kūdikystės dienų buvo tiek daug vaikščiota.

Priėjęs takelį, kuris rangėsi aukštais upelio krantais, sustojo.

Taip... Tas pats takelis, kuriu kas vakaras vaikščiodavo, bet jis jau buvo užartas — lyg jam vienam tik buvo skirtas.

Toliau nuo vieškelio — upelio krante, stovėjo, graži, medžiuose paskenus, sodyba. Išsikūję per medžių viršūnes skardiniai trobesių stogai, mėnuliu šviečiant, žėrėjo lyg ugnimi pasruvę.

Tie patys namai, kur prabėgo linksmos jo kūdikystės dienos...

... Jis pasuko iš vieškelio ir lėtai žingsniais nuėjo aukštais upelio krantais link savo gimtųjų namų.

Och... Kokie brangūs tie takai, atsiduso jis.

Jis prisiminė tuos tykius vakarus, kada vos tik naktis pridengdavo žemę — kas vakarą eidavo tuo pačiu taku ten, kur jo laukdavo išsiligusi mylimos mergelės širdis. Dažnai ryto žara paragindavo skubėti į namus. Kuomet grįždavo aukštais upelio krantais, tankiuose krūmuose suokdavo lakštingala. Žalias lankas dengdavo pilkas rūkas, lygiai taip pat, kaip dabar.

Priėjęs sodą, tyliai perlipo tvorą ir atsisėdo po tankiomis eglaitėmis. Jo paties rankomis sodintas sodas dabar stiepėsi virš stogų, suda-

rydamas gražų vaizdą tvarkingai sodybai. Jau nos eglaitės, papūtus lengvam vėjeliui, tyliai ošė, lyg skundėsi savo sunkia dalia. Jos savo šakelėmis glostė pavargusį keleivį — buvusį savo globėją, lyg norėdamos jį nuraminti.

Čia jis praleido gražiausias savo jaunystės dienas, čia mažas būdamas ganė galvijus ir laisvu laiku upelyje maudydavosi arba žuvytes gaudydavo. Čia jo tvirtose rankose skambėdavo dalgis, versdamas šieno ar rugių pradalgės... Čia kiekviena žemės pėda aplaistyta jo prakaitu.

Jis mylėjo savo kraštą, tą žemę, kurią savo prakaitu laistė, tuos kalnelius, kurie rytais šypsojami sveikindavo tekančią saulę, tuos klo-nius, kurie vakarais savo paslaptinga miglų skraiste pridengdavo miegančią gamtą.

Ir už tai jis buvo ištremtas iš savo namų... Jo tėvai ir broliai buvo kažkur išvežti ar išžudyti, ir jis tik vienas, pabėgęs nuo žiaurais likimo, turėjo slėptis ten, kur jo niekas nepažįsta, arba gyventi miškuose.

Liūdnai jis žiūrėjo į mėnulio apšviestus namus... Kiek čia prakaito pralietą kaitriomis vasaros dienomis, kiek svajonių prisvajota tykiais pavasario vakarais... Jis prisiminė tuos vakarus, kada susirinkdavo jaunų draugų būrelis. Iš tvirtų jų krūtinų skambėdavo linksmas ir galingas daina. Ją kartodavo nubudę kalneliai žalioj pamiškėj... .

Viskas uingo... Net pasirodyti šiandien čia jau nebegali ir gal paskutinį kartą aplanko tą pilną prisiminimų kampelį...

... Rytuose pasirodo pirmi besiantinančios dienos ženklai. Dangus nusidažo raudona žara Sode pragydo lakštingala.

Tyliai pakilo jaunuolis ir, pažiūrėjęs į laikrodį, liūdnai ištarė:

— Jau laikas...

Jis perlipo tvorą ir pasuko atgal vieškelio link.

Netolimam kaime suskambėjo skubančių poilsin jaunuolių daina: „Nevaikščiosiu tais takeliais“. Kieme sustaugė šuo, tas pats, kuris visuomet atbėgdavo pasitikti, ir dabar atbėgo, pažinęs cypę, laižydamas rankas, lyg skųsdamas savo sunkia dalia.

Dar kartą atsigrįžęs, liūdnai pažvelgė į ryto žaros raudonai nuiviestus namus, paglostė besiglaudžiantį šunį, kuris, lyg suprastamas reikšiamą jam užuojautą, palydėjo iki vieškelio ir sugrįžo atgal.

Saulė ką tik buvo patekėjusi, kai greitaisiu traukinys sunkiai alsuodamas nešė pilną liūdny prisiminimų jaunuolį į tolimą, nežinomą kraštą, ten, kur niekas jo negalės pažinti... Ilgai jis žiūrėjo pro vagono langą į saulėje besiūpsančius gimtųjų laukų kalnelius, kol žaliai pasipuošęs miškelis paslėpė iš akių.

Miške lyg paskutinį sudiev — liūdnai kukavo gegutė...

Psk. P. G-gys

Mintys

Tik viena tikroji meilė — Tėvynės meilė. Kai visos kitos meilės, atėjus sunkiai valandai, dažniausiai žmonės išskiria, išsklaido ir apledžia, tai Tėvynės meilė, priešinga — sunkioj valandoj visus suburia ir sujungia, iš nieko padaro galingus ir įiebia vilties kibirkštėlę.

Ala Smetona — „pasakyta, parašyta“. Daug kas pažadėta, bet nieko neištesėta.

Kas myli svetimiems pataikauti, tas niekuomet negali savo Tėvynei tarnauti.

Tikroji Tėvynės meilė pasireiškia tik tuomet, kai esi toli nuo jos.

Ltn. JUODIS

Mudu du broliukai

*Mudu du broliukai,
Abu kareivėliai,
Susitikome štai fronte,
Sveiki gyvi vėliai.*

*Aš ištraukiau dešrą,
Jis pyrago žiarną
Ir sau laikome kaip ponai
Vakarienę šaunią.*

*O jei su lietučiu
Debesį pamatom,
Tai nelaukę penkais skaičiais,
Palapinę statom.*

*Taip mudu sulindę
Į šį puikų rūmą
Ir užbaigę vakarienę
Traukiame po dūmą.*

*Turiu šautuvėlį,
O jisai patranką,
Ir kautynėse paduodam
Vienas kitam ranką.*

*Jis iš tolo priešui
Svedinius nuvaro,
Aš arčiau jį prisileidęs
Duodu kailin garo.*

*Jeigu norim miego,
Gulam kur pakliūva,
Jam granata, o man šalmas
Pagalvėlė būva.*

*Tai mudu, broliukai,
Giname tėvynę,
O po karui vesim pačių,
Gerą „gaspadinę“.*

*Alaus pasidarę,
Pasikvietę kūmą,
Karo nuotykius minėsime,
Traukdami po dūmą.*

Psk. Z. T.

(Iš kareiviškų melodijų).

I STOVYKLA PAS DRAUGUS

Grįžęs iš Kauno į Rytus, į nuolatinę batalijono stovyklą, batalijono jau neradau. Jis buvo išvykęs toli į miškus kovon su bolševika's — partizanais. Tokių atvykusių susirinkome keletas, be to, atvyko iš Lietuvos dvi moterys aplankyti savo vyrus Rytuose, tačiau radusios juos išvykusius, pasiryžo vykti su mumis kartu, nežiūrint į tai, kad kelionė per miškus gana pavojinga.

Anksti rytą sunkvežimiu lėkėme per Baltgudijos lygumas. Vienur kitur pamiškėmis susigūžę bakūžės pralekia pro akis. Vis artėjame prie savųjų stovyklos. Privažiuojame ir miškus, kuriuose neretai iš pasalų prabyla ginklai ir slepiasi bolševikai. Spaudžiame šautuvus rankose ir akyliai sekame pakeles. Čia jokios gyvybės nematyt, tik paslaptinai ošia eglės ir dūšliai kriokia mašinos motoras. Po geros valandos įtempto važiavimo išlendame iš miškų ir dumiamė laukais. Laukuose pirmosios snaigės lyg paklydę drugeliai laksto, ir šaltis skverbiasi pro rūbus. Jau netoli ir S. miestas, kurio sudegę mūrai iš tolo riogso, tarsi senos pilies griuvėsiai.

Viena iš vykstančių moterų suserga, nes vargšė, atvykus čia, turi sulaukti naujagimio. Paguldė ją S. miesto ligoninėje, mes išvykstame toliau. Kelias vingiuojasi lyg žaltys per Baltgudijos lygumas, dažnai nukrypdamas į miškus, tarp kurių tai vienur, tai kitur išsimėtę kolchozai. Bakūžės sukrypusios, iš kaminų rūksta dūmai. Čia jau retkarčiais pasirodo išvargusių veidu apiplyšęs žmogus... Pagaliau iš tolo pasirodo ir K. miestelis, kurio iškrypusios bakūžės, susispietusios ant kalvos, sudaro K. miestelį. Prie pat miestelio pamatome ir savo vyrus — sargyboje, kad bolševikai juos netikėtai neužpultų. Čia kadaise būta apskrities miesto, tačiau dabar griuvėsiai ir lūšnėlės belikę. Ant kalnelio stūkso sena mūrinė bažnyčia, kurios viršų puošia dabar padarytas kryžius. Aplink bunkeriai ir vielų užtvaros: tai mūsų batalijono stovykla. Pro vielomis išraizgytą užtvarą įvažiuojame į stovyklą. Išlipus iš mašinos, prieš akis pasirodo ilgos eilės medinių kryžių, tai mūsų žuvusių karių kapai. Čia ilgos trys eilės kryžių su lietuviškais užrašais — guli lie-

tuvia, čia guli ginklo ir kovos draugai latviai, vokiečiai ir kartu prieš bolševizmą kovoję ruvokiečiai ir kartu prieš bolševizmą kovoję ruvokiečiai. Atsistojame prie kapų ir tyliai susikaupe sai. Stovi su pagerbiame žuvusius ginklo draugus. Stovi su mumis kartu lyg sustingusi lietuvė moteris, per kurios skruostus nurieda štabios ašaros. Ji pirma lietuvė čia aplanko tautiečių kapus. Gal daugiau niekas jų neaplankys.

— Dabar tik aš pradėdau pilnai suprasti ir pažinti Lietuvos karį Rytuose, — prabilo lietuvė moteris K.

— Tik dabar aš supratau, kas yra tikroji tėvynės meilė ir jos gynėjai.

Kapų ir aplinkos vaizdas mums visiems gliausiai įsmigo į atmintį ir niekuomet jis neišdils. Kapuose mes užsidedėme dar didesniu kovos kerštu ir tėvynės meile. Iš visų kareivinių pasipylė kariai ir apspito mus, nes čia svečias iš toliau yra retenybė. Aplink miškai ir plėšikų gaujos, kurias čia esame atvykę sunaikinti. Taip ir atvykome pas savo ginklo draugus, su kuriais kartu kovojame prieš bolševizmą dėl savo tėvynės, su kuriais kartu sudedame aukas ir viskam esam pasiryžę.

s. pusl. LAURINAITIS

MINTYS

Kuris nėra uolus pareigose ir nemyli darbo, tas meluoja, jei sako, kad myli tėvynę.

Garbingiausias pareigos — kario pareigos. Nes kas gali būti kilnesnio ir garbingesnio, kaip savo gyvybę aukoti dėl kitų gerovės.

Kas nori be darbo duoną pelnyti — tuos reiktų visus lauk iš Tėvynės išvyti.

Kovoje didžiausias ginklas — drausmingumas, susiklausymas ir Tėvynės meilė.

Ltn. JUODIS

LAISKAI NEŽINOMAM KARIUI

Mūsų batalijono kariai dažnai gauna iš Lietuvos siunčiamų laišku, adresuotų nežinomam kariui lietuviai rytuose. Rašo iš įvairių gimnazijų, mokyklų ir paskirai. Čia paduodame keletą laišku, kurių vieni bus pirmieji, kiti, pasikeitus laiškais.

Mus riša ne pažinčių ar flirto ryšiai, bet tautinio susipratimo, meilės ir vienybės gija.

Redaktorius

BRANGUS KARY!

Tavo laiškas sujaudino mane. Verkiau... Dvasios akimis išvydau tą beribį toli, kame mano brangūs tėvynės broliai rado sau kelią į amžinybę...

Norėčiau prieiti prie kiekvieno kryželio, priglausti savo veidą ir bučiuoti tą meilės ir pasiaukojimo simbolį.

Norėčiau surinkti kiekvieną kraujo lašelį ir atnešti į Tėvynės laukus. Deja, aš esu tik silpna mergaitė. Galiu verkti ir melstis, ilgėtis ir mylėti. Neapsakomas skausmas sukausto širdį pagalvojus, kad esate pavojuje, bet tikiu, kad mano malda jums išsaugos, ir visi grįšite sveiki į savo tėviškės laukus, kur mes jus seseriškai laukdamos lietuvaitės sutiksime su džiaugsmo ašaromis, su Lietuvos sodybių gėlėmis. Nesielokit, broliai, nors mūsų daugis sesių, gerbdamos svetimybės, pardavė judošiškai lietuvaitės dorą vardą, — mes tautai gėdos nepadarysim. Jus tėvynės meilė nuvedė į tolimus rytų kovų laukus, o mes, likusios jūs sesės, eidamos

tėvynės meilės keliais, užsigrūdinsime šventojo lauko vaidilučių ištverme ir rasit mus rūtelių darželyje jus belaukiančias.

Mielas kary. Rašai, kad pagailėjau žinučiu iš tėvynės. Bet ką gi aš geresnio Tau galiu parašyti. Liūdna ir pilka... Retkarčiais sustaugia sirenos, suurzgia lėktuvai ir vėl kažkur dingsta. Saulutė dar karšta, vasariška. Šią naktį dangų skriodė ugningi žaibai ir nuolat dundėjo perkūnas. Perkūnas — tas praeities dievaitis. Gal jis šią naktį atsikėlė iš palaidotos senovės ir kerštu žaibavo? Kas žino? Gal mūsų galiūnų dvasios kėlė puotą? Aš nemigau ir klausiaus mintimis skrisdama pas Tave. Gal šiuo metu pas jus ten toli irgi dunda oras ir maišosi su ugnimi, bet kitos jėgos jums graso...

Kodėl žmogus žmogui tampa priešas? Norėtų, kad tie pasaulio karo sukėlėjai pažvelgtų į tas gausias kryžių eiles ir susimąstytų. O gal mums, moterims, tik taip atrodo. Gal mes šiuo požiūriu per daug jautrios esame.

Mielas kary! Daug... daug... norėčiau Tau parašyti, bet Tu ir taip mane suprasi. Rašinėk man iš Jūsų gyvenimo, o aš Tau iš mūsų bendros tėvynės — Lietuvos.

Širdingiausi linkėjimai grįžti sveikiems, nuagėlėjus sunkią karžygio dalį.

Onytė Slavinskaitė

Kaunas, 1942. IX. 8.

NEPAŽĪSTAMASIS KARY!

Svelnus pavasario vējas atgaivino laukus. Galingai suņnikotē šalikēles beržas, liūdesio ašara nuriēdējo nuo smilgos — Sventosios upēs smilgos. Jī jau nebeverkia, tik linguoja, linguoja, tardama paskutinī „sudiev“ didžiuliams ledo kalnams, ir liepia nunešiti paskutinē jos ašarā j Baltijā ir ten jā amžinai nuskandinti.

Palangēj ūkāju vējas. Sukasi beržō šakose, sušvilpia bēgdamas per mēlynas erdves, išbučiuoja žvaigždynus ir šnabžda, šnabžda: pavasaris!... pavasaris!... Tas šnabždesys, kartu ir džiaugsmas, viskā prižadina. Zemē palengva pramerkia rasotas blakstienas: gilus atodūsis išsiveržia iš jos ledo sukaustytos krūtīnēs: „Nejau... iš tiesų pavasaris?...“ O vējas vis skrenda ten toli... toli... už mēlyno horizonto... už plačių laukų... Jis skrenda ir pas Lietuvos laukų sūnų, mano nepažįstamajī broļī karj, ten, kur gaudžia patrankos, kur dreba kalnai ir verkia žaliuosios girios. Aplgēbia pilkā, nulūidusj kario veidā, aukštyn pakeltā galvā ir šnabžda: „Ten, ten... jau pavasaris...“ Tik tada vēl iš naujo atgimsta Jo dvasia. Nuo stabu, jau nejaucia kartaus nusivylimu, nes klājūnas vējas atnešē ten, nuo Panerij, prosenolū drašā, viltj, pasiryžimā. Ir drāsus karys pačioje savo jaunatvēje nepabūgo mirties. Iš jo lūpū veržiasi žodžiai: „už Jā, už gimtājā šālī...“ Ir verkia eglēs, svyruoja uosiai, o jis laimingas... laimingas...

Nepažįstamasis Kary! O koks gražus pas mus pavasaris. Kaip miela. Nesupranti Lietuvos laukų dukros, kiek jī linki laimēs ir laisvēs pavasario.

Pirmāšias laukų gēles jī siuncia tik Tau, kilnūsīs kary! Nežinau, ar pasieks Jus šīs laiškās, bet tikiuosī ir laukū atsakyto.

Valē Sulskaitē

Utenos valstybinē
gimnazija, IVē kl.
1942. IV. 10 d.

psk. Mikutaičiūi,

MIELAS FRONTO BROLI

Pasitaikius progai, rašau. Prieš mano akis guli daug pavardžių, bet aš kažkodėl išsitrinkau Jūs. Aišku, pirmą kartą negali parašyti Jums daug, bet bent keliais žodžiais noriu prabilti.

Idomu, kaip Jums sekasi fronte. Aplink, tur būt, vien sniegas ir daugiau nieko. Ach, kodėl taip ilgai neateina pavasaris, taip laukiamas, taip ilgai neateina pavasaris, taip laukiamas, kaip galima greičiau atsilųti vien dėl Jūsų, mieli fronto kariai. Dabar jūs turit šalti ir kovoti, o tur būt, kovojate pavasarj bus daug geriau. Tur būt, kovojate visi su malonumu, nes jūsų tikslas toks kilnus ir šventas.

Sugniuždyti komunizmā ir išrauti jī iš šaknų yra Tavo pareiga, mielas broli. O, kaip mes turim jus sugrįžtant! Tada visa Lietuva, laukiame Jūsų sugrįžtant! Tada visa Lietuva, tur būt, verks iš džiaugsmo, o Jus apipils įvairūs laukų gėlėmis.

Daug laimēs ir sėkmēs Jums linki

Regina Krukauskaitē
II Gimnazija VIIIb klasē

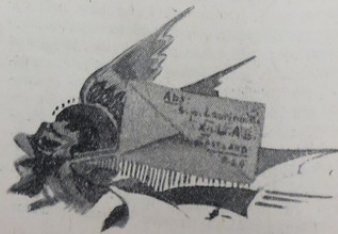
BROLIAI KARIAI

Sveikinu Jus, kovojančius prieš bolševizmā. Aš esu našlaitis — dar tik 11 metų berniukas. Mano tėvelius išvežē rusai. Likęs vienas, jaučiu, kad vienintelē mano vieta Jūsų eilēse, kad galėčiau kartu su Jumis atkeršyti bolševizmui ir žydijai už savo tėvelius ir negali išvežtus bei nužudytus lietuvius. Niekur negali rasti ramybės, todėl stengiuosī greičiausiai savanoriu išvykti į rytus amžino keršto kovai, prieš banditus.

Greit būsime ginklo draugai.
Iki pasimatymo.

Vytukas

1942. IV. 20
Kaunas

*Palikęs gū
Išėjai laisv
Ten Tu nu
Lietuvai la*

*Daug kartū
Daug dar su
Kelintą kar
Žymite kry*

Toli, Rytuo
tytų kolchozų
bolševikų gau
plėšia vietiniu
sūs kariai pas
kruvinajo Sta
nā kartā čia li
jis neapkenči
jokio pasigail
ventojus, tru
kraštē. Čia
rankom už ta
plėšikų band
dreba bolšev
ne vieną kar
numā... U
rių būrelius, b
savo būrius,
na, kaip kad
mūsų b-no vi
sinskas Jona
lio mėn. 18

Viršila P
27 d. Kauno
lietuvijū ūki
jau nuo pat
riu, nes jī š

Nežinomam lietuviui kariui rytuose

Palikęs gimtą seną bakūžę,
Išėjai laisvės bočių keliais...
Ten Tu nuėjai, kur audros ūžia...
Lietuvai laisvę kalti žaibais...

Daug kartų pylėt Jūs brangų kapą,
Daug dar supilsit jųjų saviems...
Kelintą kartą prie laisvės tako
Žymite kryžiais kapus brangiems?

Tad kary mielas, Tu ištesėki,
Juk tik Tu vienas — viltis tautos.
Kovų laukuose mums laisvę sieki
Ir ją parneški ant visados.

MARYTĖ SLAVINSKAITE
Kaunas, 1942. III. 11.

Bet ateis laikas, nutils patrankos,
Sugrįs iš žygio tautos vaikai,
Bus linksmos dienos, bus laisvos rankos,
Bus džiaugsmo, laisvės, nauji laikai...

Sutiks su rūtom lietuvis sesės,
Salmus dulkėtus Jūsų papuoš,
Ir vėl brolelis su geltonkase
Laisvoje žemėj jis pasiguos.

PIRMOSIOS MŪSŲ AUKOS

Toli, Rytuose, tarp miškų ir pelkių, primėtytų kolchozų bakūžių, kur vien tik skurdas ir bolsėvikų gaujos viešpatauja ir terorizuoja bei plėšia vietinius gyventojus, mūsų bataliono narsūs kariai pasiryžę narsiai kovoja ir naikina kruvinojo Stalino plėšikų bandas. Jau ne vieną kartą čia lietuvis karys įrodė pasauliui, kiek jis neapkenčia teroristų — bolsėvikų, kurie be jokio pasigallėjimo degina ir plėšia nekaltus gyventojus, trukdo susisiekti ir kelia paniką krašte. Čia lietuvių karį sutinka su išskėtom rankom už tai, kad lietuvis karys juos gina nuo plėšikų banditų gaujų; prieš jį (lietuvių karį) dreba bolsėvikų partizanų gaujos, nes jos jau ne vieną kartą patyrė lietuviu drąsą ir sumanumą... Už tai, kur tik pasirodo lietuvių karių būrelis, bolsėvikų gaujos siunčia didžiausius savo būrius, deja — lietuviu kario tas nebaugina, kaip kad parodė savo gyvenimo pavyzdžiu mūsų b-no viršila Petrauskas Vladas ir eil. Krasinskas Jonas, karžygio mirtimi žuvę š. m. spalio mėn. 18 d. Rytuose, netoli K. miestelio.

Viršila Petrauskas Vladas gimė 1902 m. VII. 27 d. Kauno aps., Čekiškės valsč., Vozbūtų km. lietuvių ūkininkų šeimoje. Viršl. Petrauskas jau nuo pat mažens turėjo didelį norą tapti kariu, nes jį šaukė prie to didelė Tėvynės meilė.

Jau 1920. IX. 2 d., kada vyko Lietuvos Nepriklausomybės kovos, jis metęs arklą, knygą, palikęs senus tėvus, stoja savanoriu į 2 p. p. ir kovoja veik tuo metu esančiuose keliuose frontuose, kuriuose, neatsižvelgiant į tai, kad buvo du kartu sužeistas, drąsiai žiūri mirtčiai į akis, prieš kurią jis mato tik Tėvynės laisvę. Už narsumą ir sąžiningumą apdovanojamas įvairiais pasižymėjimo ženklais ir medaliais.

Išvijus iš Lietuvos priešus, Vladas tiek pamėgsta kario gyvenimą, kad jame palieka ligi pat savo mirties.

1923. V. 1 d. mes jį matome 6. p. p., 1926. VIII. 20. 9. p. p., 1940. VII. 31 d. 1. p. p., 1940. VIII. 30 d. 234 šaulių korpe ir 1941. VI. 22 d. partizanų eilėse, o pradėjus formuotis Liet. Savis. Batalionams, savanorių eilėse.

Viršila Petrauskas Vladas mylėjęs savo Tėvynę ir pašventęs Jai visą savo gyvenimą, ligi paskutinei mirties valandai lieka visiems mūsų b-no kariams kaip nepaprasto narsumo pavyzdys.

Kada š. m. spalio mėn. 18 d. anksti rytą mūsų b-nas gavęs uždavinį apsaugoti vieną kolchozą nuo partizanų gaujų plėšikavimo, išgygiavo pasiryžęs žūtibūnei kovai, nes mūsų jėgos, palyginus su plėšikų — partizanų, buvo

net per daug menkos, vrsl. Petrauskas, teturėdamas su savimi vos 22 karių būrį, pasakė: „Nesvarbu, kad mūsų maža, bet mūsų drąsa viską nugalės“.

Tikrai, jis savo žodžius parėmė gyvu — pasiaukojančių pavyzdžiu. Kada buvo sužeistas vienas karių ir šaukėsi pagalbos, vrsl. Petrauskas, neatšivėlgiant į kulkų lietu, pirmas pasikėlė ir drąsiai nuėjo pats šaukti sanitarą. Visuomet jis pirmiausia rūpindavosi kitais, o jau paskiaiu tik pagalvodavo apie save.

Tą jis įrodė jau ne vienoje kautynėse. Kada visi kariai dėl kulkų lietaus priplakti prie žemės negalėdavo galvos pakelti, vrsl. Petrauskas įrodydavo jiems, kad nieko nebijo. . . Deja, negalėtinga priešo kraugerio kulipka iš pasaly paskirto šį jauną ir narsų mūsų b-no karį, kuris aplaistė savo brangiu krauju tolimųjų Rytų žemę.

Viršilia Petrauskas Vladas Tėvynės meilę įrodė, paaukodamas Jai paskutinį savo kraujo lašą. Jis žuvo garbingoje kovoje, kovojant su mūsų ir viso pasaulio siaubu — bolševizmu; jis žuvo tam, kad mes laisvi gyventume. Būkime verti jo pralieto kraujo ir nepamirškime, kad esame lietuviai.

Lai būva lengva Tau, Vladi, ta žemelė, kurią Tu aplaistei savo krauju.

Eilinis Krasinskas Jonas gimė 1911 m. IX. 13 d. Šiaulių aps., Klovanių mieste. Dėl sunkios šeimos padėties eil. Krasinskui Jonui jaunystėje teko patirti nemažą vargą. Net pradžios mokslo neteko išieiti, tad vėliau kartu s. fizinį darbą dirbo ir mokėsi. Savo pasiryžimo ir tvirtos valios dėka prasivilino tiek, kad, įstojęs tarnauti į Lietuvos kariuomenę, tapo telefonistu.

Pradėjęs formuotis L. S. D. batalionams, paliko savo šeimą ir stojo į savanorių eiles. Čia pavyzdingai ir sąžiningai tarnavo ir savo linksmą nuotaiką visuomet užkrėsdavo kitus ir ne vieną liūdesnį pralinksmindavo.

Visuomet ir visur su noru vykdavo jam pavestus viršininkų uždavinius ir niekuomet, kad ir kokios bebūtų sunkios sąlygos, nemustodavo geros nuotaikos ir su šypsena sakydavo: „Toks jau kario — savanorio gyvenimas“.

Bet štai š. m. spalio mėn. 18 d. tose pačiose kautynėse, kuriose žuvo vrsl. Petrauskas Vladas, greta krito pakirstas kruvinojo bolševiko kulipkos ir eil. Krasinskas Jonas.

— Žuvai, Jonai, garbingai kovodamas su

kravinomis bolševikų gaujomis ir lai Tau būna lengva ta žemė, kurią aplaistei savo krauju.

— Nors Tu, Jonai, ir žuvai, bet mūsų mintyse gyvensi amžinai.

Atėjo liūdna mūsų b-nui spalio mėn. 19 d., kada turėjome galutinai atsisveikinti su žuvusiais draugais.

Į amžino poilsio vietą, K. miestelį, karių kapuose žuvusius viršilą Petrauską Vladą ir eil. Krasinską Joną palydėjo b-no vadas, ryšio karininkas, b-no karininkai, kariai, vokiečių dalinys ir vietin. civil. valdžios atstovai.

Atsisveikinimo žodį tarė b-no vadas gen. št. mjr. I., pabrėždamas, kad šios aukos yra vienos iš pirmųjų mūsų b-ne, kritusios garbingam kovos lauke, kovojant su bolševikų gaujomis.

Graudu, bet kartu didinga buvo klausyti išgirdus b-no vado žodžius.

„Neateis Jūsų lankyti, tarti paskutinį atsisveikinimo žodį nei Jūsų mylimos žmonos, nei giminės. Jūs žuvot, kaip ir pridera kiekvienam kariui, narsiai bekovodami su priešu. Jūs tikrai supratote kilnius uždavinius ir pareigą atlikote Tėvynei, sudėdami ant Jos aukuro savo gyvybę“.

Po to kalbėjo ryšio karininkas hptm. S. P. Jis savo atsisveikinimo kalboje su karžygiais pabrėžė, kokia didelė jų kraujo auka padaryta naujos Europos kūrimei, o kartu ir Lietuvai.

„Jūs savo drąsiau ir pasiaukojančių pavyzdžių parodėt tikrą karžygio kario kelią, kuris savo drąsa ir mirtį nugalė, nes jūsų karžygiški žygiai liks jamžinti naujosios Europos karžygių eilėse“.

Po ryšio karininko hptm. S. P. kalbos, užgiedojus ltn. M. vadovaujamaam karių chorui laidojimo giesmės ir nuaidėjus garbės sargybos salvėm, galutinai atsisveikinta su žuvusiais draugais.

Toli Rytuose, K. miestelio karių kapuose, išdygo du nauji kukliūs kapeliai, papuošti mediniais kryžiais, paskendę žalumynų vainikuose, kurie amžiams pasiliks mūsų atmintyje ir širdyse. Jie ilgai mums bylos apie lietuvių kario drąsą ir pasiaukojimą naujosios Europos kūrimei, o kartu ir brangiai Tėvynei.

Ltn. Juodis

VĒLINIŲ DIENA K. MIESTELYJE

Tolimuose Rytuose, tarp vargingai atrodančių kolchozų, tarp ošiančių miškų stovi ant kalnelio, galvą išdidžiai pakėlęs, K. miestelis. Į šį miestelį neseniai atvyko mūsų F batalijonas.

Gal kils ne vienam klausimas: kodėl šis K. miestelis taip išdidžiai jaučiasi? Atsakymas labai aiškus: todėl, kad čia nuolat budi tai vokiečių, tai lietuvių ar latvių dalinys, kurie kas dieną, be poilsio vykdo įvairiomis kryptimis ekspedicijas prieš siaučiančius miškuose ir kolchozuose raudonuosius banditus, kad apsaugotų gyventojus nuo apiplėšimo ir žudymo.

Tos ekspedicijos pasibaigia didesnėmis ar mažesnėmis kautynėmis, kurios pareikalauja ir karžygiškų aukų. Tuos garbingus karius, žuvusius kovoje su raudonaisiais banditais, priglaudžia svetimi šalti K miestelio karių kapai, kurie yra pirmųjų dalinių įrengti gražioje vietoje ir tvarkingai sutvarkyti.

Diena po dienos slenka, ir kapai pasipildo vis naujais, gražiais, mediniais kryžiais, kurie ne vienam atsilankiusiam tyliai pasako: čia ilsiis ramybėje kariai, žuvę karžygio mirtimi prieš viso pasaulio priešą bolševizmą.

Artėjant vėlinių dienai, dažnai mačiau per savo kambario langą atsilankant į kapines pavienius ar grupelėmis karius, kurie susikauptę atiduodavo žuvusiems pagarbą, pagerbiami juos tylos minute. Ne vienas iš jų buvo susirūpinęs, kaip bus pagerbti žuvę kariai vėlinių dieną.

Tačiau mums visiems laimė nusišypsojo, kada atburzgė į miestelį sunkvežimis, ir iš jo išlipė mūsų seniai laukiamas karo kapelionas kun. Ignatavičius. Jį linksmai sutiko visi kariai.

Nors ir be poilsio kun. Ignatavičius ėmėsi darbo, o to darbo buvo gana daug. Jau šeštadienį po pietų ir sekmadienio rytą norintiems kariams surengė išpažintį, o po išpažinties atlaikė pamaldas. Pamaldose dalyvavo visi nuo tarnybos laisvi kariai ir p. p. karininkai. Švenčių mišių metu gražiai pagiedojo ketelą giesmelių Iln M. greitomis suorganizuotas karių choras. Giesmės sužavėjo ne tik batalijono karius, bet ir vietinius gyventojus, kurie netilplami bažnyčioje dideliais būriais klausėsi gatvėje. Pamaldos baigtos Tautos Himnu.

Išaušo vėlinių dienos rytas. Karo kapelionas atlaikė pamaldas už žuvusius ir mirusius karius. Be to, pasakė kariams tai dieni atitinkamą pamokslą. 16 val. buvo numatytas žuvusių karių pagerbimas karių kapuose.

Malonu ir džiugu buvo matyti, kaip kariai su dideliu pasiryžimu stengėsi tą dieną papuošti žuvusių karių kapus. Jie jautė ir žinojo, kad čia neatvyks papuošti kapų nei sesės lietuvaitės, nei žuvusių žilagalviai tėvai ar našlės žmonos. Taip liks šalti kapai visų užmiršti.

Tačiau lietuvis karys, būdamas narsus ir drąsus kautynėse, nepamiršta ir savo žuvusių draugų tose kautynėse.

Vienam gal jų žuvo geriausias tėviškės draugas, kitam geras pažįstamas, trečiam, gal būt, jo buvęs tiesioginis viršininkas. Tai kaip jis tuo nesirūpins, kaip jis tą dieną gali juos užmiršti?

Po pietų kariai su įvairiomis darželio gėlėmis pradėjo plaukti į kapus. Kapai pilni karių, kurie su dideliu atsidėjimu ir rūpestingumu b-no adjutanto nurodymais bei patarimais puošė kiekvieną kapą. Po geros poros valandų nuširdaus darbo kapai mirgėjo paskendę žalumnuose ir gėlėse. Didžiausias buvo visų susirūpinimas, iš kur gauti žvakučių. Tačiau ir tas klausimas greit atpuolė, nes vienas iš puskarininkių sugebėjo jų parūpinti, o jų užteko beveik kiekvienam kapui.

Pagaliau atėjo ir šešioliktoji valanda, kurią buvo numatytas žuvusiųjų pagerbimas. Atvyksta į kapus rikiuotėje kariai. Prisirenka ir nemažas skaičius K. miestelio gyventojų. Šaltas, žvarbus rudens vėjas glosto visus rirtumu susikaupusius veidus ir negailestingai skina nuo stovinčių berželių šalnos pakąstus, pageltusius lapelius. Šie krinta vienas po kito, pridengdami šiuos šaltus kapus, tartum, norėdami paruošti šiltesnį apdarą nuo žiemos speigų amžinybėje ilsintiems kariams.

Netrukus atvyksta batalijono vadas, ryšių karininkas, karo kapelionas, batalijono adjutanto lydimi. Prisideda Vėlinių minėjimo apeigos. Karo kapelionas pasako tam minėjimui atitinkamą pamokslą, primindamas kariams

Vēliniņu diena kariju kapuose

Vēliniņu die
nuopelnus.

Po to j
boje pabrē
žiauri. J
kapuose
mūsu bata
a. a. I kp. I
paties būrio
vo žiaurioje.
sias bandid
valdinius —
kovos draug

Ir vienā
vokiečiams
raudonaj
viņu ir seser
mi, o kiti d
ar jo kalēj

Neatlar
seses lietu
puoši, nes
žinē tvirt
šālia ju k
minute.

Po ltn
mas, kur
M., sugie

Vēlini
„Viešpati

Po H
karevine
rausko ir
ir ilgai
kuose ir
mintys sl
širdyje g
laisvi gy

Vėlinių dienos reikšmę, žuvusius karius ir jų nuopelnus.

Po to j karius žodį tarė ltn. M. Savo kalboje pabrėžė, kad mirtis yra, negailestinga ir žiauri. Ji nepasitenkino mūsų rastomis šiuose kapuose aukomis, bet pareikalavo aukų ir iš mūsų batalijono. Tos pirmosios aukos yra a. a. I kp. II būrio vadas v-la Petrauskas ir to paties būrio eil. Krasinskas. Šie abu kariai žuvo žiaurioje, bet garbingoje kovoje su raudonaisiais banditais. Vienas paliko savo būrių pavaldinius — našlaičiais, kitas — nuliūdusius kovos draugus.

Ir vienas, ir kitas daug prisidėjo, padėdami vokiečiams sunaikinti tą pasaulio pabašą — raudonąjį slibiną, nuo kurio daug brolių lietuvių ir seserų žuvo kalėjimuose kankinio mirtimi, o kiti dar ir šiandien kenčia ištremti Sibire ar jo kalėjimuose.

Neatlankys čia jų likusios žmonos, neateis sesės lietuvaits, neatneš jos gėlių kapams papuošti, nes likusios toli... toli... Tačiau geležinė tvirta kario pėda dažnai, dažnai atsistos šalia jų kapo ir pagerbs susikaupimo bei tylos minute.

Po ltn. M. kalbos vyko kapinių pašventinimas, kur tuo metu karių choras, vedamas ltn. M., sugiedojo „Marija, Marija“.

Vėlinių apeigų minėjimas buvo baigtas „Viešpaties Angelas“ ir Tautos Himnu.

Po Himno kariai rimti ir susikaupę grįžo į kareivines. Būrelis artimesnių a. a. virš. Petrausko ir eil. Krasinsko draugų paliko kapuose ir ilgai stovėjo paskendę mintyse prie vainikuose ir žalumynuose paskendusiu kapų. Jų mintys skrido toli į nežinomybę, bet kiekvienas širdyje galvojo: „Jūs žuvote, kad mes galėtume laisvi gyventi“.

Ltn. Marčišauskas

Daskutinis
sodie

Neverk. Motule

Neverk, motule, kad sūnelis,
Išis žemūžėj svetimoj.
Kad jo supiltas čia kapelis,
Ne savo žemėj mylimoj.

Mus amžiais ugđė kietas vargas,
Juk vratę mirti mes svetur.
Lietuva — mielas mums tas vardas,
Už jąj, motut, sūnus gul.

Mes tautai gėdos nepelnysim,
Nors ir negrįšim pas tave.
Lietuvio vardo neišmainysim,
Neliūsk, motule, kad kape.

Neverk, motule, kad sūnelis,
Išis žemūžėj svetimoj.
Lietuvio amžiais vienas kelias —
Nemirt vergusoj, bet kovoj.

San. puskar. V. Laurinaitis

I - VIII - 1942 - Minskas.

CHRONOLOGAS

L. S. D. KAUNO APYGARGOS 12-TO BATALIJONO MIRUSIEJI KARIAI:

1. Leit. Laurinavičius Antanas 1942. V. 17.
2. Virš. Petrauskas Vladas 1942. X. 28.
3. Pusk. Janušas Petras 1942. VI. 28.
4. J. Ps. Ruseckas Aleksas 1942. XII. 17.
5. J. Ps. Račiauskas Petras 1942. XII. 3.
6. Grand. Millašauskas Vladas 1942. I. 12.
7. „ Gaigalas Juozas 1942.
8. Eil. Petrauskas Antanas 1942. I. 30.
9. „ Juškevičius Jonas 1942. III.
10. „ Krasinskas Jonas 1942. X. 28.

MŪSŲ 8-NO KARIŲ SVEIKATOS STOVIS IŠGYVENUS METUS RYTUOSE

Pradėdamas šį straipsnį, priminsiu vieno poeto žodžius: „Kiekviena kova reikalauja aukų“.

Tai yra absoliutinė, visiems žinoma karo tikrovė, kad karo metu ne tik mirtinai sužalojama karj, bet ir sveikuosius karius lydi nešančios mirtį įvairios infekcinės ligos kaip pvz: viduri šiltinė, dėmėtoji šiltinė, dezinterija, cholera ir kitos ligos.

Žmogaus organizmas išsivystęs įvairiai. Tas pareina nuo dvasinių bei fizinių ypatybių ir gyvenimo sąlygų. Iš tikrųjų, vieni perneša sunkius sužalojimus ir aštrias infekcines ligas, kiti dėl menkų sužalojimų ir užkrečiamų ligų miršta.

Paskutiniai tai tikra tautos gangrenuota atžala. Lietuvos karys istoriniais duomenimis sunkiems sužalojimas bei infekcinėms ligoms yra atsparus. Tik žinoma, tas karys, kur's kilęs iš tos šiaudinės bakūžės, iš žvindžių laukų bei miškų. Iš senovės bočių, protėvių, lietuvės motinos lopyje, prie ratelio padavimais, dainomis, graudžiomis sąsaronis liūduotas, igijo kovos dvasią bei fizinį atsparumą.

Štai kur glūdi lietuvio kario fizinis tvirtumas ir valios stiprumas. Tik jis iš motinos, pavargusios nuo sunkaus darbo, čiulpė iš prakaitu suteptos krūties tą tėvynės meilės peną. Augdamas grūdinosi, versdamas plūgu plačią vagą, kovodamas prieš vergiją, skurdą ir kitą negerovę, bet gruboniški atėjūnai rusai ir lenkai šlėkta pastoja sveikam Lietuvos sūniui kūrybinį kelią, pavergė ir pradėjo mūsų tautą nuodyti „Dzeuso Bacho“ nuodais — alkoholiu. Didžiama mūsų tautos sūny paliko iki dabar alkoholio garbintojais. Girtuokliavimas tai yra didžiausia mūsų tautos dėmė. Girtuokliai tai — paminėta tautos gangrenuota atžala, kuri didžiojoje giliai įleidus šaknis mėsačioniškoje aplinkoje. Statistika parodė, kad mūsų karių tarpe miestietis karys sveikatos atžvilgiu daug stipnesnis už kaimietį ir rimtiems uždaviniais mažiau tinkamas ir atsparus, bet jis turi tą pirmenybę, kad apskrusnis ir apdairesnis prie apgavysčių, sukėlivimų, girtuokliavimo, ištvirkimo,

tinginiavimo, kūno sunykimo ir dvasinio supuvimo.

Tiek miestietis, tiek kaimietis karys yra įrodęs savo dvasinį bei fizinį atsparumą nepriklausomybės kovų laikais ir dabartinėje gigantinių valstybių žūtibūtinėje kovoje.

Nepriklausomybės kovose rinkosi iš žiaurinių pastogių basi, su klumpėmis, nuplyšę, alkani, drebėdami nuo šalčio savanoriai, aukojo savo brangiausią auką — gyvybę ant Tėvynės aukuro, dėl tėvynės laisvės.

Tai buvo žiauri gyvenimo, bei kovos tikrovė. Lietuva buvo laisva. Tai yra aiškus įrodymas: esant to meto žiauriosis ir sunkioms karo sąlygoms, lietuvis karys buvo atsparus dvasiškai ir kūniškai kaip plienas.

Bet deja, po dviejų dešimčių laisvo nepriklausomo gyvenimo, bolševikinė invazija Lietuvai sugriovė nepriklausomą gyvenimą, atėmė lietuviui kariui laisvę, apiplėšė, apnuogino. Apnuoginę žiemos metu išvarė į miškus, esant 35—40° šalčio „vasaroti“, ir čia lietuvis karys kalendamas nuo šalčio dantis, paliko dar stipresnis ir laukė keršto valandos.

Keršto valanda atėjo. Savanoriai vyras į vyrą, petys į petį kartu su vokiečių kariuomene kovoja Rytuose.

Mūsų batalijonas jau metai laiko, kaip bolševikinio „rojaus“ plotuose su ginklu rankose kovoja prieš skriaudėją kruvinąjį komunizmą.

Užėjus žiemai, lietuvis karys pusnuogis prie 40 laipsnių šalčio atlaikė šaltą žiemą. Žiemos metu, siaučiant dėmėtajai šiltinei, buvo ir susirgimų batalijono karių tarpe, bet ir šiai ligai buvo atsparūs.

Dėl sužeidimų ir infekcinių ligų batalijone yra mirusių karių vos 1,5%. Esant sunkioms karo sąlygoms, 12 batalijono karių sveikatos stovis geras. Visa blogybė, kad batalijonas neturi lietuvių gydytojo. Tas trūkumas galėjo atsileipti į per greitą šių sirgusių karių pakliuvimą į mirties nasrus. Nors mūsų neaktingai tautai yra didelis nuostolis, bet lietuvis karys su širdgėla ir dideliu pasiryžimu žiūri į geresnę ateitį, nes žino, kad kiekviena kova reikalauja aukų. Jie kovojo ir mirė dėl Tautos laisvės, mes prieš

juos lenkiamie savo galvas. Tie supilti kapai ir kuklūs mediniai kryžiai, saulei tekant ir riedant nudažytai kruvina varsa rasai, kaip veriančios motinos ašarai, laukiančios sugrįžtant iš Rytų savo sūnelio, geriausiai byloja apie kri-

tusius. Bet deja, jie niekad negrįš. Tai liudija, kad čia ilsisi žuvęs dėl tėvynės laisvės Lietuvos karys. Čia aiškia, skambia, lietuviška kalba parašyta: „Ilsėkis ramybėje svetimoj žemėj“.

San. pusk. ŠALČIONAS

PAŽINKIME UŽKREČIAMAS LIGAS

Visos užkrečiamos ligos turi bakterijas. Žmogus suserga tiktai todėl, kad į jo organizmą pakliūva bakterijos. Bakterijos yra labai smulkutėliai padarėliai ir jas tegalima pamatyti pro keletą šimtų kartų padidinamus stiklus (mikroskopą).

Užkrečiamųjų ligų bakterijos dalomos į tris rūšis: pirmos, turinčios apvalią išvaizdą, vadinamos kokais, — antros, turinčios paigą formą, vadinamos bacilomis (lązdelinė) ir trečiosios, turinčios vingiuotą, sraigatinę išvaizdą — vadinamos spirochetomis.

Visos čia suminėtos bakterijos dauginasi skilimo būdu, tai yra, dalinasi pusiau, ir tos pusės, greit įgavusios pilną savo formą, vėl gali pusiau, ir taip vyksta milžinišku tempu bakterijų veisimasis žmogaus organizme. Kai kurios bakterijos veisiasi dar dėdamos kiaušinėlius, kurie vadinami sporais. Iš tokio kiaušinėlio greitai laiku susiformuoja — išsiriti bakterija, tačiau toks veisimosi būdas vyksta ne visuomet, o tik tokiais atvejais, kai bakterijos organizme ima žūti ir yra pavojus išnykti, todėl bakterijos palaikymui savo egzistencijos ir deda kiaušinėlius, nes kiaušinėliai yra atsparesni prieš medikamentus, temperatūrą ir žmogaus kraują savybes.

Sporai išdžiūvę gali išsilaikyti gana ilgą laiką ir, gavę tinkamas sąlygas, vėl gali pradėti savo kadiciją. Bakterijas ir sporas geriausia užmuša dezinfekcijos kameroje ir saulės spinduliai, todėl dėl pastarųjų gero veikimo niekuomet nereikia gailėtis rūbus ir patalynę išnešti ant saulės.

Tarp žalingųjų bakterijų žmogaus organizme yra ir naudingųjų bakterijų, kurios randasi žarnose. Jos padeda žymia dalimi suvirškinti maistą. Be šių bakterijų organizmas negalėtų pilnai atlikti savo darbo ir tuo būdu susidarytų kai kurie kūno sutrikimai.

Užkrečiamųjų ligų bakterijos pakliūva žmo-

gaus organizman keliais būdais: valgant (per burnos ląstą), alsuojant ir per oąą. Sveika oąa bakterijų nepraleidžia, tačiau užtenka mažiausio sužalojimo raginės odos dalies ir bakterijos labai greitai prasiskunę į kraują ir išsiplės po visą organizmą. Per oąą galima užsikrėsti: sifiliu (Lues), stabu (Tetanus), egzemosis, pagraro raupais ir kitomis odos ligomis.

DĖMĖTOJI ŠILTINĖ (Typhus exanthematicus)

Ši liga iki pasaulinio karo Pabaltijyje veik nebuvo žinoma. Ji prisilaikydavo vidurinėje Rusijoje ir Vokietijos Rytprūsijuose, apie Mozūrų ežerus. Pasaulinio karo metu ji persimetė po visą Europą. Šiais laikais dėmėtoji šiltinė yra ne naujiena visur. Dėmėtajai šiltinei daugiausia patinka didesnis susigrūdimas gyventojų, todėl ji daugiausia aplanko kareivines, kablėjimus, lagerius ir vargingesnius gyventojus, nes prie didesnio gyventojų susikimimo dažniausiai sunkiau palaikyti švarą ir prisilaikyti higienos taisyklių.

Dėmėtoji šiltinė dar nėra pilnai iširta, dar nėra gerai pažintas jos gemalas, tačiau ligos simptomai ir gydymas jau yra žinomi. Šia liga užkrečiama per utėles (rūbus, patalynę). Užkrėstas organizmas iš karto nesuserga — turi inkubacinį periodą, kuris tęsiasi 10—15 dienų ir tik šiam laikui praėjus staiga pakyla gan aukštai temperatūra, pradeda krėsti šaltis, laužo kaulus, skauda sąnarius, strėnas ir po 3—5 dienų sergantį išberia dėmėmis. Sergontysis nusilpsta, dažnai kliedi ir neretai nustoja sąmonės. Sirgumas užtrunka 15—18 dienų. Silpnesniųjų dažnai neišlaiko širdis — vyksta mirtis. Sasirgus reikia skubiausia ligonį izoliuoti ir perduoti gydytojui, o rūbus dezinfekuoti specialioje kameroje, arba, jos nesant, de-

palikti ir, pagavus nusikaltimo vietoje, atitinkamai nubausti.

Vieną popietę prieina eilinis L. ir kreipiasi į sargybos vadą: „Tamsta Vade, eil. L. leiskit kreiptis. Leiskit keliems vyrams išvykti ir parūpinti krokodilui ferflegungo, nes mes dažnai paliekam nevalge, o, be to, krokodilas liesėja“. Prieinu arčiau ir pamatau, iš tikro, liūdną vaizdą: keturkojis nuo saulės taip sudžiūvęs, kad net jo oda sutrūkinėjusi, nors suvalgė visą dėžutę kremu. Matyt, kad iš vidaus kremas neveikia. Galvoju, kokį jie čia ferflegungą parneš. Vienas iš karių, eil. Čerka, pasiūlo: „Gal, Tamsta Vade, žalių kiaušinių išgers, tai šiek tiek atsigaus“. Sutikau su jo nuomone.

Tačiau jei nesiseka, tai nesiseka. Prietemoj pamatau, kad mano keli kariai, be leidimo, duonmaišius per pečius pasikabinę, išėjo į keturias pasaulio šalis ieškoti krokodilui žalių kiaušinių. Man kilo keistas įtarimas ir pagalvoju: nejaugi kiaušinių galima rasti tik su temus.

Patikrinęs sargybos postus grįžtu su gera nuotaika į namus. Staiga pusiaukelėje išgirstu bulvių darže kažkokį šlamėjimą. Na, pamaniau, ar ne banditai rengia man kokį netikėtą užpuolimą. Net išsitraukęs pistoletą užsitaisiau. Bet kariškis kariškį greit pajunta, tur būt, greičiausia iš kvapo, o ypač savo viršinkiną. Taip man pagalvojant, staiga pakilo kaip kurapkos keli šešėliai ir nurūko kaip viesulas per bulves.

Skubu ir aš kaip išgąsdintas kiškėlis arčiau namų.

Netoli būstinės sutinku grįžtančius iš įvairių krypčių kelis savo vyrus.

Žinoma, jie savo užsibrėžtą uždavinį atliko ir grįžta patenkinti, nešini krokodilui ferflegungą.

„Na, sakau, parodykit, kaip tie žali kiaušiniai tiks žvėreliui?“ Išsiimu vieną, kitą iš duonmaišio, pavartau, pažiūriu prieš mėnulį, bet kad jokie panašumo nėra į kiaušinį. Dar atidžiau apgraibiau ir net nustebau. Kiaušiniai tamsios spalvos ir minkštomis žemėmis aplipę. Nieko nesakydamas pagalvoju, kad tas sutvėrimas privalgęs tokių kiaušinių tikrai neilgai gyvens.

Taip ir atsitiko. Rytą atėjęs radau krokodilą apsvirkusį ir sunkiai bealsuojantį. Dantys beveik visi išlūžę, net apatinės žiaunos molis nukritęs. Taip vargšas ir baigė savo neilgą gyvenimo dieneles, o ferflegungo nešėjams teko keletą kartų eiti be eilės patruliuoti į durpyną.

Didžiausias širdies skausmas buvo virėjui, kuris tą nelemtą žvėrelį sutvėrė. Jis vaikščiojo kelias dienas susigraužęs ir kažką vis galvojo. Ir vieną gražų rytą, saulei tekant, neperšėdamas širdies skausmo, išdūmė ir ligi šiai dienai niekas nežino, kur jis randasi. Gal naujoji vietoj kur nors lipdo kitą krokodilą?...

Ltn. Marcišauskas

„SPECIALISTAI“

Mūsų batalijonas išvyko toli už Lietuvos ribų atitinkamiems uždaviniams. Su batalijonu išvyko ir du draugai — Remigijus ir Virgilijus. Šie abudu vyrukai buvo „nėpėtni“ ir dideli širdžių užkariautojai bei nuotykių mėgėjai. Juodu per savo pilką gyvenimą buvo daug pergyvenę ir daug prityrę. Kai juodviem nusibodo nuotykių ir iki gyvo kaulo įgriso — juodu sugalvojo imti kariauti su širdimis, o čia, rytų krašte, kaip tik juodu numatė labai palankią dirvą, nes kur tik nepasisuksi, visur našlės arba trečiąkart „neženotos.“ Jos, žinoma, turėjo kiekviena su skirtingą profesiją, todėl ir su kiekviena atskirai kariaujant, juodu turėjo skirtingus, gerai išdirbtus, metodus. Viskas būtų gerai ėję, jei ne vienas atsitikimas, dėl kurio antroji pusė iškilo į viršų.

Taigi, vieną gražų vasaros vakarą Remigijus ir Virgilijus, sėdėdami už stalo ir gaivindamiesi rytų „krupniuku“, kombinavo užkariauti vienos užsispyrėlės akmeninę širdį, tačiau ir ilgametė praktika negalėjo priversti juodu prie visiškų širdies laimėjimo, todėl juodu dėl viso ko dar pilvan įvertė „melasinės“ po gerą puskvortę, ir kai jau gyvenimas pradėjo atrodyti kitokiomis spalvomis — juodu sudaro vaistus širdies suminkštinimui ir, paėmę po bonką „melasinės“, išvirto per duris pas tą užkietėję, kuri kažkur neaiškioje vietoje tarnavo už kėsininkę. Jos vardas buvo Valė, todėl ir didžiausias uždavinys turėjo atitekti Virgilijui. Eidami juodu dar nusipirko po vištą, nes moteriškos lyties užkandis daug geriau padeda į moterišką širdį. Taigi vienas įsiškio kišenėn „melasinę“.

gi kitas surangė į duontarbę abidvi vištas ir taip artinosi prie Valės namų. Jau temo. Atsidūrę netoli jos namų, vyras sumanė patikrinti višteles, ir todėl, Virgilijus nuo pečių numetęs duontarbę, pradėjo čiupinėti apie vištas, bet tuo tarpu lyg iš žemės išdygo auto mašina, ir vyras, nespėję pasiiirti vištų, jas paliko ant kelio.

Valė, sulaukusi svečių, praveria plačiai duris ir svečius susodina už stalo, kuriuo po trumpo pasikalbėjimo, pastato „melasinę“ ant stalo ir prašo Valės išvirti vištas, kurias padėję su duontarbe ten kampe. Valė apžiūrėjusi kambarį ir neradusi vištų, užsigavusi supyko už tyčiojimąsi, bet juodu tuo tarpu prisiminė mašiną, kuri juodu nubaidė, pasisako palikę pakelėję ir išėjo ieškoti. Valė juodviem įtikinanciai pra-

nešė, kad juodu ne čia pataikė ir kad skubiau- sie jie spausių iš kur atėję, dar pavaišindama kiekvokiomis nuopilomis. Šis įvykis buvo iš- girstas ir Lietuvoje gyvenančių juodvių žmonų.

Apie tai, kad žmonos žinojo, juodu ir galvoti nepagalvojo. Vyras greitai gauna atostogas ir nepasiduria pas savo žmonas, kur juodu jės pasiatsiduria iš „menturiais“ ir „kočėlais“. Juodviem tinka su „menturiais“ ir „kočėlais“. Juodviem žmonos taip išglostė šonus, kad keletą savačių pasidarė blaivininkai ir moteris sutikę lenkiasi iš tolo, ir kitus įspėja, kad svetima moteris yra visų nelaimių šaltinis ir didesnis dieglys kaip reumatizmas.

J. L.

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

1. Garsus, kaip A12-tas batalijonas.
2. Darbštus, kaip batalijono siuveljas.
3. Didelis, kaip savanorio porcija.
4. Dori, kaip antraškart vedę „katiušas“.
5. Jei nori praturtėti, nepamiršk atsivežti iš Kauno „Karačkį“ ir čia pardavinėti.
6. Jei nori būti populiarus ir išmintingas, tai žinok, kad to nepasieks nė vienas mirtingas.
7. Jei šiandien tau yra bloga, tai nereiškia, kad ir rytoj taip bus.
8. Greitas, kaip batalijono virėjas.
9. Kombinuoja, kaip grandinis sanitaras P.
10. Pakilo, kaip kuopos šlavikė į daktaras.
11. Pilna, kaip batalijono daboklėje.
12. Myli, kaip XII batalijono kariai sveikatai pataisymo atostogas.
13. Silta, kaip batalijono kareivinėse žiemą.

ATSPĖKITE

1. Kas iš batalijono daugiausia buvo atostogų ir nė vieną kartą laiku negrįžo?
2. Kas, vengdamas durpyno — darbo prievolės, įstojo į batalijoną?
3. Kas iš batalijono puskarininkių labiausiai trokšta gauti viršilos laipsnį?
4. Kas batalijone yra laikomas lenkiškų pažiūrų?
5. Kas batalijone bijo užsisiti laipsnius ir dėl ko?
6. Kas, nemokėdamas arti, pasiiluosavo iš batalijono žemės ūkiu darbas?
7. Koks direktorius lietuvis labiausiai neužjaučia atvykusių iš Rytų lietuvių karių?
8. Kas batalijone „riebiausias“?

UŽDAVINIAI

I. Kas batalijone teisingu ir atviru keliu ėjo?
Norėdamas žinoti, mokėk šifrą perskaityti, jo raktą iš 3 skaičių susidaryti (3 2 1)
i Ė L h t n a T s a o m a ū i š s a n a l v s a d

II. Kuo galima šiais laikais tikėti?
i T p k č a u i a s i v i m .
Šį sakinį perskaityk žinosi. (šifro raktas 21)

III. Kas šiandien retenybė?

S
A N G
Ž I A M O
I N S Ž G U S

Norint ir tai sužinoti, pakanka mokėti piramidė laipti.

IV. Kas pasauly teisingiausias?

Tai paprastas šešių raidžių žodis, kuris jums teisybę parodys. Kas man jį teisingai pasakys, tas dovaną įsigys.

Ltn. JUODIS

Pastaba. Už teisingą uždavinių išsprendimą — pirmieji du gauna dovanas:

I-ji dovana — Paveikslas „Be tėvy-
nės.“

II-ji dovana — veltui trys egz. „Rytų
savanoris.“

Visų kitų teisingai išsprendusių pa-
vardės bus paskelbtos sekančiame Nr.
laikraščio „Rytų savanoris.“

Redaktorius

Nors
meliodų
delės, b
vyt, vyt
kentės
Aišk
nenubau
nes čia
gimas,
už ką
mažiau,
šas Žvi
pavykę,
ris, kai
žingsni
— A
pabėgti
— N
noti...
— K
per kor
— I
paliojo
—
tos pa
mas k

KREGŽDĖS LAIDOTUVĖS

Nors kregždė ne lakštingala, savo žaviomis melodijomis negraudino kareivėlio jaunos širdelės, bet jau per daug įkyrėjo su savo „Vyt, vyt, vyt!...“ 3 kuopos eil. Zvirbliui, kuris neiškentęs šį nekaltą paukštelį ir „išvarė iš svieto“.

Aišku, padarytas nusikaltimas negali likti nenubaustas, — kas eil. Zvirblį ir vertė drebėti, nes čia buvo daugiau negu drausmės nusižengimas, čia, taip sakant, „gyvybės atėmimas“, už ką karo metu numatoma nei daugiau, nei mažiau, kaip „sušaudyti!... Išsigando vargšas Zvirblis ir nutarė pabėgti, kas jam būtų ir pavykę, jei ne kuopos „pabaisa“ viršila D., kuris, kaip Cerberis, saugo kiekvieną kareivio žingsnį...

— Aha, brolyti... ar tik ne į Ameriką nori pabėgti? — „užgiedojo“ savo bosu viršila Dūda.

— Ne, Tamsta, viršila... prašau man dovanoti...

— Ką gi tau dovanoti, po velniū! Kas čia per komedijos?..

— Kregždė nušoviau, — išsigandęs suvaliojo Zvirblis.

— Aha, čia rimtas dalykas. Gali būti rimtos pasekmės, — kiekvieną žodį persvarstydamas kalbėjo viršila D.

— O dabar pašauk budėtoją.

— Klausau! — sukaukšjęs kulnais norėjo Zvirblis pabėgti.

— Palauk, kur pats bėgsi? Tamsta areštuotas... A budėtojas — tvarkoj kad pats atvykai, tuo išvengei vienos valandžiukės. O dabar paskirk porą vyrų, kad padirbtų „tragiškai žuvusiai“ kregždei karštą. Prie lavono pastatyk „garbės“ sargybą. Laidotuvės įvyks šiandien vakare 16 val. Pakviesk kuopos „kapelioną“. Uniforma — gedulinga, iškilmių — su šalmis, šovininėm ir trusikais.

— Tiesa, areštuotas „žmogžudys“ turi būti laike laidotuvų pririštas prie gėdos stulpo, beveik nurengtas, be šalmo, galva apiberta smėliu, kad visi matytų, kaip „žmogžudžiai“ baudžiami ir įstatymais pasmerkti, — pridėjo viršila ir milžino žingsniais nuėjo visa referuoti kuopos vadui.

Tragiškai žuvusios kregždės nuo „nenaudėlio“ Zvirblio rankos laidotuvų procesija traukė maždaug tokia tvarka:

Pirmiausia buvo nešami „pasizymėjimo ženklai“ bei „ordenai“, kurių svarbiausias už išgelbėjimą žmonijos nuo sausros ir bado — „stebuklinga melodija“ — „Vyt, vyt, vyt“ — ant granito lentos, kryžius iš dviejų pikių, apipintų eglių šakomis. Toliau 1, 2 ir 3 būrių karių vainikai. Na ir po to ėjo kuopos „kapelio-

linas su žydiškais budėliais karia, o jis vis tiek, prieš paskutinį kvapą išleidamas, dar sūspėja ištart: „U nas vsio jest“.

Jau publikai bepradedant išsiskirstyti, atbėga vienmarškinis, be kvapo, virėjas ir raportuoja kuopos vadui, kad pietums pagaminta: bulvių košė, buljono sriuba ir „ant trečio“ kregždės šalinus.

Tada visi suprato, kur dingio kregždės „lavonas“, tik vieni kolchozininkai žiūrėjo išsižioję ir nustebę, kaip paprastai nieko nesuprasdami, jei jiems nekalbama apie Staliną.

Kolchozininkai filosofuoja

Kartą pamatęs po kolchozų laisvai vaikščiojantį asilą, klausiu vieno kolchozininką:

— Kodėl pas jus asilams laisvai leista po daržoves vaikščioti?

— Nieko nepadarysi, jų „karaliai“ sėdi Kremliaus soste, — rimtai atsakė nuplyšęs kolchozininkas.

Situo nepasitenkinęs aš paklausiau:

— Kodėl jūs tokį asilą, kaip Stalinas, garbinat?

— Dėl to, kad „protingesnio“ dar neatsirado komunistų partijoj, — susirūpinęs atsakė kolchozininkas ir greitai pasišalino.

Duktė gudresnė už tėvą

Kaganovičius, leisdamas savo dukterį už Stalino, įspėja:

— Tu, Estera, turi pagimdyti Stalinui 12 sūnų, kurie bus laukiamo Mesijo apaštalai.

Estera, rimtai pagalvojus, atsako:

— Kuriems galams tie apaštalai, kada geresnio Mesijo, kaip Stalinas, mes niekuomet nesulauksim. O jis turi ne 12 apaštalų, bet viso pasaulio žydus.

Bet gudriai suktas žydus Kaganovičius nori dukteriai nusileisti ir, iškreipęs žydiškai snukį, šėtoniška žypsena taria:

— Tuomet tu būk mūsų tautos Judita ir paskelbk mane Mesiju.

— Tada nėra ko man rūpintis, nes tu toks esi! — švelniai, žydiškai gergždančiu, balsu atsakė duktė ir puolė atėjusiam Stalinui ant kaklo.

Kaganovičius švelniai pešiojo savo apiparusią ožjo barzdėlę ir galvoje, kokį čia jam reikia pirmą stebuklą padaryti?

Tikėjimo supratimas Rusijoje

Vienam kolchoze klausiu kolchozininkę:

— Kokio tamta tikėjimo?

— Ponas komandiriau, aš „negramatna“.

— kvailai nusišypojuos atsako.

— Tai kuriems galams tas „ikonas“ kampe pastatytas? — spiriuosi aš.

— Už tai, ponuli, kad nepagalvotų vok., kad mes būvome komunistai, — tarė atėjęs į pagalbą jos vyras.

Būdas Stalino saulei šildyti kolchozchnikus

Matydamas visur sulūžusias, sugriuvusias, kiaurais stogais kolchozininkų lūšnas, neiškętes paklausiau vieną kolchozininką, kodėl jis savo lūšnos stogo neužsitašo? Sis, pasikrapštes pakaušį, išsiima iš dantų „makorkės“ pilną pyypkę ir iš lėto man taria:

— Ponas karininke, jei stogas bus užtaisytas, tai per kur mus Stalino „saulė“ šildys?

— Tai kodėl tvarto stoge dar didesnės skylės, juk ten negyvenat? — nusišypojuos tariau.

— A, tegu ir gyvulėliai pajunta Stalino „rojaus saulę“, — visai patenkintas atžėję kolchozininkas.

Matydamas, kokie protingi Stalino „rojaus“ gyventojai, nusišpioviau ir nuėjau.

Stalinas „amžinasis“

Susitikęs iš Stalino „rojaus“ nudriskusiu vaikų būrį, klausiu:

— Ar geras buvo „tėvelis“ Stalinas?

— Labai geras, — atsako drąsiai kregždauotas, užsidėjęs nuplyšusią armulką, berniukas.

— Nesuprantu, kodėl jis buvo geras, tas kraugerys?... Argi dabar ne geriau?

— Ne, — visi vienu balsu sušuko vaikai.

Prie vokiečių mums reikalinga kiekviena diena praustis, ir mandagiam būti, sveikintis... o prė Stalino, kaip užgimus nuprausia, tai ir pabaigta, antrakart pats nusiprausi, kaip visi žmoną, — drožė ūgiu aukščiausias, mėlynais paakiais, išblyškęs berniukas.

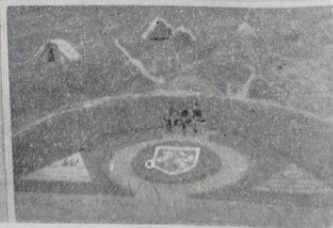
— Bet jau dabar pamiršk Staliną, io nėra ir niekuomet nebus, greit jis su visais žydais į patį pražaro dugną nugarmės.

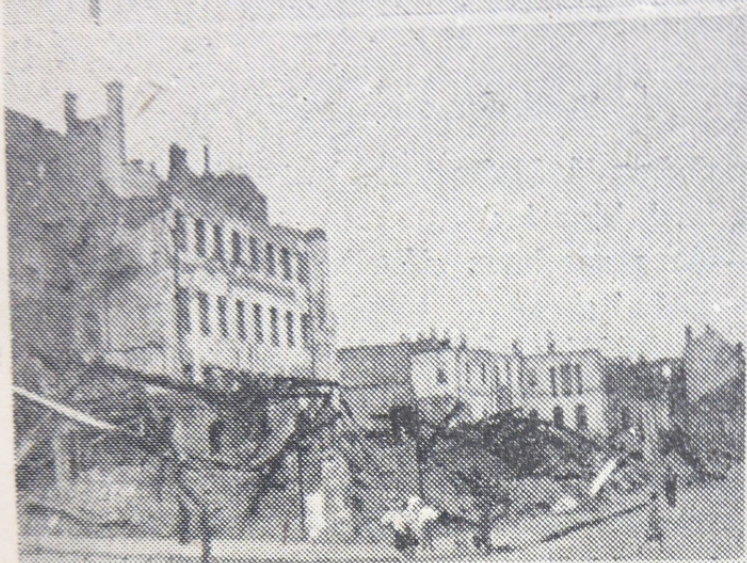
— Ne, — Stalinas „amžinasis“, — patvirtino savo „argumentą“ iškrvopusiom rachitiko kojom rudagalvį pusbėrnis. Ir po to visi išbėgiojo.

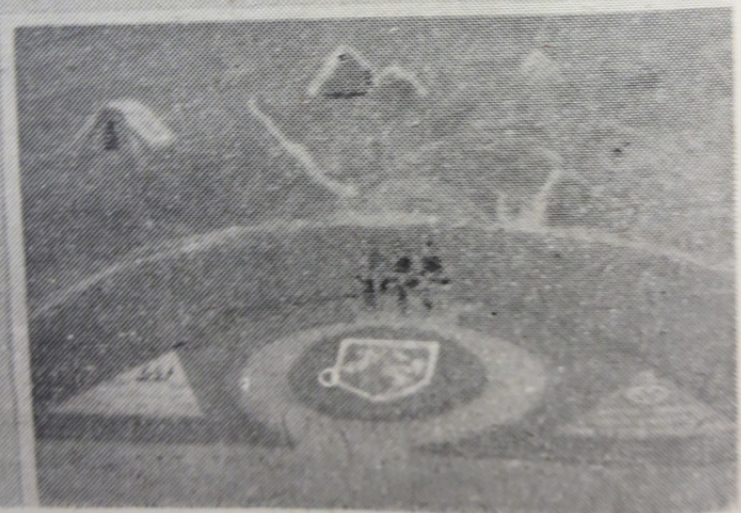
Ltn. JUODIS

Svētladienis Nuolaiķa

Šverladi
N

Sveikinimai ir padėkos

12 SAV. BATALIJONO P. P. KARININKAMS IR KARIAMS

Jūsų metinių Rytuose proga širdingai sveikinu ir linkiu sėkmingai tęsti kovą su bolševizmu iki galutinės pergalės ir tuo apsaugoti nuo pavojaus Tėvynę bei atkeršyti už išžudytus bei išvežtus iš krašto savo tautiečius. Pasiekus šį tikslą, linkiu sveikiems grįžti į Tėvynę. Jūsų darbai, Jūsų kovos bei geras vardas, yra tvirtas laisvosios Tėvynės pamatas.

*Majoras Songinas,
SS ir Policijos Vado Lietuvoj
Ryšių Karininkas*

BATALIJONO VADUI Ponui Gen. Št. major. IMPULEVIČIUI

Tamstos vadovaujamo Bataliono metinės sukakties Rytuose proga sveikina 3-čio bataliono kariai Tamstą ir Tamstos vadovaujamo bataliono karius. Ta proga nuoširdžiausi linkėjimai teprimena bendras mūsų išgyventas Rytuose kovas, vargus, džiaugsmus ir nelaimes. Lai mūsų linkėjimai užgrūdina ir sustiprina lietuvių karį galutinei pergalei iki laimingo ir džiaugsmingo sugrįžimo į laisvąją Lietuvą.

*Kapitonas Amražiūnas,
Batalijono Vadas*

Molodečnas, 1942 m. spalio mėn. 6 d.

12 SAV. BATALIJONO P. P. KARININKAMS IR KARIAMS

Jūsų metinių Rytuose sukaktuvių proga linkiu Jums, ginklo ir tikslo draugai, sėkmingai tęsti bendrą kovą prieš bolševizmą, iki visi kartu galėsime grįžti savo brangion tėvynėn — Lietuvon.

Lai gyvuoją 12 batalijonas ir mūsų tėvynė — Lietuva!

*Ltn. Butamavičius
13 B-nas*

12-TAM SAVISAUGOS BATALIJONUI, ESANČIAM RYTUOSE

Kai jūs išvykot pirmieji į Rytus iš Lietuvos, aš gerai atsimenu. Šiandien sukanka jau ly-

giai metai, kai jūs už mus visus, esančius Lietuvoje, čia kovojate ir vargstate, todėl nors aš dar mažas vaikas, tik 12-kos metų, sveikinu jus, mieli broliai — vadai ir kariai, ir linkiu jums, kad jau kitais metais visi būtume kartu Lietuvoje ir visi grįžtumėte sveiki, kokiais išvykote.

Jei ne jūs, mieli broliai, tai šiandieną nei aš, nei kiti mano amžiaus vaikai lietuviai negalėtume mokintis ir ruoštis naujam, laisvam lietuviškam gyvenimui.

Visos mūsų mokyklos vardu dėkoju jums už jūsų pasiryžimą ir drąsą, mus ginant nuo piktybių bolševikų.

Linkiu jums viso geriausio.

Vytautas Rudžionis

1942. X. 6.
Kaunas.

12-TO BATALIJONO VADAI IR KARIAI

Rytuose buvimo Jūsų metinių sukaktuvių proga sveikinu Jus iš Jūsų Tėviškės — Lietuvos, už kurią Jūs išėjote kovoti ir aukotis. Kas gi kiti mums gali būti artimesni ir mielesni, jei ne Jūs, mieli kariai. Jūs pirmieji išėjote už savo Tautos laisvę į keršto kovą prieš žydiją ir bolševizmą.

Todėl linkiu Jums išvermės Jūsų žygiuose ir nenulistamai kovoti už savo gimtąjį kraštą, kurį Jūs taip mylėjote, nes tą geriausiai įrodėte savo kraujo aukomis.

Laukia sugrįžtant Jus visa Lietuva.

1942. X. 6
Kaunas.

Mokytoja O. Slavinskaitė

12-TO BATALIJONO VADUI, P. P. KARININKAMS IR KARIAMS

Broliai kariai!

Jau antri metai toli nuo savo Tėvynės Jūs aukojatės už mus visus. Tik Jums vjėniems tepriklauso žodis dėl būsimojų rytojaus, nes Jūs ne žodžiais, o krauju Lietuvai perkate laisvę.

Daugelis pas mus prisiglaudę „šiltose“ vietose Tėvynei „laisvę kala“ ir, žinoma, jie teigia.

kad tik jie vieni tautos vadotojai. Ne, broliai, mes, visa tauta, juos pažįstame. Gal ir jums daugeliui teko su tokiais susidurti ir nusivylus nuo jų nusisukti.

Jūs esate mūsų Tautos pulsas ir gyvybė, todėl trokštame ir linkime Jums pasisekimo. Jūs ir mes — kaimo laukų žmonės, vieni kitus geriau suprantame ir visi esame už Tėvynės laisvę ir aukas sudėję.

Mes — Lietuvos kaimas — visad esame su Jumis. Mes tarp žaliuojančių Lietuvos laukų, o Jūs karo lauke, siekiame vieno tikslo — Tėvynės laisvės. Lietuvai laisvę ir garbę nupelnę, laimingi, sveiki ir linksmi grįžkite pas mus artojus. Tada mes kursime naują Lietuvą kartu.

Lai gyvuoja 12-to batalijono Vadas, p. p. karininkai ir kariai.

Jūsų broliai artojai

*Žem. Panemunė — Šukėty
Jaun. Ūkin. Ratelis.*

Žem. Panemunė.

1942. E. 6.

12-TO BATALIJONO VADUI, P. KARININKAMS IR KARIAMS

METINĖS SUKAKTUVES JŪSŲ BUVIMO RYTUOSE MININT

*Jau antri metai, kai krauju rašot
Lietuvai laisvės, garbės lapus...*

*Jau antri metai, nuo savo krašto,
Toli Rytuose pilat kapus.*

*Ne tie perė laisvę, kur žodžiais šneka,
Ne tie bus laisvi, kur parsiuduoda...*

*Juk prosenolių Jums kraujas teka,
Tad Jums iš kelio visa, kas juoda.*

*Ne tie mūs rūpi, kur namuos liko,
Kurie tik žodžiais mums laisvę duoda,*

*Nebėra kelio mūs tautai kito,
Tiktai su Jumis randam paguodą.*

*Kovokit, broliai, Jus tauta leukia,
Nes mūsų viltys tik pas Jumis...*

*Tėvynės meilė su jumis traukia,
O Jūsų mosto nieks neišlaikys.*

Viso geriausio, laukiam sugrįžtant.

Kauno uosto priežiūra ir darbininkai

1942. X. 6

Kaunas.

BATAL. ADJUTANTUI LTN. JUODŽIUI

Metinių sukaktuvių Rytuose proga sveikinu Tave, Tavo B-no Vadą gen. št. mjr. Impulevičių ir visus b-no karius, ir linkiu išvermės kovoje ligi galutinio sunaikinimo kruvinojo Stalino gaujų.

Lai ši Jūsų kova ir aukojimas bei pralietas kraujas pražysta ant tėvynės aukuro Laisvės žiedu!

Eulelija

1942. X. 6 d.

Kaunas

BATALIJONO VADO PADĖKA

Visiems, sveikinusiems mane ir man pavesto batalijono karinius ir karius metinės sukakties Rytuose proga, širdingai dėkoju ir pažadu Jūsų pasitikėjimo manimi, mano karininkais ir kariais neapvilti.

Lai mūsų žygiai atneša mūsų tėvynei garbę ir laisvę.

*Gen. Št. Majoras Impulevičius,
Batalijono Vadas*

PADĖKA

PONIAI EULELJAI JUODIENEI,

Sveikinusiai mane ir batalijono karius metinės sukakties Rytuose proga, tariau nuoširdų savanorio ačiū.

Batalijono Adjutantas

PADĖKA

Prisidėjusiems finansine parama laikraščio „Rytų Savanoris“ išleidimui:

- 1) Ltn. Marcišauskui Jonui,
- 2) Ryšio kar-kui vertėjui Zemribui Albertui,
- 3) Viršilai Petrauskui Vladui,
- 4) Viršilai Petkevičiui Aleksui ir prisidėjusiems nuoširdžiu darbu beruošiant medžiagą:
 - 1) Psk. Taručui Zigmui,
 - 2) Psk. Geniui Petrai tariau nuoširdų savanorio ačiū.

Redaktorius

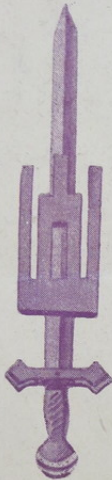
TURINYS

	Pusl.		Pusl.
1. Į Skaitytojus	3	29. Pusk. P. G. Užpuolimas sargyboj	55
2. Gen. št. pulk. ltn. Spokevičius. Brangūs 12 Batalijono kariai	4	30. San. pusk. V. Laurinaitis. Grįšim į Tėvynę	56
3. Tautos Himnas	5	31. H. Seleionis. Kas kelių drįstų mums pastoti	56
4. Gen. Št. mjr. Impulevičius. Sveikinimas	6	32. Ltn. Juodis. Šis tas iš aviacijos istorijos	58
5. San. pusk. Laurinaitis. Taika ir vienybė mūsų šalį telydi	7	33. Pusk. Genys Petras. Lūkimo bangos	61
6. San. pusk. Laurinaitis. Mes išjome į Rytus	7	34. Ltn. Juodis. Pėstininkų bendradarbiavimas su aviacija	62
7. Ltn. Juodis. Metinių sukaktuvių žygis	9	35. Pusk. Mikutaitis. Nebaigta pasaka	67
8. M. Laurinaitienė. Tyliųj birželio rytą	11	36. San. pusk. V. Laurinaitis. Išsilgau tėvynės	68
9. Ltn. Juodis. Lietuvaitės malda	13	37. Ltn. Juodis. Teisingas pareigos supratimas	69
10. San. pusk. Laurinaitis. Sulinks prie kelio smilgos	15	38. Pusk. P. G-nys. Būkim verti savo protėvių Rytai	71
11. Pusk. Genys. Kravinuosius metus prisiminus	16	39. Pusk. P. G-nys. Vieškeliu pro gimtuosius namus	72
12. Pusk. P. Genys. Tremtinio skundas	24	40. Pusk. P. G-nys. Vieškeliu pro gimtuosius namus	74
13. S. pusk. V. Laurinaitis. Ei, šalin iš kelio	24	41. Pusk. Z. T. Mudu du broliukai	75
14. Ltn. Juodis. Kas mums Vytautas Didysis	25	42. S. pusk. Laurinaitis. Į stovyklą pas draugus	76
15. „ „ Mūsų pietų kaimynas	29	43. Laiškai nežinomam kariui	77
16. Pusk. Genys. Lietuvai	32	44. Marytė Slavinskaitė. Nežin. lietuviui kariui rytuose	79
17. Ltn. Juodis. Esi karys, būk vertas to vardo	34	45. Ltn. Juodis. Firmosios mūsų aukos	79
18. San. pusk. Laurinaitis. Kario motinai	36	46. Ltn. Marčišauskas. Vėlinių diena K. miestelyje	81
19. H. Seleionis. Už Tėvynę	36	47. San. pusk. V. Laurinaitis. Neverk, motule	83
20. Kar. kap. kun. Ignatavičius. Auđroje gimusieji	38	48. Chronologas	83
21. Pusk. Genys. Mano Tėvynė	43	49. San. pusk. Salčiūnas. Mūsų bn. karių sveikatos stovis, išgyvenus metus rytuose	84
22. H. Seleionis. Toli nuo tėviškės	43	50. San. pusk. V. Laurinaitis. Pažinkime užkrečiamas ligas	85
23. Gen. Št. mjr. I. Impulevičius. Kautynės prie R.	44	51. Ltn. Marčišauskas. Krokodilo fertiėgungas	86
24. Ltn. Juodis. Pasalos prie misko R.	46	52. I. L. „Specialistai“	87
25. A. I. Staigumas, gudrumas, iniciatyva	50	53. Patarlės ir priežodžiai	88
26. Pusk. Mikutaitis. Klasinguose miškuose	51	54. Uždaviniai	88
27. Pusk. Genys. Nakties žygis	52	55. Ltn. Juodis. Batalijono nuorūpes	89
28. Virš. Bastys. Viena iš žvaigybų	54	56. Sveikinimai ir padėkos	93

3-

P Qp 4798
1942
LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽYDO BIBLIOTERA

89 172 251